



# โครงการอบรมสัมมนา



## เจาะลึกการบริหารความเสี่ยงที่สหกรณ์ควรรู้

วันเสาร์และอาทิตย์ 7 - 8 มีนาคม 2569

โดย สมาคมเพื่อพัฒนาคนสหกรณ์ ณ โรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ต จังหวัดปทุมธานี



อรุณี วงศ์ราเชน  
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

Happy New Years  
**2026**

อดีตผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจการเงินสหกรณ์



อรุณี วงศ์ราเชน



การศึกษา : ปริญญาตรี

: บัญชีบัณฑิต (สาขาทฤษฎีบัญชี) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย  
นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปริญญาโท

: รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศนียบัตรบัณฑิต : การวิจัยทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประวัติการรับราชการ

: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2526 - 2564

กรณีพิเศษ ได้รับอนุมัติจาก สำนักงาน ก.พ และ อ.ก.พ. กระทรวง ให้ต่ออายุราชการ  
หลังเกษียณอายุ 60 ปี บริบูรณ์ ต่อเนื่องอีก 2 ปี ( ปีงบประมาณ 2563 - 2564)

ปัจจุบัน

: ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจการเงินสหกรณ์

บทบาททางสังคมด้านสหกรณ์

- กรรมการอำนวยการ สอ. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด 18 ปี  
ปัจจุบันเป็นรองประธานกรรมการสหกรณ์
- ที่ปรึกษาคณะกรรมการความเสี่ยง ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด  
พ.ศ. 2564 - ปัจจุบัน

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

“...สิ่งใดที่จะทำให้นำมาสู่ความเจริญ  
ความมั่นคง ความสุข ก็ทำ  
สิ่งใดที่นำมาซึ่งหายนะหรือเสียหาย ก็เว้น  
และช่วยกันปฏิบัติ  
ทั้งหน้าที่ทางกายทั้งหน้าที่ทางใจ ...”

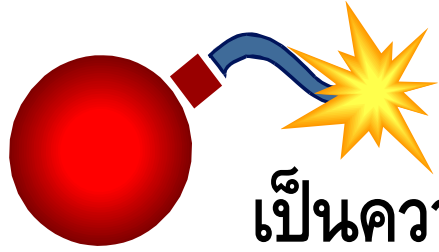
ความตอนหนึ่ง ในพระราชดำรัส  
ในพิธีพระราชทานธงประจำรุ่นลูกเสือชาวบ้าน จังหวัดสระบุรี

๑๖ เมษายน ๒๕๑๙





In order to reduce risk, first we need to understand what risk is.



# ความเสี่ยง (Risk)

เป็นความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ( เช่น ความเสียหาย

การทุจริต ความผิดพลาด การขาดทุน เหตุร้าย การเกิดอันตราย เกิดการสูญเสียจนต้องมีการชดใช้

ค่าเสียหาย) ซึ่งอาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ต่างๆ ในอนาคต และมีผลให้การปฏิบัติงาน

ไม่ประสบความสำเร็จ (ขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์) หรือมีภาพลักษณ์ / ชื่อเสียงที่ไม่

เหมาะสม อันจะส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ (Objectives)

และเป้าหมาย (GOAL) ขององค์กรที่กำหนดไว้ทั้งใน

ด้านยุทธศาสตร์ การปฏิบัติงาน การงบประมาณและการบริหาร



## ประโยชน์ / ความสำคัญของการบริหารจัดการความเสี่ยง แม้จะไม่สามารถหลีกเลี่ยงความเสี่ยงได้ แต่สามารถเตรียมการบริหารจัดการได้

- ◆ ตระหนักถึงภัยคุกคามที่ยังมาไม่ถึง สนับสนุนให้องค์กรสามารถพิจารณาระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่อง ลดโอกาสและผลกระทบในทางลบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการ พร้อมรับมือกับเหตุการณ์ที่เหนือความคาดหมายได้อย่างทันท่วงที เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายตามแผนกลยุทธ์
- ◆ เพิ่มความมั่นใจ สามารถตอบสนองความต้องการและลดความเสี่ยงให้กับผู้ลงทุน / เจ้าหนี้ของสหกรณ์ที่ทำธุรกรรมกับสหกรณ์ รวมถึงผู้เกี่ยวข้อง
- ◆ การพัฒนาองค์กรเป็นไปทิศทางเดียวกัน (มองภาพรวม) มีการเชื่อมโยง ประสานงาน สื่อสารกันทุกระดับ
- ◆ สร้างฐานข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการบริหารและปฏิบัติงาน สามารถใช้ข้อมูลได้ทันเวลา สร้างโอกาสและมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร ทำให้กระบวนการทำงานที่สำคัญสามารถเชื่อมโยงกับกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ขององค์กร
- ◆ เพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมภายใน และสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารให้สามารถพิจารณาระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ ( เช่น แบบระมัดระวัง : ไม่ชอบเสี่ยง) หรือแบบเชิงรุก : ยอมรับความเสี่ยงได้มาก )
- ◆ เป็นส่วนหนึ่งของการกำกับดูแลการดำเนินงานที่ดี สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้องค์กร



## ปัญหา คือ

- ของเยอะมาก
- อยากขนที่เดียวหมด
- ต้องการประหยัด
- ตัดสินใจนั่งมอเตอร์ไซด์

## ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น คือ

- .....
- .....
- .....

ตามธรรมชาติของการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ย่อมมีโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง ที่เรียกว่า ความเสี่ยงสืบเนื่อง (Business Risk หรือ Inherent Risk) ซึ่งเป็นความเสี่ยงก่อนที่จะมีมาตรการควบคุมหรือกำหนดแนวทางการบริหารจัดการเพื่อให้ระดับความเสี่ยงลดลง โดยยังไม่คำนึงถึงการควบคุมภายใน เป็นความเสี่ยงที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้



**ลดลงได้โดย** กำหนดกิจกรรมควบคุมที่มีประสิทธิภาพ ควบคุมภายใน  
เป็นกระบวนการที่แทรก หรือ แฝงอยู่กับการปฏิบัติงาน/กิจกรรมตามปกติ เป็นกิจกรรมที่ทุกสหกรณ์ต้องทำอยู่แล้ว

ความเสี่ยงจากการควบคุม (Control Risk) เป็นความเสี่ยงที่ระบบบัญชีหรือระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ไม่สามารถป้องกันความเสี่ยงสืบเนื่องได้หรือยังป้องกันได้ไม่เพียงพอ / ไม่เหมาะสม และยังมีความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk )

ความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้  
ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง - สูงมาก  
บริหารความเสี่ยง / มาตรการเพิ่มเติม  
ควรพิจารณา **Cost & Benefit**

ความเสี่ยงที่ยังเหลืออยู่  
เก่า / เกิดใหม่

Acceptable Residual Risk  
(ความเสี่ยงที่ยอมรับได้)  
ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำมาก  
ต่ำ และ ปานกลาง

# COSO ERM (*Enterprise Risk management*) 2017 :

**Now**



**กลยุทธ์**

**การกำกับดูแลและ วัฒนธรรมองค์กร**

1. จัดตั้งคณะกรรมการดูแล ความเสี่ยง
2. จัดตั้งโครงสร้างการ ดำเนินงาน
3. ระบุวัฒนธรรมองค์กรที่ ต้องการ
4. แสดงความมุ่งมั่นใน ค่านิยมหลัก
5. จูงใจ พัฒนา และรักษา บุคคลากรที่มีความสามารถ

**การกำหนดกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์**

6. วิเคราะห์ธุรกิจ
7. ระบุความเสี่ยงที่ยอมรับ
8. ประเมินกลยุทธ์ทางเลือก
9. กำหนดวัตถุประสงค์ทาง ธุรกิจ

**ผลการ ดำเนินงาน**

10. ระบุความเสี่ยง
11. ประเมินความรุนแรง ของความเสี่ยง
12. จัดลำดับความสำคัญ ของความเสี่ยง
13. ดำเนินการตอบสนอง ต่อความเสี่ยง
14. พัฒนารอบความเสี่ยง ในภาพรวม

**การทบทวนและ ปรับปรุงแก้ไข**

15. ประเมินการเปลี่ยนแปลง ที่มีนัยสำคัญ
16. ทบทวนความเสี่ยงและผล การดำเนินงาน
17. มุ่งมั่นปรับปรุงการบริหาร ความเสี่ยง

**ข้อมูล การสื่อสาร และการรายงาน**

18. ยกระดับระบบสารสนเทศ
19. สื่อสารข้อมูลความเสี่ยง
20. รายงานผลความเสี่ยง วัฒนธรรม และผลการ ดำเนินงาน

**5 องค์ประกอบ  
20 หลักการ**

องค์ประกอบ 2 – 4 เป็นกระบวนการทั่วไปที่เกิดขึ้นในแต่ละองค์กร กำหนดกลยุทธ์ ดำเนินงาน ติดตาม ทบทวน

องค์ประกอบ 1 และ 5 เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน ซึ่งสนับสนุนการบริหารความ เสี่ยงในองค์กร

# วัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง (SORC)

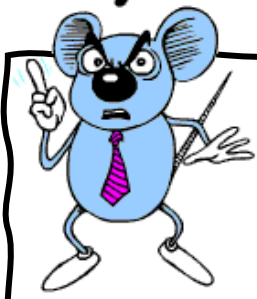
**1 ด้านกลยุทธ์ (Strategic) กลยุทธ์ / แนวทางดำเนินงาน**  
กลยุทธ์มีความสัมพันธ์ / สอดคล้องกับเป้าหมายระดับสูงและสนับสนุนพันธกิจองค์กร



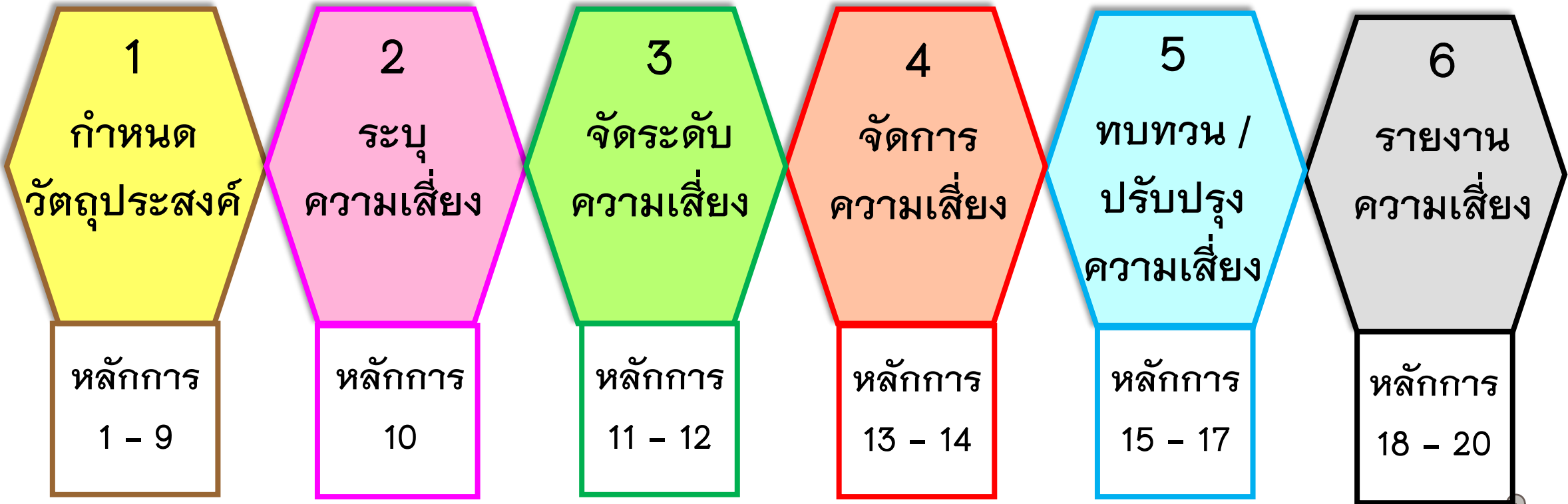
**2 ด้านการดำเนินงาน (Operation) ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล**  
การบรรลุเป้าหมาย การใช้ทรัพยากร (คน งบประมาณ ทรัพย์สิน เวลา) คุ่มค่า มีประสิทธิภาพ  
การดูแลรักษาทรัพย์สินให้ปลอดภัย รวมถึงการป้องกัน/ลดความผิดพลาด มิให้เกิดความเสียหายหรือเกิดทุจริต

**3 ด้านการรายงาน (Reporting) รายงานทางการเงินมีคุณภาพ ถูกต้อง ตามความเป็นจริง ครบถ้วน สมบูรณ์ เชื่อถือได้ เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน**

**4 มีการปฏิบัติตามกฎ / ระเบียบ / ข้อบังคับ / มติที่ประชุม นโยบาย (Compliance) กระบวนการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตาม กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งเงื่อนไขตามสัญญาต่าง ๆ ที่กำหนด เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น จากการละเว้น หรือไม่ปฏิบัติ**



# ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยง ปรับตามแนว COSO ERM 2017



ปรับใช้ 6 ขั้นตอน

# มาตรการจัดการความเสี่ยง

4 T



**ยอม รับความเสี่ยง (Take)** ความเสี่ยงที่เหลืออยู่ในปัจจุบัน เป็นความเสี่ยงที่ไม่รุนแรง เนื่องจากระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ในระดับต่ำ หรือในระดับที่ยอมรับได้ หรือมีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการความเสี่ยงสูงกว่าผลลัพธ์ที่จะได้ (ไม่คุ้มค่ากับการจัดการ) จึงเป็นความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ภายใต้การควบคุมภายในที่มีอยู่ของสหกรณ์ จึงไม่ต้องมีการดำเนินการเพิ่มเติมใดๆ เพื่อลดโอกาส หรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เช่น การออกผลิตภัณฑ์ใหม่ อาจมีสมาชิกบางรายไม่ให้ความร่วมมือ / มีการมอบหมายเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ ดูแลรักษาความปลอดภัยทางเทคโนโลยีของสหกรณ์ แทนการจ้างบริษัทมาดูแล ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงกว่า หรือมีเงินสดขาดบัญชีมูลค่าไม่สูง

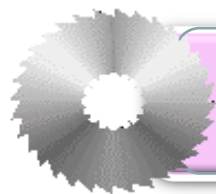


**ลด / ควบคุมความเสี่ยง (Treat)** การดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อลดโอกาสที่อาจเกิดขึ้นหรือความรุนแรงของความเสี่ยงให้หมดไป หรืออยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เช่น กำหนดกิจกรรมควบคุมเพิ่ม / ปรับปรุงระบบการทำงานใหม่ / กำหนดวิธีการทำงานใหม่ เพื่อลดโอกาสและผลกระทบที่จะเกิด)



# ลด / ควบคุมความเสี่ยง

เป็นกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย มาตรการ ระบบงาน หรือวิธีการต่างๆ ที่ฝ่ายบริหารกำหนดขึ้น *เพื่อที่จะสามารถป้องกันหรือช่วยลด / คั่นพบความเสี่ยง* ในการปฏิบัติงาน อันจะทำให้สหกรณ์ได้รับความเสียหาย / ความผิดพลาด / บกพร่อง



## แนวกิจกรรมควบคุม (Control Activities)

**Soft Control** สร้างจิตสำนึก จริตธรรม คุณธรรม จรรยาบรรณ (จิตมณุษย์นั้นไซ้...ยากแท้หยั่งถึง)

**Hard Control** ลงมือปฏิบัติ ตามกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ระบบงาน มติที่ประชุม นโยบาย และวิธีปฏิบัติต่างๆ ที่กำหนด



## 1. ป้อง : แบบป้องกัน ( Preventive Control )

เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นก่อนเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาด / ไม่ถูกต้อง ลดความเสี่ยงแต่แรก เป็นลักษณะการทำงานทุกวันต่อเนื่อง เช่น การแบ่งแยกหน้าที่ , การควบคุมการเข้าถึงทรัพย์สิน การกำหนดสิทธิ์ในการใช้โปรแกรม การสำรองข้อมูล คู่มือ /ระบบงาน ข้อจำกัด อาจป้องกันไม่ได้ทั้งหมด

## 2. ปราม : แบบค้นพบ ( Detective Control ) เป็นวิธีการควบคุมเพื่อค้นหาหรือให้ค้นพบข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นแล้ว

เช่น การสอบทานงาน / การตรวจนับสินทรัพย์ / การยืนยันยอดเงินฝากธนาคาร ยืนยันยอดกับสมาชิก / สหกรณ์อื่นที่ทำธุรกรรมกับสหกรณ์ / การตรวจกล้องวงจรปิด เป็นต้น

## 3. ปราม : แบบแก้ไข ( Corrective Control ) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นให้ถูกต้อง

หาวิธีการแก้ไขเพื่อมิให้เกิดขึ้นอีกในอนาคต เช่น การตั้งกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง

## 4. แบบส่งเสริม ( Directive Control ) เป็นวิธีการควบคุมที่ส่งเสริม / กระตุ้นให้บุคลากรมีแรงจูงใจ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

เช่น การให้รางวัล การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ ความสามารถ

# มาตรการจัดการความเสี่ยง

4 T



**โอน ความเสี่ยง /หาผู้ร่วมเสี่ยง (Transfer /Share)** เป็นการถ่ายโอนความรับผิดชอบหรือกระจายความเสี่ยงออกไปให้แก่บุคคลอื่น /กิจการอื่น ให้ดำเนินการในกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงแทนกิจการ โดยไม่ได้กำจัดความเสี่ยงนั้นออกไป เพียงแต่ให้ความเสี่ยงนั้นเป็นความรับผิดชอบของผู้อื่นแทน เช่น ทำประกันภัย /ทรัพย์สิน หรือแชร์บางส่วน ของความเสี่ยงด้วยการ Outsourcing เช่น การรักษาความปลอดภัย



**เลิก หรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Terminate)** เป็นการจัดการความเสี่ยงที่อยู่ในระดับที่สูง - สูงมาก และองค์กรไม่อาจยอมรับได้ จึงตัดสินใจเลิก หรือยกเลิกโครงการ / กิจกรรม หรือเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์นั้น เพื่อหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง ผู้บริหารควรจัดการลดระดับความเสี่ยง และมีการประเมินความเสี่ยงอีกครั้งหลังจากที่ได้จัดการความเสี่ยงในช่วงเวลาที่เหมาะสมเพื่อดูว่าการบริหารความเสี่ยงมีประสิทธิผลหรือไม่



เกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญ ( *Cost & Benefit* )  
ในการกำหนดแผนการบริหารความเสี่ยง

ต้นทุน (Cost)	ประโยชน์ (Benefit)	ลำดับ ความสำคัญ
สูง	สูง	พิจารณาให้ รอบคอบ
สูง	ต่ำ	4
สูง	ปานกลาง	3
ปานกลาง	ต่ำ	3
ปานกลาง	สูง	2
ปานกลาง	ปานกลาง	2
ต่ำ	ต่ำ	2
ต่ำ	ต่ำ	2
ต่ำ	ปานกลาง	1
ต่ำ	สูง	1

มีเงินพอ ป้องกันความเสี่ยงได้จริง คุ่มค่านะ

4. เลิกดีมี๊ยย

3 ไม่คุ้มเลยอ่ะ ชะลอ /หาวิธีใหม่กันเถอะ ทำไปก็อาจขาดทุนมากขึ้น

2. ก็น่าจะ OK นะ พอทำได้

1. ประโยชน์มาก ลงทุนต่ำ รีบเลยๆ



## ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น คือ

- รถเสียหลัก / เกิดอุบัติเหตุ
- คนนั่งไม่ปลอดภัย  
( ตกรถ – บาดเจ็บ / ตาย )
- ฝึกหล่น เสียหาย / ถูกขโมย
- ถูกจับ ไม่สวมหมวกกันน็อค

จะจัดการ  
ความเสี่ยงอย่างไร ?

- .....
- .....
- .....

ความเสี่ยงด้าน .....

พันธกิจ .....

กลยุทธ์ / แนวทาง : .....

**แบบ : แผนบริหารความเสี่ยงสหกรณ์ออมทรัพย์  
( ปรับได้ตามความเหมาะสมของสหกรณ์ )**

วัตถุประสงค์	ปัจจัยเสี่ยง	การควบคุมภายในที่มีอยู่แล้ว	ประเมินความเสี่ยงหลังการควบคุมภายในที่มีอยู่				การจัดการความเสี่ยงเพิ่มเติม ( กรณีระดับความเสี่ยงสูงและสูงมาก)	ผู้รับผิดชอบ	การติดตามประเมินผล
			โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง โอกาส *ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้			
		- ป้องกัน					- ยอมรับ		
		- คั่นพบ	1. = ต่ำมาก	1. = ต่ำมาก			- ลด/ควบคุมให้ยอมรับได้		
		- แก้ไข	2. = ต่ำ	2. = ต่ำ			- โอนความเสี่ยง		
		- ส่งเสริม	3. = ปานกลาง	3. = ปานกลาง			- เลิก / เลี่ยง		
			4. = สูง	4. = สูง					
			5. = สูงมาก	5. = สูงมาก					



แผนบริหารความเสี่ยงสหกรณ์ออมทรัพย์  
(ฉบับปรับปรุง) พ.ศ. 2568



โดย

ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด

18 เมษายน 2568

เอกสารเพื่อการศึกษาเพิ่มเติมและเป็นแนวทางใน  
การประเมินและจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง  
สหกรณ์สามารถปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม  
ตามความเหมาะสมและสภาพแวดล้อมของสหกรณ์  
จัดทำโดย ชสอ.



# ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นภายในสหกรณ์



**‘คน’ หรือ ‘ระบบ’**





เอกลักษณ์ของสหกรณ์

บุคคลเดียวกัน



เจ้าของ (สมาชิก)

คณะกรรมการ / ฝ่ายจัดการ (สมาชิก)

ผู้ให้บริการ (สมาชิก) : หุ่น ฟาก กู้ สวัสดิการ

ผู้ตรวจสอบกิจการ ( อาจเลือกสมาชิกได้ตามกฎหมาย)



คณะกรรมการ  
ดำเนินงาน

- กำหนดนโยบาย / แผนงาน / งบประมาณ
- บริหารจัดการสหกรณ์ ตามอำนาจหน้าที่



♥ ผู้จัดการ  
เก่งตน เก่งคิด  
เก่งงาน เก่ง IT

- บริหารเงิน / บริหารงาน เสนอกรรมการดำเนินการ
- รับผิดชอบ ควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตาม การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
- บริหารสมาชิก



เจ้าหน้าที่  
เรียนรู้ ร่วมมือ  
ใส่ใจ งานมีคุณภาพ

- ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่
- ความรับผิดชอบ รวมถึงงานที่ได้รับมอบหมาย

ทุกตำแหน่ง ต้องร่วมมือกันปฏิบัติภารกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ ภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ มติที่ประชุม นโยบาย

# อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่



การมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ในทุกระดับ เจ้าหน้าที่ทุกคน  
เข้าใจบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนชัดเจน ป้องกันไม่ให้เกิดการก้าวก่ายหน้าที่ หรือมีการทำงานซ้ำซ้อนกัน

## หน้าที่



เป็นการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ  
มติที่ประชุม รายละเอียดของงานที่ปฏิบัติ : Job  
Description ( เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นสำหรับ  
แต่ละตำแหน่งงาน เพื่อกำหนดขอบเขตหน้าที่  
ความรับผิดชอบ คุณสมบัติ ของผู้ดำรงตำแหน่ง  
งาน) คำสั่งผู้บังคับบัญชา และหน้าที่อื่นๆ  
ที่ได้รับมอบหมาย

## ความรับผิดชอบ

### 1. ตามหน้าที่

เป็นความรับผิดชอบโดยตรงต่อการทำงานตามหน้าที่ที่ได้  
กำหนดไว้ ช่วยป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบจากการกระทำ  
อันไม่ใช่หน้าที่การงานของตนโดยตรง

### 2. ต่องานที่ทำ


เป็นความรับผิดชอบต่องานที่ทำ ซึ่งอาจไม่สมบูรณ์ หรือทำให้  
เกิดความบกพร่องเสียหาย ซึ่งต้องชดเชยค่าเสียหาย หรืออาจถูก  
ลงโทษทางวินัย

**มาตรา 51/1** ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กรรมการ หรือผู้จัดการ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ ขอบเขตแห่งการดำเนินการที่จะพึงดำเนินการได้ของสหกรณ์ ข้อบังคับของสหกรณ์ และมติที่ประชุมใหญ่ ทั้งนี้ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก

**มาตรา 51/2** คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กรรมการ หรือผู้จัดการ

ต้องรับผิดชอบร่วมกัน ในความเสียหายต่อสหกรณ์ในกรณี ดังต่อไปนี้

- (1) แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ
- (2) ไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์
- (3) ดำเนินกิจการนอกขอบวัตถุประสงค์หรือขอบเขตแห่งการ ดำเนินกิจการที่จะพึงดำเนินการได้ของสหกรณ์

 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ผู้ใดมีส่วนร่วมในการกระทำของคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ กรรมการ หรือผู้จัดการ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์ เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ผู้นั้นต้องรับผิดชอบร่วมกันกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กรรมการ หรือผู้จัดการ ในความเสียหายต่อสหกรณ์

**มาตรา 51/3** คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กรรมการ หรือผู้จัดการ ไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 51/2 ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) พิสูจน์ได้ว่าตนมิได้ร่วมกระทำการอันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อสหกรณ์
- (2) ได้คัดค้านในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ โดยปรากฏในรายงานการประชุม หรือได้ทำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อประธานที่ประชุมภายในสามวันนับแต่สิ้นสุดการประชุม

# ‘คน’



# RISK?

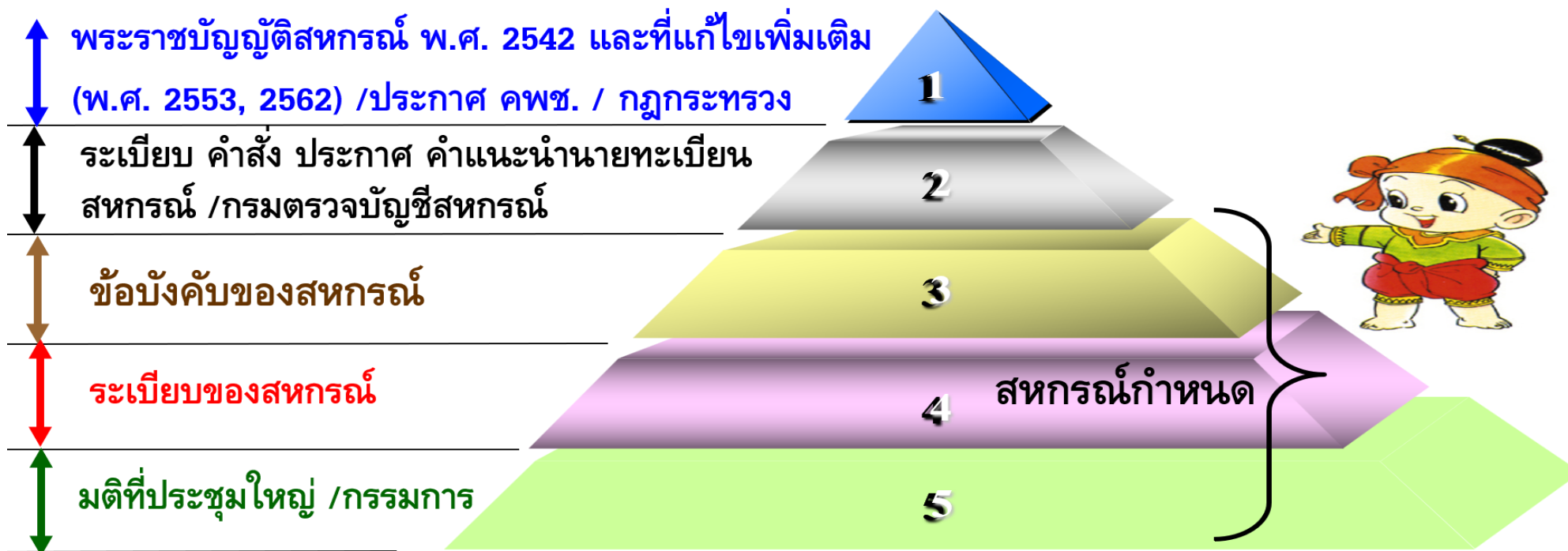
- ★ คณะกรรมการ / ฝ่ายจัดการ ขาดความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงาน
  - ประเภทธุรกิจ/ กิจกรรมที่ดำเนินงาน เช่น สินเชื่อ ลงทุน ซื้อ - ขายสินค้า
  - การวิเคราะห์และใช้ข้อมูลทางการเงินเพื่อการบริหารจัดการ
  - กฎหมาย / การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
  - เทคนิคการจัดทำแผนกลยุทธ์ / บริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ / การทำแผนธุรกิจ
  - การบริหารงบประมาณ / การประมาณการงบประมาณ
  - การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล



# RISK?

★ ผู้บริหาร / ฝ่ายจัดการไม่ปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ  
ทั้งส่วนราชการและของสหกรณ์

‘คน’



หน่วยงานราชการ ปฏิบัติตาม ลำดับ 1 - 2 สหกรณ์ ปฏิบัติตาม 1 - 5

## กฎหมายด้านบัญชี

**มาตรา 65** ให้สหกรณ์จัดให้มี การทำบัญชีตามแบบและรายการที่

นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด ให้ถูกต้อง ตามความเป็นจริง เก็บรักษาบัญชีและเอกสารประกอบ

การลงบัญชีไว้ที่สำนักงานสหกรณ์ ภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด (ไม่น้อยกว่า

5 ปี) เมื่อมีเหตุต้องบันทึกรายการในบัญชีเกี่ยวกับกระแสเงินสดของสหกรณ์ ให้บันทึกรายการ

ในวันที่เกิดเหตุ นั้น สำหรับเหตุอื่นที่ไม่เกี่ยวกับกระแสเงินสด ให้บันทึกรายการในสมุดบัญชีภายในสามวัน นับแต่วันที่

เหตุอันจะต้องบันทึกการานั้น การลงรายการบัญชี ต้องมี เอกสารประกอบการลงบัญชีที่สมบูรณ์โดยครบถ้วน



**มาตรา 66** ให้สหกรณ์จัดทำงบการเงินประจำปีทุกรอบปีทางบัญชีของสหกรณ์ งบการเงินประจำปีต้องเป็นไป

ตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด งบการเงินประจำปีนั้นต้องทำให้แล้วเสร็จและให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบแล้วนำเสนอ เพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563

ข้อ 6 กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชี ตามแบบและรายการ ที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด

ข้อ 12 - 13 และ หนังสือ กตส.ที่ กษ 0404 /ว 21 เรื่อง แนวทางปฏิบัติ เรื่อง วิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับเงินสด

# RISK? 'คน'

★ ผู้บริหาร / ฝ่ายจัดการไม่เห็นความสำคัญ ละเลย

ไม่ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายใน / ธรรมาภิบาลของสหกรณ์

★ ไม่กำหนด / ไม่จริงจังระบบการสอบทาน / การกำกับดูแลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

★ ขาดการติดตาม / การวิเคราะห์ข้อมูล / วิเคราะห์ความเสี่ยง / ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับสหกรณ์ภายใต้สถานการณ์ต่างๆ เช่น สภาพคล่อง หนี้ค้างชำระ ลงทุนติดดอย ภาวนเงินฝาไม่ได้

★ สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือ / ไม่สนใจผลิตภัณฑ์สหกรณ์ / ขาดวินัยทางการเงิน

★ ความไม่ต่อเนื่องของผู้บริหาร / นโยบายของผู้บริหารไม่ชัดเจน

★ บุคลากรสหกรณ์ / สมาชิกไม่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง / ไม่ปรับตัวกับโลกยุคใหม่

★ บุคลากรสหกรณ์ / ผู้เกี่ยวข้อง / บุคคลภายนอกร่วมมือกันกระทำการทุจริต



# RISK?

## “ระบบ”

★ ระบบการควบคุมภายในไม่มีประสิทธิภาพ / มีจุดอ่อน

ความเสี่ยง / ผลกระทบของสภกรณ์ที่ขาดการควบคุมภายในที่ดี

สำคัญมาก ๆ ๆ ๆ ๆ

เปิดโอกาส ...ให้บุคลากรสหกรณ์กระทำการทุจริต

บริหารจัดการ / ดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ

รายงานทางการเงินไม่ถูกต้อง ขาดความเชื่อถือ

ปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามกฎ ระเบียบต่างๆ

ขาดข้อมูลในการตัดสินใจทางธุรกิจ

ชื่อเสียง / ภาพลักษณ์ไม่ดี / ขาดความน่าเชื่อถือ



# “ระบบ” Risk?

★ ระบบการกำกับดูแล / การสร้างธรรมาภิบาล  
ของสหกรณ์ไม่เพียงพอ / ไม่เหมาะสม



★ โปรแกรมระบบบัญชียังไม่ปลอดภัยเท่าที่ควร  
เปิดโอกาสให้มีการแก้ไขข้อมูลโดยไร้ร่องรอย



★ การเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ เช่น เศรษฐกิจ  
สังคมสูงอายุ เทคโนโลยี กฎหมาย



## แผนงาน / โครงการ

- ไม่มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ / ขาดทิศทางที่ชัดเจน
- แผนงาน / โครงการไม่เหมาะสม
- ไม่มี / ไม่ปฏิบัติตามแผนงาน

## โครงสร้าง / อำนาจหน้าที่

- โครงสร้างไม่เหมาะสมกับธุรกิจ
- การแบ่งแยกหน้าที่ไม่เหมาะสม / การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามหน้าที่ / ก้าวกำงานกัน
- เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอกับโครงสร้าง

## สวัสดิการ / สิทธิประโยชน์สมาชิก

- การจัดสวัสดิการต่างๆ ไม่เป็นไปตามกฎ ข้อบังคับ
- จ่ายสวัสดิการไม่เป็นไปตามระเบียบ

## ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์

- ใช้ไม่คุ้มค่า / ไม่ใช้กรรมสิทธิ์ของสหกรณ์
- ไม่เพียงพอ / ไม่มีประสิทธิภาพ / ล้าสมัย

## งบประมาณ

- ไม่เพียงพอ ขาดสภาพคล่อง
- เงินทุนได้มาไม่สอดคล้อง / ไม่เหมาะสมกับการใช้ไป
- ประมาณการไม่เหมาะสม / ไม่เทียบแผน - ผล

## คณะกรรมการดำเนินการ

- ขาดธรรมาภิบาล/ความซื่อสัตย์
- ขาดความรู้ความสามารถ
- มีความกดดัน / อิทธิพล / แสวงหาผลประโยชน์

## ฝ่ายจัดการสหกรณ์

- ขาดความซื่อสัตย์ / จรรยาบรรณ
- ขาดความรู้ความสามารถที่เหมาะสม
- ขาดขวัญกำลังใจ / ขาดความรับผิดชอบในการทำงาน
- การเปลี่ยนแปลง Key Man (ตำแหน่งที่สำคัญ)
- ด้านการบริหารจัดการ

- กำหนดนโยบาย / การบริหารจัดการธุรกิจไม่เป็นไปตามกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ
- ไม่จัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดี
- ดำเนินธุรกิจไม่ประสบผลสำเร็จ / ขาดทุน

## เงินลงทุน

## ข้อบังคับ / ระเบียบ

- ไม่เป็นไปตามกฎหมาย
- ขัดต่อกฎหมายสหกรณ์ - กระจุก ไม่กระจาย
- เอื้อประโยชน์ให้เฉพาะกลุ่ม เกิดการด้อยค่า
- ไม่โปร่งใส / ไม่เป็นธรรม



## เทคโนโลยีสารสนเทศ

- ไม่มีระเบียบ / นโยบาย
- เพื่อควบคุมความปลอดภัยด้าน IT เช่น
- การให้ผู้อื่นเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ไม่สำรอง / สำรองในที่ที่ไม่ปลอดภัย

- ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุมของสหกรณ์

- ขาดความศรัทธาในการบริหารจัดการสหกรณ์

- ไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมสหกรณ์ /

- ปฏิเสธการเป็นหนี้ / เงินรับฝาก / หุ้น

- มีหนี้สินมาก / หนี้ครัวเรือนสูง

- มีปฏิปักษ์ต่อการบริหารจัดการของ

บุคลากรสหกรณ์ ร้องเรียน / ฟ้องร้องสหกรณ์

- ให้ความร่วมมือกับฝ่ายจัดการหรือ

คณะกรรมการดำเนินการปกปิดข้อเท็จจริง

- เพิกเฉย / ละเลย ปล่อยให้สหกรณ์ทำผิด

- ร่วมมือ / ช่วยเหลือทำเอกสารเท็จ / ปกปิด

ข้อมูลหรือข้อเท็จจริง / ตกแต่งงบการเงิน

- ปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่มีประสิทธิภาพ / ไม่เป็นไปตามกฎหมาย

- มือคด / ลำเอียง / จ้องจับผิด ไม่เคยให้ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ



### ปัจจัยสภาพแวดล้อมดำเนินการ

( ควบคุมไม่ได้ แต่พอยกกันได้ )

สมาชิก

หน่วยงาน  
กำกับดูแล

**ความเสี่ยงภายในสหกรณ์**

คณะกรรมการดำเนินการ  
แผนงาน / นโยบาย      เจ้าหน้าที่สหกรณ์  
โครงสร้าง/อำนาจหน้าที่      ด้านการบริหารจัดการ  
สวัสดิการ      ที่ดิน      อาคาร      อุปกรณ์      ลงทุน  
งบประมาณ  
ข้อบังคับ / ระเบียบ

ผู้ตรวจสอบ  
อิสระ

ภาคี  
เครือข่าย

- มีการสั่งการของหน่วยงานกำกับดูแลให้สหกรณ์แก้ไขข้อบกพร่อง/ข้อสังเกตที่ตรวจพบ

- กำหนดหลักเกณฑ์ หรือข้อกำหนดการทำงานใหม่

- ไม่ให้ความร่วมมือ / ไม่เชื่อมั่น  
- ไม่สนับสนุน/ ไม่ช่วยเหลือในการทำธุรกรรม

- ขาดฐานข้อมูลในการทำธุรกรรม

ระวัง...ผลกระทบจากปัจจัยภายนอก

- ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติของสหกรณ์ในปัจจุบัน ( เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน) มีผลให้สหกรณ์ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ ระเบียบของสหกรณ์ เช่น ปกง. PDPA

- นโยบายรัฐบาล

- IT เปลี่ยนแปลงเร็ว  
- เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ใช้ระบบ Online มากขึ้น

- สังคมยุคดิจิทัล Anywhere Anytime Anydevice บริการแบบไร้ขอบเขต

- ภัยคุกคามทางไซเบอร์ (Cyber Threats) การโจรกรรมข้อมูล



กฎ ระเบียบ คำสั่ง

เศรษฐกิจ

ความเสี่ยง

ภายนอกองค์กร

เทคโนโลยี

ภัยพิบัติ / โรคระบาด

สังคม / ทักษะคน / ความเชื่อ

- ขาดความเชื่อมั่นในระบบสหกรณ์  
- มองภาพลักษณะสหกรณ์ไม่โปร่งใส

- การขึ้นภาษีนำเข้าของทรัมป์ (USA)  
- การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย / ราคาตราสารในตลาด

- ผลกระทบจากอัตราเงินเฟ้อสูงขึ้น  
อำนาจซื้อลดลง

- ค่าครองชีพของสูงขึ้น ทำให้สมาชิกมีความเดือดร้อนมากขึ้น  
- อัตราดอกเบี้ยนโยบาย  
- นโยบายการตลาดของคู่แข่ง

- กระทบการดำเนินธุรกิจปกติ ของสหกรณ์ เช่น น้ำท่วม โควิด จราจร อาจต้องหยุดให้บริการชั่วคราว / ปิดสำนักงาน หรือเปลี่ยนวิธีให้บริการ  
- สมาชิกขาดรายได้ / รายได้เสริม



# ความเสี่ยงของสหกรณ์



กฎกระทรวงฯ 10 ก.พ 2564 บังคับ สอ. / สค **ขนาดใหญ่ อย่างน้อย 4 ด้าน** ต้องสอดคล้องกับกลยุทธ์

ด้านกลยุทธ์  
(Strategic Risk)

1. ด้านสินเชื่อ  
(Credit Risk)

2. ด้านการลงทุน  
(Liquidity Risk)

3. ด้านสภาพคล่อง  
(Market Risk)

4. ด้านปฏิบัติการ  
(Operational Risk)

ด้านอื่นๆ

นอก

กฎกระทรวง

ด้านเงินฝาก  
สหกรณ์อื่น

ด้านเงินรับฝาก /  
ด้านเงินกู้ยืม

ด้านตลาด /  
ผลตอบแทน

ด้าน  
การฟอกเงิน

ด้านระบบสารสนเทศ  
(Information System)

ด้านชื่อเสียง  
(Reputation Risk)

ด้านอื่นๆ  
ตามความเสี่ยงของสหกรณ์

# ความเสี่ยงด้านการบัญชี



การที่สหกรณ์ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 65 และ 66

1. จัดทำบัญชีไม่เป็นไปตามแบบและรายการที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด
2. จัดทำบัญชีไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง
3. บันทึกรายการบัญชีไม่เรียบร้อย ไม่เป็นปัจจุบัน ไม่บันทึกรายการบัญชีเกี่ยวกับเงินสดในวันที่เกิดรายการนั้น สำหรับรายการอื่นที่ไม่เกี่ยวกับเงินสดไม่บันทึกรายการในสมุดบัญชีภายใน 3 วันนับแต่วันที่เกิดรายการ
4. เอกสารประกอบการลงบัญชีไม่สมบูรณ์หรือไม่ครบถ้วน
5. ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ คำสั่ง ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนดและตามมาตรฐานการบัญชี
6. ไม่จัดทำงบการเงินหรือจัดทำงบการเงินไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา 66 ส่งผลให้สหกรณ์ไม่สามารถนำเสนองบการเงินต่อที่ประชุมใหญ่เพื่ออนุมัติได้ภายใน 150 วันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

## ความเสี่ยงด้านการเงิน

ไม่ปฏิบัติตามระเบียบสหกรณ์ว่าด้วยการรับ - จ่าย และเก็บรักษาเงินสด และระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องการเงิน

- ไม่บันทึกเงินสดในวันที่เกิดเหตุตาม พ.ร.บ สหกรณ์ มาตรา 65
- เก็บเงินสดในมือไว้เกินวงเงินตามระเบียบ / ไม่ดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องตามกฎหมาย
- ใบเสร็จรับเงินไม่เรียงเลขที่ใบเสร็จ / ไม่มีการตรวจนับเงินสดคงเหลือในมือกับบัญชีคุมยอดทุกสิ้นวัน
- จ่ายเงินโดยไม่มีหลักฐาน (เจตนา / ผิดพลาด) / จ่ายเงินซ้ำ (จ่ายแล้ว จ่ายอีก) / จ่ายให้ผู้ไม่มีสิทธิได้รับเงิน / จ่ายเกิน หลักฐานที่มีอยู่ / จ่ายเงินที่ไม่ใช่กิจการของสหกรณ์
- หลักฐานการจ่ายเงินไม่สมบูรณ์ ไม่ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด / ไม่มีผู้รับผิดชอบเงินสดขาดบัญชี / กำหนดผู้รับผิดชอบ แต่ไม่มีหลักประกัน ( ไม่มี ไม่หนี ไม่จ่าย )
- ระเบียบเปิดโอกาสให้มีการจ่ายเป็นเงินสด โดยไม่จำกัดวงเงิน (ไม่กำหนดเพดาน)
- รับเงินแล้ว ไม่มีการลงบัญชี ยักยอกเงินไป รอรับเงินสดรายใหม่ แล้วชำระของรายเก่าหมุนเวียนกันไป
- ลูกหนี้ นำเงินมาชำระ จะออกใบเสร็จปลอมให้ แต่เก็บเงินสดไว้ ไม่นำเข้าระบบของสหกรณ์

**WARNING**

สหกรณ์ออมทรัพย์.....จำกัด

ใบตรวจนับเงินสด

เมื่อวันที่..... เวลา .....

ธนบัตร : 1000 บาท x ..... (จำนวน) .....

500 x ..... (จำนวน) .....

..... x ..... (จำนวน) .....

เช็ค :

วันที่                      ธนาคารและเช็คเลขที่                      ผู้ออกเช็ค

.....

ใบสำคัญที่ยังไม่ได้เบิก

วันที่                      ใบสำคัญเลขที่                      จ่ายแก่

.....

รวมที่ตรวจนับได้

เงินสดคงเหลือตามบัญชีสมุดสรุปประจำวัน/แยกประเภท

ข้อแตกต่าง

ได้รับเงินสดและเอกสารแทนตัวเงินคืนแล้ว.....

# การตรวจนับเงินสด



## พิสูจน์บัญชีกับการเงิน

มากกว่า = เงินสดเกินบัญชี

น้อยกว่า = เงินสดขาดบัญชี

เปรียบเทียบ



ผู้เก็บรักษาเงินสด

(.....)

ผู้ตรวจนับ

พยาน

ข้อมูลเพิ่มเติม : วงเงินที่เก็บรักษาประจำวันไม่เกิน ..... บาท

## ความเสี่ยง : เงินฝากธนาคาร



- ❖ การฝาก - ถอนเงินจากธนาคาร ไม่เป็นไปตามกฎ ระเบียบที่กำหนด
- ❖ ไม่มีการควบคุม / ตรวจสอบความถูกต้อง ของการบันทึกข้อมูลเข้าสู่ระบบ และรายงานการจ่ายเงินของบัญชีเงินฝากธนาคารของสหกรณ์ให้ถูกต้องตรงกับรายงานที่พิมพ์ออกจาก KTB Corporate Online เป็นประจำทุกวัน
- ❖ ไม่เปรียบเทียบ / ไม่มีการตรวจสอบยอดเงินฝากธนาคาร ตาม Statement หรือรายงานจากระบบ Internet Banking dy บัญชีเงินฝากธนาคารของสหกรณ์
- ❖ ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ธนาคารปลอมแปลงรายงานของธนาคาร (Statement)
- ❖ นำใบถอนเงินหรือเช็คที่กรรมการลงลายมือชื่อไว้ล่วงหน้าไปขึ้นเงินหรือถอนเงินจากธนาคาร ฯลฯ





เช็คสั่งจ่าย - ชัดคร่อม



ปลอดภัย

A/C Payee Only

อรุณี วงศ์ราเชน

= 10,000,000 =

วันที่  
DATE

28 มกราคม 2569

19-305-14

หรือผู้  
OR BEARER

匯  
商  
銀  
行

บาท  
BAHT

สิบล้านบาทถ้วน



ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

THE SIAM COMMERCIAL BANK PUBLIC COMPANY LIMITED

สาขาปากเกร็ด

120/6 ถนนแจ้งวัฒนะ นนทบุรี

X เช็ค เลขที่ CHEQUE NO.

สาขาเลขที่ BRANCH NO.

บัญชีเลขที่ ACCOUNT NO.

สำหรับธนาคาร FOR BANK

๙๓๘๗๖๐๒

๑๔ 305: 3053007813

# สรุปเหตุการณ์ : ความเสียหาย มีมูลค่าประมาณ 1,400 ล้านบาทเศษ



## เงินฝากสหกรณ์อื่น

**WARNING**

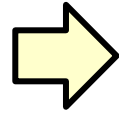
- ☆ ไม่มีการวิเคราะห์ความมั่นคง / ความเสี่ยงของสหกรณ์ที่น่าฝาก เงื่อนไขการฝาก / ความเหมาะสมของระยะเวลา / ปริมาณเงิน อัตราดอกเบี้ย / กระจุกตัวการฝากเงิน แห่งใดแห่งหนึ่งมากเกินไป (ไม่กระจาย)
- ☆ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ออมทรัพย์นำเงินไปฝากสหกรณ์การเกษตรที่มีส่วนขาดแห่งทุน ส่งผลให้สหกรณ์ถูกตั้งค่าเผื่อเงินฝากสหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญ
- ☆ สมาชิกคุ้นเคยกับผู้ทุจริตนำเงินมาฝากโดยผ่านผู้ทุจริตซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่การเงิน ผู้กระทำการจะพิมพ์สมุดคู่ฝากให้สมาชิกตามยอดที่ฝาก แต่จะทำการปลอมแปลงลายมือชื่อแล้วทำการถอนเงินในภายหลังหรือแก้ไขตัวเลขการฝากให้น้อยลงหลังพิมพ์สมุดคู่ฝากแล้วและยกยอกเงินไป
- ☆ ไม่ติดตามความเคลื่อนไหวสหกรณ์ที่น่าเงินไปฝาก ถ้าสหกรณ์ที่รับฝากขาดสภาพคล่องทางการเงิน / ถอนคืนไม่ได้ หรือได้ไม่ครบ อาจต้องประมาณการค่าเผื่อเงินฝากสหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญ ซึ่งส่งผลให้กำไรสุทธิลดลง
- ☆ ไม่มีการสอบทานความถูกต้อง ครบถ้วน ของบัญชียอดเงินฝากสหกรณ์อื่นกับบัญชีคุมยอด
- ☆ ไม่มีการยืนยันยอดเงินฝากสหกรณ์อื่น / หนังสือยืนยันเงินฝากจากสหกรณ์อื่น ลงนามโดยผู้ไม่มีอำนาจลงนาม

# เงินฝากสหกรณ์อื่น

ระเบียบ นทส. ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563 ข้อ 16 -17

ข้อ 16

เงินฝากสหกรณ์อื่น



การนำเงินไปฝากกลุ่มสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น

การประมาณการค่าเผื่อเงินฝากสหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญ

1. มีกำหนดชำระคืนแล้ว แต่ผู้รับฝาก  
ไม่สามารถจ่ายคืนเงินฝากได้

2. ผู้รับฝากมีขาดทุนสะสมเกินกึ่งหนึ่งของทุนเรือนหุ้น  
และมีข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าขาดสภาพคล่อง

สหกรณ์ผู้ฝากต้องรายงานเงินฝากที่ถอนไม่ได้ ต่อ  
ที่ประชุมคณะกรรมการ

- ตั้งค่าเผื่อเงินฝากสหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญ  
เต็มจำนวนที่ถอนคืนไม่ได้

กรณี **ไม่ได้จัดทำแผนการปรับปรุง** การดำเนินงานให้ตั้ง  
ค่าเผื่อเงินฝากสหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญเต็มจำนวน

กรณีผู้รับฝากอยู่ระหว่างการจัดทำแผนการปรับปรุง  
การดำเนินงานตามคำสั่ง นทส. ให้ทยอยตั้งค่าเผื่อเงินฝาก  
สหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญตามระยะเวลาที่กำหนด

## เงินยืมทดรอง

**WARNING**

เงินยืมทดรอง เป็นเงินที่กิจการมักจะมีการเบิกทดรองจ่ายไว้ล่วงหน้า สำหรับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต้องใช้ ณ ขณะใด ขณะหนึ่ง เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงาน หากไม่มีการให้เบิกเงินยืมทดรองจ่าย อาจทำให้งานขาดความคล่องตัว ไม่ทันการณ์ เพราะถ้าหากมีเหตุการณ์ที่ต้องใช้จ่ายเงินจำเป็นเร่งด่วน กิจการอาจเสียโอกาสได้

หลัก

ใครยืมได้ / ยืมไปเพื่อ / ใครอนุมัติ ... จะใช้เมื่อ

ข้อดี - เพื่อความสะดวก รวดเร็ว คล่องตัวในการดำเนินงานที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินล่วงหน้า

ข้อควรระวัง : มีเงินยืมทดรองจำนวนมากโดยไม่ได้กำหนดระเบียบไว้ / กำหนดไม่ครอบคลุม

- กำหนดระเบียบเงินยืมทดรองไว้ แต่มีเงินยืมทดรองโดยไม่ระบุวัตถุประสงค์ / ไม่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการ / ยืมเงินทดรองผิดระเบียบ / ยืมเอาไปใช้ส่วนตัว / เงินยืมทดรองค้างนาน ไม่มีการชำระชำระคืนแล้วยืมใหม่ตั้งงวด

# ตัวอย่างจริง

ระเบียบสหกรณ์ออมทรัพย์ตัวอย่าง จำกัด  
ว่าด้วย เงินยืมทศรอง พ.ศ. ....

ข้อ...ผู้ยืมมีสิทธิยืมเงินทศรองจ่ายได้เท่าที่ตนพึงจะมีสิทธิ์เบิกจ่ายได้ หรือไม่เกินจำนวนเงินที่ใช้สำหรับภารกิจของสหกรณ์  
กรณีการยืมเงินเพื่อชำระหนี้ตามภาระผูกพันของสหกรณ์ **จะยืมทศรองจ่ายได้ไม่เกินครั้งละ 100,000 บาท**

ข้อ... การยืมเงินทศรองจ่าย ผู้ยื่นต้องยื่นเป็นหนังสือขออนุมัติต่อผู้มีอำนาจอนุมัติ เมื่อได้รับอนุมัติผู้ยืม ต้องทำหนังสือ  
ยืมเงินทศรองจ่ายไว้กับสหกรณ์ก่อนรับเงิน

**ถ้าผู้ยืมมีเงินยืมทศรองจ่ายค้างชำระกับสหกรณ์ จะยืมเงินทศรองจ่ายอีกไม่ได้**

ลูกหนี้อื่น ประกอบด้วย ข้อมูลจากหมายเหตุประกอบงบการเงิน : ลูกหนี้อื่น

	ปี 2565	ปี 2564	ปี 2563
เงินยืมทศรอง	29,000,000.00	21,000,000.00	19,000,000.00

290 ฉบับ

210 ฉบับ

อย่างน้อยต้องมีสัญญายืม  
190 ฉบับๆละ 100,000 บาท

หมายเหตุ : สินทรัพย์ของสหกรณ์ ประมาณ 2,200 ล้านบาทเศษ

ข้อสังเกต : ผู้จัดการเป็นผู้ยืมเงินยืมทศรอง



# ด้านสินเชื่อ



**พระราชบัญญัติสหกรณ์ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม**

สหกรณ์ให้เงินกู้ หรือสินเชื่อแก่สมาชิกตามระเบียบและหลักเกณฑ์การให้เงินกู้ **มาตรา 46(6)** เพื่อให้สมาชิกรักษาไป ประกอบอาชีพหรือใช้จ่ายที่จำเป็น โดยแบ่งเงินกู้เป็นประเภทต่าง ๆ ซึ่งเงินกู้แต่ละประเภทมีเงื่อนไขแตกต่างกันไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของสหกรณ์ นอกจากนี้ สหกรณ์สามารถให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินได้ โดยปฏิบัติตาม ระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ **มาตรา 46 (8)**

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563 ข้อ 25

ลูกหนี้เงินกู้ เป็น รายการลูกหนี้ที่เกิดจากสัญญาเงินกู้ รวมถึงลูกหนี้อื่นอันมีมูลหนี้ที่เกิดจากการให้เงินกู้ เช่น ลูกหนี้เงินกู้ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ลูกหนี้ขาดสมาชิกภาพ ลูกหนี้เงินกู้ระหว่างดำเนินคดี ลูกหนี้เงินตามคำพิพากษา



## ชีวิตดี...ถ้าไม่มีหนี้

**“...กู้เงินนั้น เงินจะต้องให้เกิดประโยชน์  
มิใช่กู้สำหรับ ไปเล่น ไปทำอะไรที่ไม่เกิดประโยชน์...”**

พระราชดำรัสในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา  
ในหลวง ร.๙ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

**“...ทำบัญชีให้เห็นว่าสมดุลไม่ขาดทุน ถ้าทุกคนสามารถที่จะทำให้พอดี  
ไม่ขาดทุน ประเทศชาติไม่ขาดทุนแน่ และประเทศชาติขาดทุนอย่างนี้ ไม่ขาดทุน  
อยู่รอด ข้อสำคัญเป็นอย่างนี้ ที่ว่าเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่พอเพียงในการ  
บริโภค แต่ให้พอเพียงในการมีชีวิตอยู่ บางคนก็อาจจะรวยได้ทีเดียว...”**

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในหลวง ร.๙

ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรการดำเนินงานศูนย์ศึกษาพัฒนาการห้วยทราย  
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2541

กฎกระทรวง ระเบียบ / ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ ด้านสินเชื่อ ณ วันที่ 7 มีนาคม 2569

- ★ กฎกระทรวง : การกำกับดูแลด้านธรรมาภิบาลของสหกรณ์ ใช้บังคับ 10 กุมภาพันธ์ 2564
- ★ ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563 ข้อ 25 - 32 เรื่อง การตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ / การตัดจำหน่ายหนี้สูญ
- ★ ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง การประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ สำหรับสหกรณ์ประเภท ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่เรียกเก็บเงินงวดชำระหนี้จากสมาชิกโดยการหักจากเงินได้ **New** ณ ที่จ่าย (ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 ส.ค. 67) และสำหรับ สอ./สค. ที่มีได้เรียกเก็บเงินงวด อีก 1 ฉบับ
- ★ คำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์การให้เงินกู้แก่สมาชิกอย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม ประกาศ ณ วันที่ 11 ธันวาคม 2568 **New**

## ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์

เรื่อง การประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่เรียกเก็บเงินงวดชำระหนี้จากสมาชิก  
โดยการหักจากเงินได้ ณ ที่จ่าย

พ.ศ. ๒๕๖๗

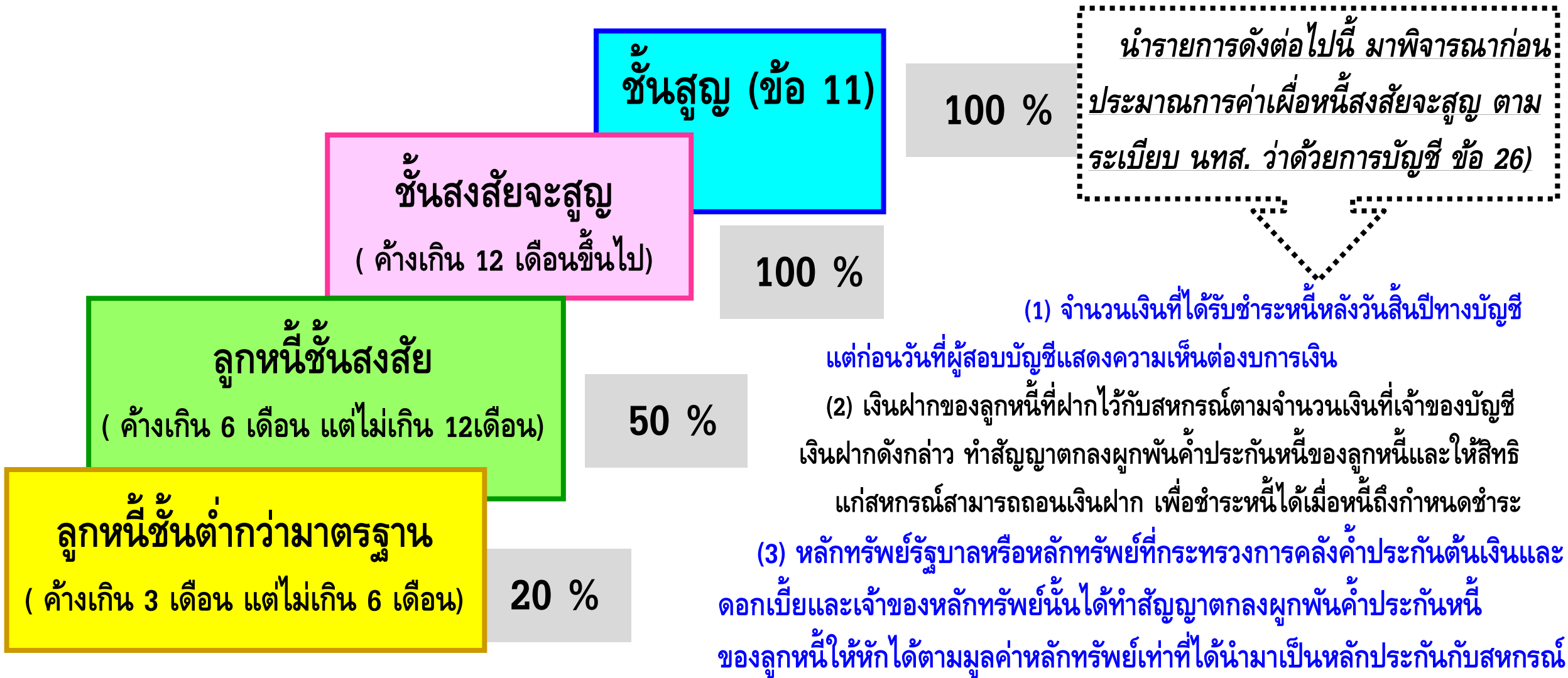


- ข้อ ๔ ให้สหกรณ์จัดชั้นคุณภาพลูกหนี้เงินกู้ ดังต่อไปนี้
- (๑) ลูกหนี้จัดชั้นปกติ **ลูกหนี้เงินกู้ซึ่งชำระหนี้ได้ตามกำหนดสัญญา**
  - (๒) ลูกหนี้จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ
  - (๓) ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน
  - (๔) ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย
  - (๕) ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ
  - (๖) ลูกหนี้จัดชั้นสูญ

**ลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้**

**ข้อ 4 (3) – 4 (6)**

# การประมาณการค่าเผื่อหนึ่งสัปดาห์จะสูญตามประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ บังคับ 29 สิงหาคม 2567



4) ที่ดิน หรือที่ดินพร้อมอาคาร สิ่งปลูกสร้างที่จดจำนองไว้กับสหกรณ์ กรณีประเมินโดยทางราชการให้หักได้เต็มจำนวน กรณีประเมินโดยผู้ประเมินมูลค่าทรัพย์สินรับอนุญาตให้หักได้ ร้อยละ 70 ของราคาประเมิน ทั้งนี้ต้องไม่เกินกว่าวงเงินที่ระบุไว้ในสัญญาจำนอง

ข้อ ๑๓ กรณีสหกรณ์อนุมัติการจ่ายเงินกู้ลูกหนี้เงินกู้รายใดไม่เป็นไปตามข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์ หากลูกหนี้เงินกู้รายที่มีการผิดนัดชำระหนี้ให้ประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญจากยอดลูกหนี้เงินกู้คงเหลือเต็มจำนวนในกรณีที่ไม่มีการหักประกัน หากมีการหักประกันให้ประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญจากยอดลูกหนี้เงินกู้คงเหลือเต็มจำนวนหลังหักหักประกัน

ข้อ ๑๔ ลูกหนี้เงินกู้ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ไม่สามารถชำระได้ตามกำหนดสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ การประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญให้นำระยะเวลาตั้งแต่งวดผิดนัดชำระหนี้ตามสัญญาเดิมก่อนการทำสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้รวมกับระยะเวลาผิดนัดชำระหนี้ตามสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามอัตราร้อยละในข้อ ๑๒

ข้อ ๑๕ ให้สหกรณ์ระงับการรับรู้รายได้ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับของลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จนกว่าสหกรณ์จะได้รับชำระดอกเบี้ย จึงจะรับรู้เป็นรายได้ของสหกรณ์

ข้อ ๑๖ ให้สหกรณ์ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับเต็มจำนวนสำหรับลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

ข้อ ๑๗ ลูกหนี้อื่นที่มีการผิดนัดชำระหนี้ ให้สหกรณ์ประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญจากยอดลูกหนี้คงเหลือเต็มจำนวน

ข้อ ๑๘ ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ประมาณการได้ตามประกาศนี้ ต้องนำไปเปรียบเทียบกับจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามบัญชีคงเหลือ ณ วันสิ้นปีทางบัญชี หากจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ประมาณการได้มีจำนวนน้อยกว่ายอดคงเหลือตามบัญชี มิให้สหกรณ์ลดยอดค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญลง แต่ให้คงจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามบัญชีไว้ จนกว่าสหกรณ์จะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้แล้ว

ข้อ ๑๙ ให้สหกรณ์ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญลูกหนี้เงินกู้ตามประกาศนี้ในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนเงินที่ต้องประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ และทยอยประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นอีกไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ในปีต่อไป

กฎกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : หมวด 4 การกำกับดูแลด้านธรรมาภิบาลของสหกรณ์  
ใช้บังคับ 10 กุมภาพันธ์ 2564



**ข้อ 18** เพื่อป้องกันการขัดกันของผลประโยชน์ในการดำเนินงานของสหกรณ์  
ให้คณะกรรมการถือปฏิบัติ ดังต่อไปนี้ (เฉพาะด้านสินเชื่อ)

- (1) การให้สินเชื่อหรือให้กู้แก่กรรมการซึ่งเป็นสมาชิกต้องไม่มีเงื่อนไขหรือข้อกำหนดพิเศษ และต้องไม่มีลักษณะที่เป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคลดังกล่าวมากกว่าการให้สินเชื่อหรือให้กู้กับสมาชิกอื่น
- (5) การพิจารณาให้สินเชื่อหรือให้กู้แก่กรรมการซึ่งเป็นสมาชิก ห้ามกรรมการซึ่งขอสินเชื่อหรือกู้เงินและผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับกรรมการซึ่งขอสินเชื่อหรือกู้เงินเข้าร่วมพิจารณาในเรื่องดังกล่าว
- (6) การพิจารณาให้สินเชื่อหรือให้กู้แก่สหกรณ์อื่น ห้ามกรรมการซึ่งเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับสหกรณ์ที่ขอสินเชื่อหรือขอกู้เข้าร่วมพิจารณาในเรื่องดังกล่าว

36/49



ปิดสัญญาแล้ว

หนังสือกู้สำหรับเงินกู้พิเศษ

หลักประกัน ที่ดินโฉนดเลขที่.....  
บัญชีเงินกู้ที่.....พ. (900) 014 / 2558.....  
วันที่ 15 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2557

ข้าพเจ้า [redacted]  
ตำแหน่ง [redacted] อยู่บ้านเลขที่ [redacted] หมู่ที่ [redacted]  
ตรอก/ซอย [redacted] ถนน [redacted] ตำบล/แขวง [redacted] อำเภอ/เขต [redacted]  
จังหวัด [redacted] ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "ผู้กู้" ได้ทำหนังสือฉบับนี้ไว้แก่ [redacted] หรือ

ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "ผู้ให้กู้" ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันด้วยใจ  
ข้อ ๑. ข้าพเจ้าผู้กู้ได้กู้เงินจากผู้ให้กู้ จำนวน 15,000,000.00 บาท ("สิบห้าล้านบาทถ้วน")  
และผู้กู้ได้รับเงินจำนวนดังกล่าวในวันทำหนังสือสัญญานี้ โดยถูกต้องแล้ว

ข้อ ๒. ผู้กู้สัญญาว่าจะนำเงินกู้นี้ไปใช้เฉพาะเพื่อความมุ่งหมาย พัฒนาที่ดินและปลูกสร้างอาคาร  
ดังรายการตามที่คุณผู้ให้กู้ได้เสนอไว้ในคำขอกู้ลงวันที่ 11 ธ.ค. 57

ข้อ ๓. ผู้กู้สัญญาว่าจะส่งคืนเงินกู้นี้เป็นงวดรายเดือนเท่ากัน งวดละ 41,667.00 บาท (สี่หมื่นหนึ่งพันหกร้อยหกสิบเจ็ดบาทถ้วน) พร้อมทั้งดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 6.50 ต่อปี รวม 360 งวดหรือส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเป็นงวดรายเดือนเท่ากัน งวดละ.....บาท(.....)รวม.....งวด  
ทั้งนี้ชำระงวดแรกในเดือน..... พ.ศ. ....เป็นต้นไป

ในกรณีที่ผู้กู้ต้องเลิกอัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงไปจากสัญญาผู้เดิม ผู้กู้ยินยอมให้ผู้ให้กู้คิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เปลี่ยนแปลงจากที่กำหนดไว้ในวรรคก่อนตามที่เห็นสมควรเมื่อใดก็ได้ ทั้งนี้ผู้ให้กู้ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ให้กูทราบล่วงหน้า

ผู้กู้ขอยืนยันว่าเงินงวดชำระหนี้ (ทั้งคืนเงินและดอกเบี้ย) แต่ละงวดถึงกำหนดส่งภายในสิ้นเดือนที่ระบุไว้สำหรับงวดนั้น ๆ

ข้อ ๔. ถ้าผู้กู้ตกเป็นผู้ผิดสัญญาข้อหนึ่งข้อใด ผู้กู้ยอมรับผิดและชดใช้ค่าเสียหายเนื่องจากการผิดสัญญาให้แก่ผู้ให้กู้ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเตือน เรียกร้องทวงถาม ค่าเนิ่นคดีและบังคับชำระหนี้เงินกู้ตามสัญญาเงินต้นเต็มจำนวนทุกประการ

ข้อ ๕. ผู้กู้ยินยอมให้ถือว่าในกรณีใด ๆ ดังกล่าวในข้อบังคับของสหกรณ์ที่กำหนดไว้ก็ดี หรือในกรณีที่ผู้กู้ปฏิบัติผิดสัญญาข้อหนึ่งข้อใดก็ดี เงินกู้นี้เป็นอนึ่งกำหนดส่งคืน โดยสันหลังพร้อมดอกเบี้ยในทันที โดยมีพิกัดบังคับจำนวนถึงกำหนดเวลาที่ตกลงไว้

สำนักข่าวอิสรา

www.isranews.org

# สังเกตเห็นอะไร ?

ข้อ ๖. ผู้กู้ยอมรับผูกพันตามข้อบังคับของสหกรณ์ว่า ถ้าผู้กู้ต้องออกจากงานไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ผู้กู้จะต้องแจ้งเป็นหนังสือให้สหกรณ์ทราบ และจัดการชำระหนี้สินซึ่งผู้กู้มีอยู่ต่อสหกรณ์ให้เสร็จสิ้นเสียก่อน  
ถ้าผู้กู้ไม่จัดการชำระหนี้สินให้เสร็จสิ้นตามที่กล่าวในวรรคก่อน ผู้กู้ยินยอมให้การรถไฟฯ หักเงินต่าง ๆ ที่ผู้กู้มีสิทธิได้รับจากการรถไฟฯ เพื่อชำระหนี้ต่อสหกรณ์ให้เสร็จสิ้นก่อนได้  
ข้อ ๗. หากมีการฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับหนี้สินตามสัญญานี้ ผู้กู้ยินยอมให้ผู้ให้กู้ดำเนินคดียังศาลที่เป็นที่ตั้งของสำนักงานสหกรณ์  
คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเข้าใจข้อความในหนังสือสัญญานี้โดยตลอดแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน

สำนักข่าวอิสรา

www.isranews.org



ลงชื่อ.....ผู้กู้  
( นาย [redacted] )  
ลงชื่อ.....ผู้ให้กู้  
( นาย [redacted] )  
ลงชื่อ.....พยาน  
( นางสาว [redacted] )  
ลงชื่อ.....พยาน  
( นางสาว [redacted] )

ออมทรัพย์ : จุกเงิน / สามัญ / พิเศษ

กรณีใช้หลักทรัพย์

- อยู่ในวงเงิน

ค้ำประกัน : เพียงพอ /

- มีอำนาจอนุมัติ

เหมาะสม

# การดำเนินธุรกิจด้านสินเชื่อ

## การให้สินเชื่อ

ผู้กู้ ยื่นเอกสาร  
แสดงความจำนงขอกู้  
( ระวังกู้ปลอม / ผิดกู้ )

เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ  
ความถูกต้อง  
ครบถ้วน

พิจารณา  
อนุมัติ  
ตามมติที่ประชุม  
คณะกรรมการ

สมาชิกผู้กู้จัดทำ  
- หนังสือสัญญากู้  
- หนังสือค้ำประกัน

เจ้าหน้าที่การเงิน  
จ่ายเงินกู้ให้ผู้กู้  
ตามที่ได้รับอนุมัติ  
- ใบรับเงินกู้

ผู้กู้นำเงิน  
มาชำระหนี้

\* เจ้าหน้าที่สินเชื่อ  
ตรวจสอบบัญชีย่อยลูกหนี้  
- บันทึกข้อมูลในระบบเงินกู้ /  
คำนวณดอกเบี้ย / ค่าปรับ

\* เจ้าหน้าที่การเงิน  
รับเงินสด / เช็คธนาคาร  
• ออกใบเสร็จรับเงิน  
• บันทึกในสมุดคู่มือสมาชิก

ส่งเอกสารให้เจ้าหน้าที่  
บัญชี เพื่อบันทึกบัญชี  
- สรุปประจำวัน  
- แยกประเภท  
- ย่อยรายตัว (ถ้าใช้  
โปรแกรมจะบันทึกที่ระบบ  
การเงินเลย )

การรับชำระหนี้เงินกู้

## ความเสี่ยงด้านสินเชื่อ ( Credit Risk )

**ความเสี่ยงด้านสินเชื่อ** เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการที่ ลูกหนี้ซึ่งเป็นสมาชิกหรือสหกรณ์อื่น ไม่สามารถชำระหนี้ต้นเงินและดอกเบี้ย หรือ ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงไว้ตามสัญญา ซึ่งอาจก่อให้เกิดหนี้ค้างชำระเกินกำหนดเวลา หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือหนี้สงสัยจะสูญ โดยอาจเกิดจากการประสบปัญหาทางการเงินของลูกหนี้ จากความผันผวนทางเศรษฐกิจ ความผิดพลาดในการบริหารจัดการของลูกหนี้ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ โรคระบาด ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจและ อาจส่งผลกระทบต่อกระแสเงินสดหมุนเวียน รายได้และเงินทุนของสหกรณ์



# หากสหกรณ์ไม่ได้รับชำระหนี้



- ขาดเงินทุนหมุนเวียน อาจต้องเพิ่มภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงิน เพื่อเสริมสภาพคล่อง
- สมาชิกอาจต้องขาดสมาชิกภาพ / ฟ้องร้องดำเนินคดี เสียค่าใช้จ่าย / เสียเวลา
- ไม่สามารถชำระหนี้ที่กู้ยืมมาได้ตามกำหนด อาจเสียค่าปรับ / ขาดความน่าเชื่อถือจากเจ้าหนี้
- อาจต้องรับภาระค่าใช้จ่ายจากการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ / วิธีการอื่นๆ เพื่อช่วยลูกหนี้
- รายได้ลดลง เช่น ดอกเบี้ยรับ
- สมาชิกขาดความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการของกรรมการ / ฝ่ายจัดการ

## ปัจจัยเสี่ยงด้านสินเชื่อ

**ระวัง !** กำหนดระเบียบไม่เป็นไปตามกฎหมาย



**ระวัง !** ให้เงินกู้ที่ไม่เป็นไปตามข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์ /

ลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างหนี้ และไม่ได้ชำระหนี้ตามสัญญาการปรับโครงสร้างหนี้ เพราะอาจต้อง  
ประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ตามประกาศ นทส. เมื่อ 29 สิงหาคม 2567

**ระวัง !** ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามสัญญา / ขาดวินัยทางการเงิน

**ระวัง !** ถ้ากู้สั้นมาปล่อยหนี้ยาว อาจขาดสภาพคล่องหากไม่มีเงินเพียงพอชำระหนี้

**ระวัง !** เงินให้สมาชิกหรือสหกรณ์อื่นกู้ ต้องควบคุม **อย่า ! ให้มีการค้างชำระ หรือให้เกิด NPL**

( หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ : ค้างชำระเกิน 3 เดือน เพราะตามนโยบายบัญชี จะกำหนดให้ระงับ  
การรับรู้รายได้ดอกเบี้ยค้างรับ สำหรับหนี้ NPL และอาจต้องประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ )

**ระวัง !** การพิจารณาความคุ้มค่าของหลักประกันเงินกู้ อย่าให้บกพร่อง / ไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสม  
( เช่น การโอนหนี้และหลักทรัพย์จากธนาคาร ) รวมถึงการประเมินราคาที่ดินแทนการชำระหนี้

# เงินให้กู้

## ความเสี่ยง...สัญญาเดือน ที่ควรเอาใจ



1. กำหนดระเบียบการให้สินเชื่อไม่ถูกต้อง / ไม่เป็นไปตามกฎหมาย
2. จ่ายเงินกู้ไม่เป็นไปตามข้อบังคับ ระเบียบ เช่น อนุมัติเกินวงเงิน / อนุมัติโดยผู้ไม่มีอำนาจ หรือไม่ได้รับการอนุมัติ
3. ทำสัญญากู้ยืมเงินปลอม โดยการปลอมแปลงลายมือชื่อ / ปลอมแปลงเงินกู้ไม่เกินค่าหุ้น (ไม่ต้องหาผู้ค้ำประกัน)
4. ลูกหนี้เงินกู้ / ผู้ค้ำประกันไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามข้อกำหนดในสัญญา มีการผิดนัดชำระหนี้ เกิด NPL สหกรณ์ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องและต้องตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญมากขึ้น
5. บันทึกรายได้อื่นๆ (นอกจากเงินเดือน) ในโปรแกรมเกินความเป็นจริง ทำให้วงเงินกู้สูงเกินความเป็นจริง
6. รับชำระหนี้แล้วไม่ลงบัญชี / รับชำระก่อนกำหนด แล้วไม่มีการให้หลักฐานใบเสร็จรับเงิน แต่มีการบันทึกการชำระหนี้แล้วในบัญชีลูกหนี้รายตัว แล้วนำเงินไปใช้ / รับชำระหนี้นอกที่ทำการสหกรณ์โดยไม่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการดำเนินการ ได้รับชำระหนี้แล้วแต่ไม่บันทึกบัญชีของสหกรณ์ ฯลฯ
7. ผู้จัดการเรียกค่าตอบแทนสมาชิกที่ขอกู้เงิน แฉงควยยื่นเงินกู้ให้ คกก.พิจารณาก่อน (ยื่นก่อนได้หลัง / ยื่นหลังได้ก่อน)

# เงินให้กู้

ความเสี่ยง...สัญญาเดือน ที่ควรเอะใจ

WARNING

8. สหกรณ์มีลูกหนี้ระหว่างดำเนินคดี / ลูกหนี้ตามคำพิพากษาเพิ่มขึ้นมาก มีภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี
9. ปลอมแปลง สร้างลูกหนี้ที่ไม่มีตัวตน โดยใช้ช้อญาติ เพื่อน ลูกน้อง หรือคนที่ลาออกไปแล้ว แต่ยังมีชื่อในทะเบียน / มีการชำระหนี้พิเศษก่อนการเรียกเก็บเงิน เพื่อมิให้สมาชิกรู้
10. ร่วมมือกับผู้กู้ แล้วแบ่งเงินกัน ผู้กู้ผิดนัดการชำระหนี้ ปล่อยภาระให้ผู้ค้ำประกัน บางครั้งผู้ค้ำร่วมมือนำได้เงินช่วยเหลือจากกองทุนผู้ค้ำประกัน
11. อนุมัติเงินกู้ให้กับกลุ่มหรือพรรคพวกตนเอง หรือผู้ที่มีความสัมพันธ์ โดยผิดระเบียบ เช่น หลักประกันไม่เพียงพอ / อนุมัติเกินวงเงินที่มีสิทธิ์กู้ / ไม่มีอำนาจอนุมัติ เป็นต้น
12. การประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ - การตัดหนี้สูญ ไม่เป็นไปตามตามระเบียบ นทส. ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์ ฯ / ประกาศ นทส. / กฎกระทรวง เรื่อง การกันเงินสำรอง
13. วิธีการยืนยันตัวตนของสมาชิกไม่ปลอดภัย กรณีใช้ระบบฟานออนไลน์

# เงินให้กู้

## ความเสี่ยง...สัญญาเดือน ที่ควรเอะใจ



14. ขาดข้อมูลสมาชิก / สหกรณ์อื่น ที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการลูกหนี้และการติดตามหนี้
15. ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมตามประกาศสหกรณ์ ในฐานะข้อมูลและทดสอบการคิดดอกเบี้ยช่วงมีการเปลี่ยนแปลง
16. ไม่มีการตรวจสอบและเทียบเทียบลายมือชื่อ / สำเนาบัตรประชาชนผู้กู้ (มอบอำนาจ) / และผู้รับมอบอำนาจ เพื่อยืนยันตัวตนของผู้กู้ / ผู้รับมอบอำนาจ กรณีผู้กู้มอบอำนาจให้ผู้อื่นมารับเงินสดแทน
17. เจ้าหน้าที่สินเชื่อและการเงิน ร่วมกันปลอมแปลงเอกสารการกู้เงิน และเปลี่ยนแปลงข้อมูลการโอนเงินเข้าบัญชีหลังการอนุมัติเงินกู้ โดยเปลี่ยนจากการโอนเงินเข้าบัญชีสมาชิกผู้กู้ เป็นการโอนเงินเข้าบัญชีผู้กระทำความผิด
18. การบริหารงานที่ผิดพลาดและส่อว่าไม่โปร่งใสอีกหลายประการ เช่น คณะกรรมการฯ ใช้ดุลพินิจพิจารณาอนุมัติเงินกู้อย่างไม่มีความชอบเขต ไม่มีการวิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิก เช่น อนุมัติเงินกู้ให้แก่บุคคลล้มละลาย ทำให้นิติกรรมการกู้ยืมและการจำนองเป็นโมฆะ ไม่มีผลบังคับหรือผูกพันตามกฎหมาย

## เงินให้กู้

### ความเสี่ยง...สัญญาถอน ที่ควรเอาใจ



19. ผู้ทุจริตหลอกพี่น้องว่า ต้องมีการนำโฉนดที่ดินไปค้ำประกันในการรับราชการ ซึ่งพี่น้องได้นำโฉนดไปให้ และเซ็นชื่อในเอกสาร เมื่อได้โฉนดมา ผู้ทุจริตปลอมชื่อพี่น้องกู้เงินจากสหกรณ์ ต่อมาเมื่อมีหมายจากทนายความ ส่งมาถึงพี่น้องว่าเป็นหนี้สหกรณ์ ต้นเงิน 1 ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยอีก 3 แสนบาท
20. สหกรณ์ให้สมาชิกสามารถรับเงินกู้เป็นเงินสดได้ โดยไม่จำกัดวงเงิน และรับชำระหนี้เป็นเงินสดเพื่อความสะดวกของสมาชิก ผู้ทุจริตจะปลอมแปลงสัญญาเงินกู้ โดยเลือกใช้ชื่อสมาชิกเกษียณอายุ / ที่ไม่ค่อยมาติดต่อกับสหกรณ์ หรือสมาชิกซึ่งเจ้าหน้าที่รู้จัก โดยใช้เอกสารประจำตัวเดิมของสมาชิกซึ่งได้ส่งสำเนาเก็บไว้ที่สหกรณ์ เป็นหลักฐานประกอบการกู้ กวดชำระหนี้จะไม่ส่งไปเรียกเก็บ โดยจะใช้วิธีชำระหนี้พิเศษเป็นเงินสด รู้ได้จากดูรายการผิดปกติ มีการกู้ยืมเงินในระยะสั้นๆ แล้วนำเงินมาคืนทั้งหมดก่อนเรียกเก็บ ส่วนใหญ่เป็นการกู้โดยไม่เกินมูลค่าหุ้น
21. คณะกรรมการสหกรณ์มีมติไม่ปล่อยเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้ทุจริตต่อหน้าที่เกี่ยวกับการปลอมแปลงเอกสารการกู้เงิน

# ด้านเงินลงทุน



พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542  
และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 62 ( 3 - 7)

ประกาศคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์  
แห่งชาติ (คพช.) พ.ศ. 2563 ตามมาตรา 62(7)

ระเบียบ นายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563  
มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 10 ตุลาคม 2563 ข้อ 18 - 24



**การฝากหรือลงทุน** ตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2542 มาตรา 62

เงินของสหกรณ์นั้น สหกรณ์อาจ**ฝากหรือลงทุน**ได้ ดังต่อไปนี้

(1) ฝากในชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น

(2) ฝากในธนาคารหรือฝากในสถาบันการเงินที่มีวัตถุประสงค์

เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์

ฝาก - เจ้าหนี้

(3) **ชื่อหลักทรัพย์ของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ**

ลงทุน - เจ้าหนี้ / เจ้าของ

(4) **ชื่อหุ้นของธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์**

(5) **ชื่อหุ้นของชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น**

(6) **ชื่อหุ้นของสถาบันที่ประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสะดวกรหรือส่งเสริม**

ตราสารทุน / หุ้น - เจ้าของ

**ความเจริญแก่กิจการสหกรณ์โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ ( ล่าสุด 15 มิ.ย. 67 )**

(7) ฝากหรือลงทุนอย่างอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด

หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด	ผลตอบแทน	การแสดงผลค่าเงินลงทุนและการตั้งการด้อยค่าเงินลงทุน
<b>ตราสารหนี้</b> (พันธบัตร / หุ้นกู้) - กรณีสหกรณ์ตั้งใจ <b>ถือไว้จนครบกำหนด</b> <i>(ระยะยาว)</i>	อัตราดอกเบี้ยและงวดที่กำหนดจ่ายต่อปี ปกติทุก 6 เดือน (ปีละ 2 ครั้ง)	- แสดงมูลค่าในงบแสดงฐานะการเงินด้วยราคาทุนตัดจำหน่าย - <u>จะต้องตั้งการด้อยค่าเงินลงทุนเมื่อ</u> สหกรณ์จะไม่สามารถเรียกเก็บเงินต้นและดอกเบี้ยตามที่ระบุไว้ในสัญญาได้
<b>ตราสารหนี้</b> (พันธบัตร / หุ้นกู้) - กรณีสหกรณ์ <b>ถือไว้เพื่อขาย</b> (อาจเป็นทั้งระยะสั้นและระยะยาว)	- อัตราดอกเบี้ยตามงวดที่กำหนดจ่ายต่อปี - กำไรจากการจำหน่ายเงินลงทุน (Capital Gain)	- แสดงมูลค่าในงบแสดงฐานะการเงินด้วยมูลค่ายุติธรรม ซึ่งอาจสูงหรือต่ำกว่าราคาทุนตามภาวะตลาด และมีผลกระทบมูลค่าเงินลงทุน (หมวดสินทรัพย์) และหมวดทุนของสหกรณ์ (กำไรหรือขาดทุนจากการลงทุนที่ยังไม่เกิดขึ้น แต่ยังไม่กระทบงบกำไรขาดทุน จนกว่าสหกรณ์จะขาย
- <u>จะต้องตั้งการด้อยค่าเงินลงทุนเมื่อ</u> มีหลักฐานสนับสนุนว่ากิจการที่ออกหลักทรัพย์กำลังประสบปัญหาทางการเงินหรือผิดนัดชำระหนี้หรือผิดเงื่อนไขในสัญญาหรือมีความเป็นไปได้ สูงว่าจะล้มละลาย ฟื้นฟูกิจการ หรือหลักทรัพย์นั้น ไม่มีการซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่องอีกต่อไป		
<b>ตราสารทุน</b> (หุ้นสามัญรัฐวิสาหกิจ) - มาตรา 62(3) / ธกส. มาตรา 62 (4) / ขอนายทะเบียนสหกรณ์ มาตรา 62(6)	- เงินปันผล - กำไรจากการขายหุ้น (Capital Gain)	- แสดงมูลค่าในงบแสดงฐานะการเงินด้วยมูลค่ายุติธรรม - <u>การด้อยค่าเงินลงทุน (เช่นเดียวกับตราสารหนี้ที่ถือไว้เพื่อขาย)</u>
<b>เงินลงทุนทั่วไป</b> : ไม่อยู่ในความ ต้องการของตลาด เช่น หุ้นชุมนุม / สหประกันชีวิต	- เงินปันผลตามหุ้น	- แสดงมูลค่าในงบแสดงฐานะการเงินด้วยราคาทุน - มูลค่าตาม บัญชีของเงินลงทุนทั่วไป <b>สูงกว่า</b> มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน ทำให้หุ้นชุมนุมสหกรณ์ด้อยค่า (มีขาดทุนสะสม ต้องคำนวณมูลค่าหุ้นใหม่)

เปรียบเทียบการแสดงผลค่าเงินลงทุนในหมายเหตุประกอบงบการเงิน  
กับงบฐานะการเงิน (ทุนของสหกรณ์)

4. เงินลงทุน ประกอบด้วย

	ปี 2562	ปี 2561
	บาท	บาท
<b>ทุนของสหกรณ์</b>		
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ.....บาท)	.....	.....
ทุนสำรอง	.....	.....
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบอื่น ๆ	18	.....
กำไร (ขาดทุน) จากเงินลงทุนที่ยังไม่เกิดขึ้น	19	.....
ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์ (ขาดทุนสะสม)	.....	.....
กำไร (ขาดทุน) สุทธิประจำปี	.....	.....
รวมทุนของสหกรณ์	.....	.....
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์	.....	.....

	ปี 25.....	ปี 25.....
	บาท	บาท
<b>ราคาที่ตั้งซื้อ</b>	<u>ราคาทุน/</u>	<u>ราคาทุน/</u>
<b>ขายกันในตลาด</b>	<u>ราคาทุน</u>	<u>ราคาทุน</u>
<b>มูลค่ายุติธรรม</b>	<u>ตัดจำหน่าย</u>	<u>ตัดจำหน่าย</u>

เงินลงทุนระยะสั้น

เงินลงทุนที่อยู่ในความต้องการของตลาด

พันธบัตร

.....

หุ้นกู้

.....

หุ้นทุน

.....

80

150

**งบฐานะการเงิน (ทุนของสหกรณ์)**

100

100

**ขาดทุน** จากเงินลงทุนที่ยังไม่เกิดขึ้น **20 บาท**

**กำไร** จากเงินลงทุนที่ยังไม่เกิดขึ้น **50 บาท**

หมายเหตุ : ราคาทุน ซื้อตลาดแรก / ราคาทุนตัดจำหน่าย ซื้อในตลาดรอง

ชุมนุมสหกรณ์ Zoom in (Ctrl+Plus key) ประเทศไทย จำกัด

งบฐานะการเงิน (3)

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2568



กำไร (ขาดทุน) จากเงินลงทุนที่ยังไม่เกิดขึ้น  
 จะมีผลกระทบต่อทุนของสหกรณ์ โดยจะ **เพิ่มขึ้น** (กรณีกำไร)  
 หรือ **ลดลง** (กรณีขาดทุน) และจะมีผลต่อกำไรหรือขาดทุน  
 ในงบกำไรขาดทุน เมื่อมีการขายตราสารจริง

		ปี 2568	ปี 2567
	หมายเหตุ	บาท	บาท
ทุนของชุมนุมสหกรณ์ฯ			
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 500.00 บาท)		35,019,782,000.00	34,871,813,000.00
ทุนสำรอง		3,412,247,636.33	3,243,183,303.78
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบ และอื่นๆ	13	717,212,438.14	859,565,283.91
กำไร (ขาดทุน) จากเงินลงทุนที่ยังไม่เกิดขึ้น	14	(10,246,162,304.21)	(5,942,656,641.85)
กำไรสุทธิประจำปี		2,197,001,708.29	1,681,542,575.56
รวมทุนของชุมนุมสหกรณ์ฯ		31,100,081,478.55	34,713,447,521.40
รวมหนี้สินและทุนของชุมนุมสหกรณ์ฯ		133,092,467,369.62	143,630,822,195.80

ส่วนใหญ่เป็นตราสารเพื่อขาย  
 (ไม่ได้ตั้งใจจะถือจนครบกำหนด)  
 จึงใช้ราคามูลค่ายุติธรรมในการ  
 แสดงมูลค่าเงินลงทุน ซึ่งการ  
 ขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่  
 เป็นการลงทุนในตราสารทุน  
 ( หุ่นราคาตกต่อเนื่อง จาก  
 สถานะเศรษฐกิจ แต่ได้เงิน  
 คืนผลตามหุ้นในอัตราที่สูงขึ้น )

## ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563 **ข้อ 22**

### ข้อ 22 ให้สหกรณ์บันทึกการด้อยค่าของเงินลงทุน ดังนี้

( 1 ) ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่สหกรณ์จะไม่สามารถเรียกเก็บเงินต้นหรือดอกเบี้ยทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่ระบุไว้ในสัญญาได้ ให้สหกรณ์คำนวณรายการขาดทุนจากการด้อยค่าของตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด โดยคำนวณผลต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีกับราคาตลาดของตราสารหนี้

★ ( 2 ) หลักทรัพย์เพื่อขายที่อยู่ในความต้องการของตลาด เป็นตราสารหนี้ทุกชนิดหรือตราสารทุนที่อยู่ในความต้องการของตลาด ซึ่งถือเป็นหลักทรัพย์เพื่อขาย จะด้อยค่าเมื่อมีหลักฐานสนับสนุนว่า กิจกรรมที่ออกหลักทรัพย์กำลังประสบปัญหาทางการเงิน หรือ กิจกรรมที่ออกหลักทรัพย์ผิดนัดชำระหนี้ หรือ ผิดเงื่อนไขในสัญญาหรือมีความเป็นไปได้สูงที่กิจกรรมผู้ออกหลักทรัพย์จะล้มละลาย หรือ ฟื้นฟูกิจการ หรือ หลักทรัพย์นั้นไม่มีการซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่องอีกต่อไป

★ ( 3 ) เงินลงทุนทั่วไป จะด้อยค่าเมื่อมีข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่ามูลค่าตามบัญชีของเงินลงทุนทั่วไปสูงกว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน เช่น หุ้นชุมนุมสหกรณ์จะด้อยค่า เมื่อปรากฏว่าหมายเหตุประกอบงบการเงิน ของชุมนุมสหกรณ์ระบุมูลค่าต่อหุ้นที่คำนวณใหม่ตามวิธีการที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด มีมูลค่าต่ำกว่ามูลค่าต่อหุ้นที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของชุมนุมสหกรณ์

## กฎ ระเบียบเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ : ด้านเงินลงทุน

กฎกระทรวง การดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. 2564 ( [10 ก.พ. 2564](#) )

**สหกรณ์ขนาดใหญ่** - ข้อ 5 (7) กำหนดนโยบายและแผนเกี่ยวกับการฝาก การลงทุน การกู้ยืมจากสหกรณ์อื่นและสถาบันการเงิน และการค้ำประกัน เพื่อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์เพื่ออนุมัติ

**สหกรณ์ขนาดเล็ก** ข้อ 7 สหกรณ์ที่มีสัดส่วนการลงทุนมากกว่าร้อยละ 20 ของทุนเรือนหุ้นและทุนสำรอง หรือเงินลงทุนมากกว่า 1,000 ล้านบาท ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการการลงทุน เพื่อจัดทำนโยบายและแผนการลงทุนเสนอที่ประชุมใหญ่ออกมา

กฎกระทรวง การดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์ ฯ พ.ศ. 2567 : ด้านเงินลงทุน ( [26 พ.ย 2567](#) ) **New**

หนังสือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เรื่อง วิธีปฏิบัติทางบัญชีสำหรับสหกรณ์ที่มีเงินลงทุนในหุ้นกู้บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ภายหลังการแปลงหนี้หุ้นกู้และดอกเบี้ยใหม่ตั้งพักเป็นหุ้นสามัญ ประกาศ 2 ม.ค 2568 **New**

หนังสือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เรื่อง วิธีปฏิบัติทางบัญชีสำหรับสหกรณ์ที่มีเงินลงทุนในหุ้นกู้บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ภายหลังการเปลี่ยนสถานะเป็นลูกหนี้หุ้นกู้ตามแผนฟื้นฟูกิจการ ประกาศ 30 มิถุนายน 2568 **New**

# กฎกระทรวง ฯ ด้านการลงทุน **ใช้ 10 กุมภาพันธ์ 2564**

สหกรณ์ออมทรัพย์ / เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่ หรือสหกรณ์ขนาดเล็กที่มีสัดส่วนการลงทุนมากกว่าร้อยละ 20 ของทุนเรือนหุ้นและทุนสำรอง **หรือ** เงินลงทุนมากกว่า 1,000 ล้านบาท



มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการลงทุนหรือไม่ ? **(ไม่ซ้ำคณะกรรมการ ฯ ความเสี่ยง)**  
คณะกรรมการการลงทุนมีอำนาจหน้าที่ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนดไว้หรือไม่ ?



มีการกำหนดนโยบายและแผนเกี่ยวกับการลงทุนประจำปี เสนอคณะกรรมการดำเนินการหรือไม่ ?



คณะกรรมการดำเนินการมีการนำเสนอ  
นโยบายและแผนเกี่ยวกับการลงทุนประจำปี **ให้ที่ประชุมใหญ่อนุมัติหรือไม่ ?**



กำกับดูแล และจัดการการลงทุนให้เป็นไปตามแผนการลงทุนหรือไม่ ?

## 6 ขั้นตอนสู่ความสำเร็จในการลงทุน

1. คัดเลือกบริษัท
2. คัดเลือกหุ้นดี
3. กระจายความเสี่ยงด้วยการลงทุนในจำนวนที่เหมาะสม
4. ติดตามผลการดำเนินงานของหุ้นที่เราซื้ออย่างต่อเนื่อง
5. ลงทุนระยะยาว ก็ลดความเสี่ยงได้แล้ว
6. ศึกษาหาหุ้นดี ๆ อย่างต่อเนื่อง ด้วยการเริ่มต้นที่ 1 อีกครั้ง



# เงินลงทุน

**WARNING**

1. ลงทุนไม่เป็นไปตามที่กฎหมายสหกรณ์ / กฎกระทรวงกำหนด เช่น ลงทุนเกินทุนเรือนหุ้นบวกทุนสำรอง
2. ลงทุนโดยไม่วิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น / เช่น ฐานะการเงินของสถาบันการเงินที่นำไปลงทุน ปริมาณเงินลงทุน ระยะเวลาการลงทุน ความเหมาะสมของอัตราผลตอบแทน (มองผลตอบแทนมากกว่าความเสี่ยงที่อาจไม่ได้รับเงินคืนตามกำหนดเวลา) รวมถึงการไม่วิเคราะห์หนังสือชี้ชวนเท่าที่ควร
3. ไม่มีการวางแผนการลงทุน หรือกำหนดนโยบายการลงทุนไม่เหมาะสม ขาดฐานข้อมูลที่สำคัญ / ไม่ติดตามสถานการณ์ทางการเงิน เช่น กระจุกตัวเงินลงทุนประเภทใดมากเกินไป และไม่มีการติดตามความเคลื่อนไหวของสถาบันการเงินที่ลงทุน
4. สถาบันการเงินที่นำเงินไปลงทุนมีปัญหาไม่สามารถจ่ายคืนดอกเบี้ยหรือเงินลงทุนได้ อาจต้องระงับการรับรู้รายได้ และ/หรือต้องตั้งการด้อยค่าเงินลงทุนตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ทำให้กำไรสุทธิลดลง
5. กรรมการ / ฝ่ายจัดการขาดความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์

# เงินลงทุน

**WARNING**

6. การผิดนัดชำระหนี้ของสถาบันการเงิน ส่งผลให้อาจถูกปรับลดอันดับความเสี่ยงเครดิต (Credit Risk) และไม่สามารถขายคืนเงินลงทุนทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งสหกรณ์อาจต้องประมาณการด้อยค่าเงินลงทุน รวมถึงอาจต้องระงับการรับรู้รายได้หรือผลตอบแทนจากการลงทุน เช่น หุ้นกู้การบินไทย ( TG )

7. การเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ยในตลาดและการเปลี่ยนแปลงราคาตราสาร (มูลค่ายุติธรรม) ในตลาดเงินหรือตลาดทุน ที่มีผลกระทบในทางลบต่อรายได้และเงินทุนของสหกรณ์( Market Risk )

8. เงินลงทุนทั่วไป : กรณีชุมนุมสหกรณ์มีการขาดทุนสะสม ซึ่งมีผลกระทบในทางลบต่อรายได้หรือผลตอบแทนการลงทุนของสหกรณ์ (เงินปันผลตามหุ้น และการด้อยค่าเงินลงทุนทั่วไป ซึ่งถือเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน) ส่งผลให้เงินลงทุนและทุนของสหกรณ์ลดลง



เงินลงทุน : ตราสารหนี้ ตราสารทุน กองทุนรวม กองทุนส่วนบุคคล เงินลงทุนทั่วไป ( เช่น หุ้นชุมนุม สหประกันชีวิต )

## เงินลงทุน



ผลกระทบที่สหกรณ์อาจได้รับตามกฎหมายกระทรวงด้านลงทุน : 26 พ.ย. 67

- มูลค่าเงินฝาก / เงินลงทุน (ไม่นับรวมเงินฝากชุมนุมที่สหกรณ์เป็นสมาชิกอยู่ และหลักทรัพย์ของรัฐบาล (ออกโดยรัฐบาล หรือธนาคารแห่งประเทศไทย) แต่ละแห่ง เกินกว่า 10 % ของทุนเรือนหุ้นรวมทุนสำรอง
- มูลค่าเงินลงทุนเกินจำนวนที่กฎหมายฯ ด้านเงินลงทุน กำหนด ( เกินทุนเรือนหุ้นรวมทุนสำรอง )
- แผนดำเนินการแก้ไขด้านเงินลงทุน (กรณีมูลค่าเงินลงทุนเกิน) มีแนวโน้มไม่ปฏิบัติตามระยะเวลา ที่กฎหมายกำหนด เช่น เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว สหกรณ์ยังมีตราสารทุนที่มีราคาทุนเฉลี่ยต่อหุ้นสูงกว่า ราคาตลาด ซึ่งสหกรณ์ไม่สามารถนำออกขายได้ เพราะจะขาดทุนจากการจำหน่ายเงินลงทุน (กระทบรายได้)
- การดำเนินงานตามนโยบายและแผนการลงทุนไม่เป็นไปตามที่ประชุมใหญ่อนุมัติ

## โครงสร้างทางการเงิน สหกรณ์ออมทรัพย์ ปกป้อง จำกัด



ตัวอย่างจริง	รายการ	ปี 2566	รายการ	ปี 2566
	สินทรัพย์ (แหล่งใช้ไป)	ร้อยละ	หนี้สินและทุนของสหกรณ์ (แหล่งได้มา)	ร้อยละ
	เงินสดและเงินฝากธนาคาร	0.45	เงินกู้ยืมระยะสั้น	35.37
	เงินลงทุนระยะสั้น	1.54	เงินรับฝากจากสมาชิก	30.55
	เงินให้กู้ยืมระยะสั้น-สุทธิ	3.01	หนี้สินหมุนเวียนอื่น	0.12
	สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	0.02	รวมหนี้สินหมุนเวียน	66.04
	รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	5.03	เงินกู้ยืมระยะยาว	0.40
	เงินฝากชุมชน/สหกรณ์อื่น - ระยะยาว - (สุทธิ)	12.72	สำรองบำเหน็จเจ้าหน้าที่	0.22
	เงินลงทุนระยะยาว - สุทธิ	65.75	รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	0.63
	เงินให้กู้ยืมระยะยาว	16.50	รวมหนี้สิน	66.67
	อุปกรณ์-สุทธิ	0.01	ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)	26.82
	สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	0.00	ทุนสำรอง	5.38
	รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	94.97	ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่นๆ	0.36
	<u>ท่านคิดว่าสหกรณ์มีความเสี่ยงทางการเงินหรือไม่ อย่างไร ?????</u>		กำไร(ขาดทุน) จากเงินลงทุนที่ยังไม่	0.46
			กำไรสุทธิประจำปี	0.31
			รวมทุนของสหกรณ์	33.33
	รวมสินทรัพย์	100.00	รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์	100.00



# การตรวจสอบเงินรับฝาก



# กฎ ระเบียบเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ : ด้านเงินรับฝาก ( ต้องได้รับความเห็นชอบจาก นทส.)

★ พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ม.46 (5) รับฝากเงินประเภทออมทรัพย์หรือประเภทประจำ จากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่น หรือสมาคมฉาบปะนกิจสงเคราะห์ซึ่งมีสมาชิกของสมาคมนั้นไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งเป็นสมาชิกของสหกรณ์ผู้รับฝากเงิน (เพิ่มเติม พ.ศ. 2553) หรือนิติบุคคล ซึ่งมีบุคลากรหรือลูกจ้างไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้น เป็นสมาชิกของสหกรณ์ผู้รับฝากเงิน (เพิ่มเติม พ.ศ. 2562) ทั้งนี้ตามระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์

★ ประมวลรัษฎากร สหกรณ์มีหน้าที่หักดอกเบี้ยเงินรับฝากประจำ ณ ที่จ่าย 15 % และนำส่งภาษี เว้นแต่ดอกเบี้ยเงินฝากและผลตอบแทนเงินฝากที่เกิดจากการฝากเงินเป็นรายเดือนติดต่อกันมีระยะเวลาไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่เดือน นับแต่วันที่เริ่มฝาก โดยมียอดเงินฝากแต่ละคราวเท่ากันแต่ไม่เกินสองหมื่นห้าพันบาทต่อเดือน และรวมทั้งหมดแล้วต้องไม่เกินหกแสนบาท ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

★ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สหกรณ์มีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงิน เมื่อมีการฝากถอนเงินรับฝากตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป (แนวปฏิบัติ เรื่อง การรายงานธุรกรรมสำหรับสถาบันการเงินประเภทสหกรณ์ ตุลาคม 2562)

★ พระราชบัญญัติ ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ล่าสุดฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562

★ ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝากของสหกรณ์ ไม่เกินร้อยละ 3.50 ต่อปี ประกาศในราชกิจจานุเบกษา 17 กรกฎาคม 2568 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2568 (รวมชุมนุมสหกรณ์) 

## เงินรับฝาก

WARNING



- รับเงินฝากแล้วไม่ลงบัญชี
- ไม่มีบัตรลายมือชื่อสมาชิก / ไม่เปรียบเทียบหรือไม่ตรวจสอบการถอนเงินกับบัตรลายมือชื่อ / ไม่ตรวจสอบการยืนยันตัวตนของสมาชิก
- **ปลอมแปลงการถอนเงินฝากของสมาชิกแล้วนำไปใช้ มีการนำฝากบ้างหากสมาชิกมีการสอบถามหรือสงสัยโดยอ้างว่าบันทึกรายการผิด ( จะกระทำง่ายขึ้น กรณีสมาชิกฝากสมุดคู่ฝากไว้กับสหกรณ์)**
- บันทึกรายการเงินฝากในสมุดคู่ฝากให้สมาชิก เมื่อสมาชิกกลับ มีการแก้ไขบัญชีเงินรับฝากที่สมาชิกนำมาฝากในโปรแกรมแล้วนำเงินสดไปใช้ (โปรแกรมอาจมีการแก้ไขข้อมูลได้โดยไร้ร่องรอย)
- รับฝากเงินนอกสถานที่ ไม่มีระเบียบหรือมติที่ประชุมกรรมการ ( มอบหมายใคร รับฝากช่วงเวลาใด จำนวนเงิน)
- รับฝากเงินจากนิติบุคคล / ฌาปนกิจสงเคราะห์ที่ไม่เป็นไปตามกฎหมาย เช่น กลุ่มสวัสดิการต่างๆ
- สมาชิกแห่ถอนเงินจำนวนมากในคราวเดียวกัน อาจขาดความเชื่อมั่นในการบริหารของกรรมการ/กระทบบสภาพคล่อง

# เงินรับฝาก

WARNING

- สหกรณ์ที่รับฝากขาดสภาพคล่อง ไม่สามารถคืนเงินรับฝากได้ ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน
- ไม่มีการสอบถาม / ยืนยันยอดเงินรับฝากกับสมาชิก โดยเฉพาะ รายการที่ไม่มีการเคลื่อนไหว / เคลื่อนไหวถึงกลุ่มที่เกษียณหรือออกจากงานแล้ว กลุ่มสมาชิกที่มีเงินฝากสูง กลุ่มที่มีการปิดบัญชีระหว่างปี กลุ่มที่ฝากสมุดคู่ฝากไว้ที่สหกรณ์ กลุ่มที่มีการรับเงินฝากนอกสถานที่ เป็นต้น
- ไม่มีการสุ่มทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝากกับเงินรับฝาก ต้องไม่ต่างกันในสาระสำคัญ
- เจ้าหน้าที่บัญชีของสหกรณ์ยกยอดเงินสด ซึ่งสมาชิกมาฝากโดยไม่ได้เข้าบัญชีสหกรณ์ แล้วใช้วิธีตกแต่งบัญชีสร้างหลักฐานเท็จต่อเนื่องติดต่อกันหลายปี เพื่อนำเงินไปเล่นพนันออนไลน์
- สมาชิกคุ้นเคยกับผู้ทุจริตนำเงินมาฝากโดยผ่านผู้ทุจริตซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่การเงิน ผู้กระทำการจะพิมพ์สมุดคู่ฝากให้สมาชิกตามยอดที่ฝาก แต่จะทำการปลอมแปลงลายมือชื่อแล้วทำการถอนเงินในภายหลังหรือแก้ไขตัวเลขการฝากให้น้อยลงหลังพิมพ์สมุดคู่ฝากแล้วและยกยอดเงินไป

## กฎหมายที่เกี่ยวข้อง : ด้านเงินกู้ยืม



★ พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 47 : การกู้ยืมเงินหรือการค้ำประกันของสหกรณ์ จะต้องจำกัดอยู่ภายในวงเงินที่นายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบ

★ ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วย หลักเกณฑ์การพิจารณาให้ความเห็นชอบวงเงินการกู้ยืมหรือการค้ำประกันของสหกรณ์ พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 30 เมษายน 2561 : ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์ ใช้อวงเงินการกู้ยืมของสหกรณ์ ไม่เกิน 1.5 เท่า ของทุนเรือนหุ้นร่วมกับทุนสำรองของสหกรณ์

ณ วันที่ 7 มีนาคม 2569

★ ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง คำนियามวงเงินการกู้ยืมหรือการค้ำประกันของสหกรณ์ พ.ศ. 2568 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2568 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2568

NEW

# ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์

เรื่อง คำนियามวงเงินการกู้ยืมหรือการค้ำประกันของสหกรณ์

พ.ศ. ๒๕๖๘

**NEW**

**ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2568**

ข้อ ๓ วงเงินที่นายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบ หมายถึง วงเงินที่สหกรณ์จะสามารถก่อหนี้ภาระผูกพันได้ ซึ่งจำกัดสำหรับรอบปีทางบัญชีหนึ่ง ๆ ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์ให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

ข้อ ๔ จำนวนเงินที่สหกรณ์ได้ก่อหนี้ภาระผูกพันแล้ว ประกอบด้วย

- (๑) จำนวนเงินที่เบิกจากวงเงินเบิกเกินบัญชี หรือเงินกู้ยืมอื่นใดในลักษณะเดียวกัน
- (๒) จำนวนเงินกู้คงเหลือเฉพาะส่วนที่ได้รับเงินกู้แล้วของสัญญาเงินกู้ที่ระบุงการจ่ายเงินกู้หลายงวด
- (๓) จำนวนเงินกู้คงเหลือของทุกสัญญาที่ระบุงเงื่อนไขให้สหกรณ์รับเงินกู้เพียงงวดเดียวหรือครั้งเดียว
- (๔) จำนวนเงินที่ระบุงในตัวสัญญาใช้เงินเพื่อการค้ำประกันการกู้ยืมหรือการค้ำประกันอื่น ซึ่งสหกรณ์เป็นผู้ออกและยังไม่ได้ชำระเงินตามที่ระบุงในตัวสัญญาใช้เงิน ปรับเพิ่มจากฉบับ 2561
- (๕) จำนวนเงินที่รับฝากจากสหกรณ์อื่น สมาคมงานปกิจสงเคราะห์ และนิติบุคคลอื่น ตามมาตรา ๔๖ (๕) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม แต่ทั้งนี้ ไม่นับรวมจำนวนเงินที่ชุมนุมสหกรณ์รับฝากจากสหกรณ์สมาชิก
- (๖) จำนวนเงินที่สหกรณ์ต้องรับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกัน

# เงินกู้ยืม

WARNING

- การกู้ยืมเงินไม่เป็นไปตามกฎหมายสหกรณ์ ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อบังคับ และระเบียบสหกรณ์
- มีการก่อกั้นเกินวงเงินที่ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่และนายทะเบียนสหกรณ์
- เอกสารหลักฐานสัญญาเงินกู้ยืม / สัญญาเงินเบิกเกินบัญชีธนาคารไม่ถูกต้องสมบูรณ์ ลงลายมือชื่อ

โดยผู้ไม่มีอำนาจลงนามตามข้อบังคับ

- การกู้เงินไม่ได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจ
- ไม่มีการจัดทำทะเบียนคุมรายละเอียดของเงินกู้ยืมระยะยาวประเภทต่าง ๆ
- การชำระคืนเงินต้น / ดอกเบี้ยไม่เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญา
- ไม่มีการยืนยันยอดเจ้าหนี้เงินกู้ยืมระยะยาวและบัญชีเงินเบิกเกินบัญชี
- ไม่มีการเปรียบเทียบบัญชีย่อยเจ้าหนี้เงินให้กู้กับทะเบียนคุมให้ถูกต้องตรงกัน อย่างสม่ำเสมอ



# เทคโนโลยี

## ความเสี่ยง...สัญญาณเตือน ที่ควรเอาใจ

**WARNING**

การประมวลผลไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน ไม่น่าเชื่อถือ ข้อมูลสูญหาย หรือเสียหาย

ความเสี่ยง (Risk)

- ไม่มีการกำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติ / นโยบายด้านคอมพิวเตอร์
- ไม่มีการกำหนดการใช้งานด้าน User Id และ Password / หรือมีแต่ไม่ปฏิบัติ
- การใช้โปรแกรมบัญชีที่ไม่เหมาะสมรัดกุม / ไม่กำหนดขั้นตอนในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขที่เป็นลายลักษณ์อักษร
- ไม่มีการสอบทานข้อมูลก่อนการยืนยันข้อมูล อาจมีผลให้ข้อมูลผิดพลาด ไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน
- ไม่มีการกำหนดให้มีโปรแกรมควบคุมการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลนำเข้า (Input)
- ไม่มีการสำรองโปรแกรม (Back up) / จัดเก็บข้อมูลที่สำรองไว้ในที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ปลอดภัย
- มีบุคคลที่ได้รับสิทธิพิเศษในการเข้าถึงข้อมูลเกินกว่าหน้าที่ / ผู้ใช้หลายคนสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลส่วนกลางได้
- มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลในแฟ้มข้อมูลหลักโดยไม่ได้รับอนุญาต เช่น บันทึกรายการที่ไม่ได้รับอนุมัติรายการ / ไม่ได้เกิดจริง
- มีการแทรกแซงการควบคุม เช่น เลี่ยงไปปฏิบัติงานด้วยมือแทนการให้ระบบปฏิบัติงานโดยอัตโนมัติ
- ระบบการทำงานล่าช้า / หยุดชะงัก หรือไม่สามารเข้าถึงข้อมูล / ไม่สามารถใช้งานได้เมื่อต้องการ
- บุคลากรไม่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะเหมาะสมเพียงพอ

ปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor)

# “Cash is King”

ความเสี่ยง  
ด้านสภาพคล่อง



ท่านคิดว่า

สภาพคล่อง หรือ หนี้สิน



ที่เป็นต้นเหตุให้การดำเนินธุรกิจมีปัญหา ??????

# ปัญหา

“เงินสด” เปรียบเหมือนกระแสเลือด  
ที่คอยหล่อเลี้ยงให้ธุรกิจอยู่รอดหรือต้องหยุดชะงัก

## 1. เงินสดน้อย

สภาพคล่อง โบกมือลาก่อน



## 2. ลูกหนี้ / เงินลงทุน / เงินฝากมีปัญหา

เสี่ยงสภาพคล่อง “ หดหาย ”

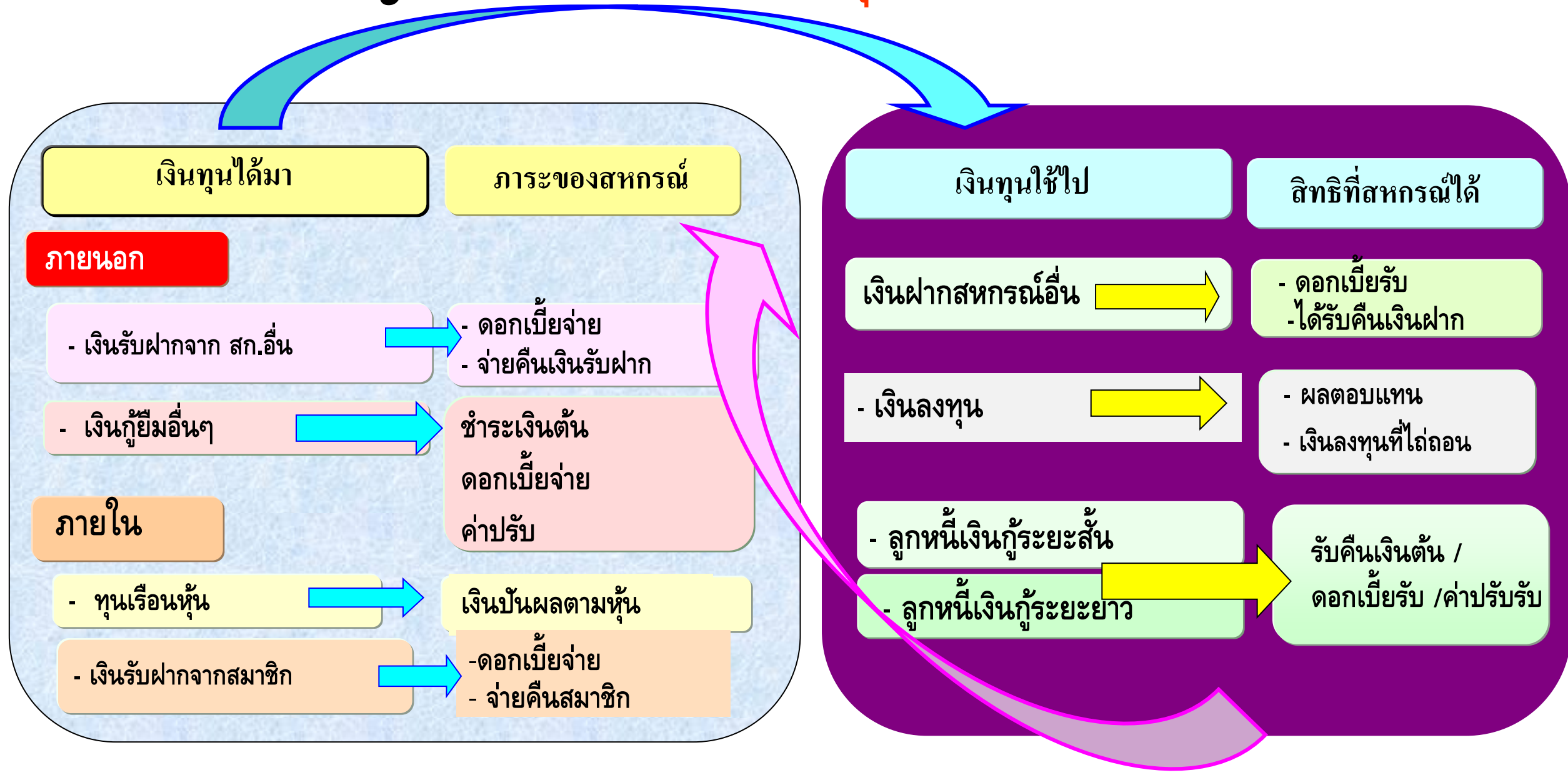


## 3. หนี้สินเยอะไป

ระวัง ขาดสภาพคล่อง นะจ๊ะ



# \*\*\* ปัญหาอาจเกิด \*\*\* ถ้าเงินทุนได้มา / ใช้ไป ไม่เหมาะสม



# Co-operatives RISK



## กลุ่มเงินเหลือ (Surplus)

- ให้สหกรณ์อื่นกู้
  - ฝากสหกรณ์อื่น / ธนาคาร
  - ซื้อหุ้น / ตราสารหนี้ / ตราสารทุน
- } เจ้าหนี้

**RISK**

- การผิดนัดชำระหนี้ของสหกรณ์อื่น  
( บริหารงานผิดพลาด / ขาดสภาพคล่อง )
- ภาวะเศรษฐกิจผันผวน การลงทุนขาด  
( อัตราผลตอบแทนอยู่ในระดับต่ำ / ผู้ถือหุ้น  
ขาดสภาพคล่อง )
- สหกรณ์ที่รับฝากเงินขาดสภาพคล่อง /  
เลิก / ชำระบัญชี / บริหารงานขาดทุน

## กลุ่มเงินขาด (Deficit)



- กู้เงินสหกรณ์อื่น / สถาบันการเงินอื่น
- รับเงินฝากจากสหกรณ์อื่น / อื่นๆ
- เบิกเกินบัญชี ( เครดิตต้องดี )

**RISK**

- ไม่สามารถหาเงินทุนได้ / ต้นทุนเงินทุนสูง
- ไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพัน  
ในระยะสั้นได้ตามกำหนดเวลา
- ลูกหนี้เงินกู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญา  
ชำระได้ไม่ครบถ้วน ( มีหนี้ค้าง / รับภาระค่าเผื่อ )
- หลักประกันเงินให้กู้ไม่เพียงพอ / ไม่เหมาะสม

## กลุ่มเงินพอดี

- รักษา  
สภาพคล่องไว้
- ฝากหรือ  
ลงทุนได้บ้าง

**RISK**

- ระวังธุรกรรม  
การลงทุน *อย่าให้*  
มีปัญหาการขาด  
เงินทุนหมุนเวียน  
อาจขาดสภาพคล่อง

# ❤️ ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ❤️

ความเสี่ยงในปัจจุบันหรือในอนาคตที่สหกรณ์อาจไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันต่างๆ เมื่อถึงกำหนด เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ (สภาพคล่องด้านสินทรัพย์) หรือไม่สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอ (สภาพคล่องด้านหนี้สิน) หรือสามารถหาเงินทุนมาชำระหนี้สินได้ แต่ต้องรับภาระต้นทุนที่สูงเกินกว่าระดับ ที่สหกรณ์ยอมรับได้ กระแสเงินสดรับที่ต่ำกว่ากระแสเงินสดจ่าย อาจส่งผลกระทบต่อรายได้ ทุนดำเนินงาน การชำระหนี้ภาระผูกพันของสหกรณ์ และส่งผลต่อความเชื่อถือของสถาบันการเงินและสมาชิกสหกรณ์

## ความเชื่อมโยงความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง กับความเสี่ยงด้านอื่น ๆ

### ความเสี่ยงด้านสินเชื่อ

- ไม่ได้รับชำระหนี้ตามกำหนด
- กระบวนการให้สินเชื่อไม่ถูกต้อง ไม่เป็นไปตามกฎ ระเบียบ

### ความเสี่ยง

#### ด้านการฝาก / การลงทุน

- ไม่ได้รับชำระคืนเงินฝากและดอกเบี้ย
- ไม่ได้รับชำระคืนเงินลงทุนและดอกเบี้ย

### ความเชื่อมโยง

- #### ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์
- การกำหนดงบประมาณไม่เหมาะสม

### ความเสี่ยงด้าน การปฏิบัติการ

- เกิดการทุจริต เช่น มีการยกยอกเงินสด เงินฝากธนาคาร

### ความเสี่ยงด้าน

- #### เงินรับฝาก/ เงินกู้ยืม / หุ้น
- มีเงินไม่พอที่จะคืนเงินรับฝากเงินกู้ยืม / หุ้น



## ปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพคล่อง



1. ไม่มีการจัดทำประมาณการเงินสดรับ - จ่าย ทำให้ไม่ทราบการเคลื่อนไหวของกระแสเงินสด ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการขาดสภาพคล่องในการดำเนินงาน หรือประมาณการเงินสดมีความคลาดเคลื่อน / ผิดพลาดจากความเป็นจริงมาก (ประมาณการว่าจะมีสภาพคล่องส่วนเกิน แต่ข้อเท็จจริงกลับเป็นการขาดสภาพคล่อง)
2. ไม่มีการวิเคราะห์ความเหมาะสมของการได้มาและใช้ไปของเงินทุน / แหล่งได้มาและใช้ไปของเงินทุนไม่สัมพันธ์กัน เช่น นำเงินทุนที่ได้มาจากการก่อหนี้ระยะสั้นไปลงทุนในระยะยาว โดยไม่เตรียมแผนสำรองการเสริมสภาพคล่องในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องใช้เงิน
3. การบริหารสินทรัพย์และหนี้สินไม่มีประสิทธิภาพ / ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้ได้ตามกำหนด ทำให้มีลูกหนี้ค้างนานเป็นจำนวนมาก และขาดเงินทุนในการดำเนินงาน หรือมีการปล่อยเงินกู้มากเกินไปไม่วิเคราะห์ว่าสหกรณ์อาจมีเงินไม่พอ หรือสมาชิก / สหกรณ์อื่น มีการถอนเงินฝากมากกว่าปกติ หรือมีการลาออกในคราวเดียวกัน (อาจเนื่องจากสมาชิกขาดความเชื่อถือศรัทธา / มีข่าวไม่โปร่งใส / การทุจริต / การถูกร้องเรียน ถูกดำเนินคดี )

## ปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ( ต่อ )

- ขาดการติดตาม ประเมินสถานการณ์ทางการเงินของสถาบันการเงินที่นำไปลงทุน และมีผลกระทบต่อสภาพคล่อง
- ผู้บริหารขาดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการบริหารการเงิน ทำให้มีการบริหารการเงินผิดพลาด หรือขาดความระมัดระวังในการลงทุน โดยไม่คำนึงถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการลงทุนในสินทรัพย์ต่างๆ ทั้งด้านสินเชื่อ หลักทรัพย์ ฝากเงินกับสหกรณ์อื่น การกักตุนสินค้า โดยไม่มีการกระจายความเสี่ยงในการลงทุน
- มีการทุจริตหรือบริหารงานไม่เป็นไปตามกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ นอกกรอบ และเกิดความเสียหาย ทำให้ต้องมีการสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (เป็นค่าใช้จ่าย) ซึ่งอาจทำให้สหกรณ์ขาดสภาพคล่อง หรือประสบผลขาดทุน
- กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝากไม่สอดคล้องกับดอกเบี้ยเงินให้กู้ (ต้องคำนึงถึงต้นทุนเงินทุนและผลตอบแทนการลงทุน) / ขาดแหล่งเงินทุนในการกู้ยืมเงิน / ต้องกู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยที่สูง
- เงินฝากธนาคารหรือหลักทรัพย์ที่มีอยู่ ไม่สามารถนำไปใช้หมุนเวียนได้ เนื่องจากมีนำไปใช้เป็นหลักประกัน
- การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องไม่เป็นไปตามที่กฎกระทรวงกำหนด
- มีอัตราการขายเงินสดลดลง / การขายสินค้ามีแนวโน้มอยู่ในสถานะของลูกหนี้การค้า (ขายเชื่อ) มากขึ้น

อื่นๆ

สัญญาเดือน ที่ควรเอาใจ

WARNING

- ผู้บริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้ปลอมแปลงเอกสารและนำเงินสมาชิกที่ส่งเงินเข้ากองทุนประกันชีวิต ประมาณ 100 ล้านบาทเศษ ไปจ่ายเงินให้บริษัทแห่งหนึ่ง ที่ไม่ใช่คู่สัญญาและไม่ใช่บริษัทประกันชีวิต สมาชิกเดือดร้อน เพราะไม่ได้รับเงินค่าสินไหมเมื่อเสียชีวิต
- คณะกรรมการสหกรณ์มีมติไม่ไล่ออกเจ้าหน้าที่ตามระเบียบสหกรณ์ ซึ่งได้ทุจริตต่อหน้าที่
- จัดซื้อ / จัดจ้างไม่เป็นไปตามระเบียบ / ประกาศ / หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่สหกรณ์กำหนด
- ซื้อที่ดิน / ติราคาที่ดินด้วยราคาที่สูงมากเกินไป ไม่มีการเทียบเคียงราคาประเมินที่ดินใกล้เคียง
- จัดซื้อครุภัณฑ์ / พัฒนาโปรแกรมด้วยมูลค่าสูง โดยไม่ได้มีการกำหนดงบประมาณไว้ หรือไม่ผ่านการอนุมัติงบประมาณจากที่ประชุมใหญ่ และไม่ใช้เรื่องจำเป็น เร่งด่วน / ไม่เหมาะสม
- ได้รับแจ้งข้อสังเกต/ ข้อบกพร่องจากหน่วยงานกำกับดูแล / กลุ่มผู้ตรวจสอบ

# พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

## รายงานการตรวจสอบ



**มาตรา 19** ให้ผู้ตรวจการสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบกิจการและฐานะการเงินของสหกรณ์ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด เมื่อตรวจสอบแล้วให้เสนอรายงานการตรวจสอบต่อนายทะเบียนสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์)



**มาตรา 69** ให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นผู้สอบบัญชีของสหกรณ์ ...ทั้งนี้ตามระเบียบที่อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด การสอบบัญชื่อนั้นให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชี และตามระเบียบที่อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด



**มาตรา 53** ให้สหกรณ์มีผู้ตรวจสอบกิจการ ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอก เพื่อดำเนินการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์แล้วทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมใหญ่

# ผลการตรวจสอบ ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้ตรวจสอบ

## - ผู้สอบบัญชี

- รายงานของผู้สอบบัญชี (แสดงความเห็นต่องบการเงินของสหกรณ์ )
- รายงานผลการตรวจสอบบัญชี ( ข้อสังเกตที่พบจากการตรวจสอบเกี่ยวกับจุดอ่อนจากการควบคุมภายใน และผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงทางการเงิน
- ผลการจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายในตามแบบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ : ดีมาก ดี พอใช้ **ต้องปรับปรุง**

## - ผู้ตรวจการสหกรณ์ (รองนายทะเบียนสหกรณ์) การแจ้งข้อสังเกต / การสั่งการให้สหกรณ์แก้ไข ข้อบกพร่อง / **แจ้งผลการประเมินความเข้มแข็งของสหกรณ์**

- **ผู้ตรวจสอบกิจการ** ( รายงานการตรวจสอบกิจการประจำปี ประจำเดือน หรือกรณีเร่งด่วน / ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะจากการตรวจสอบ รวมถึงการติดตามการแก้ไขของสหกรณ์ )

อื่นๆ

สัญญาณเตือน....ที่ควรเอาใจ

WARNING

- สำนักงาน ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์พิจารณา กรณีประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ออมทรัพย์ ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ กรณีไม่ดำเนินการไล่ออกเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้ทุจริตต่อหน้าที่เกี่ยวกับการปลอมแปลงเอกสาร และกระทำการทุจริตเบิกเงินเบียดเบียนในการเดินทางไปร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด แต่ไม่ได้เดินทางไปจริง
- ขาดการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล / การกำกับดูแลสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง
- แผนกลยุทธ์สหกรณ์ไม่ชัดเจน ไม่สะท้อนสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งแผนงานและงบประมาณ
- ผลการดำเนินงานมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง / ขาดทุนสุทธิ / ขาดทุนสะสม
- การตรวจพบการทุจริตที่มีประวัติการทำกันมานานติดต่อกันหลายปี

# สัญญาณเตือนจาก...งบฐานะการเงิน / กำไรขาดทุน

WARNING

- มีรายการทางการเงิน **สูง** / **ต่ำกว่าปกติมาก** หรือมีรายการผิดปกติ ซึ่งอาจขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อบังคับ และที่เกี่ยวข้อง บางรายการมูลค่าอาจไม่สูงแต่เกิดขึ้นบ่อย เช่น เงินสดขาดบัญชี / เก็บรักษาเงินสดไว้เกินวงเงินบ่อยๆ โดยไม่มีเหตุผลที่สมควร / ไม่แจ้งให้ประธานคณะกรรมการทราบ
- ค่าใช้จ่ายดำเนินงานสูงมากเมื่อเทียบกับรายได้ เช่น ร้อยละ 50 (ไม่รวมการตั้งค่าเผื่อต่างๆ)
- ลูกหนี้ตัวแทนมียอดค้างติดต่อกันนานหลายเดือน / ค้างนานเป็นระยะๆ (กระทบเงินทุนหมุนเวียน)
- มีลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้ / หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นจำนวนมาก
- มีการให้เงินกู้แก่บุคคลภายนอก / รับเงินฝากจากบุคคลภายนอก (กระทำไม่ได้ ผิดกฎหมายสหกรณ์)
- เงินรอเรียกคืน เงินรอจ่ายคืน เงินยืมทตรง ไม่มีการเคลื่อนไหวมานาน หรือมียอดเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง
- ลูกหนี้เงินกู้ / เงินรับฝาก ไม่มีการเคลื่อนไหวมานาน หรือมีการเคลื่อนไหวผิดปกติ



# สัญญาณเตือนจาก...งบฐานะการเงิน / กำไรขาดทุน



- รายการไม่สัมพันธ์กัน เช่น มีลูกหนี้เงินให้กู้มาก แต่ดอกเบี้ยรับจากเงินให้กู้้น้อยมาก หรือเงินรับฝากมีจำนวนน้อย แต่บัญชีดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝากมีจำนวนมาก
- มีการโอนหรือปรับปรุงรายการที่เป็นตัวเงินจำนวนมากอย่างผิดปกติ โดยเฉพาะช่วงวันสิ้นปี อาจมีการตกแต่งบัญชี เช่น มีการชำระยอดลูกหนี้เงินกู้เพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติ
- สหกรณ์กู้เงินมาดำเนินงานซึ่งผิดวัตถุประสงค์ในข้อบังคับ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์บางแห่งกู้เงินมาเพื่อสร้างคอนโด / หอพัก / Resort / สร้างศูนย์สัมมนาให้เช่า / ซื้อ มีธุรกิจขายกาแฟ / ขายอาหารกลางวัน
- แหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุนไม่สอดคล้องกันอย่างมาก อาจขาดสภาพคล่องในอนาคต
- มีเงินยืมทดลองจำนวนมากโดยไม่ได้กำหนดระเบียบไว้ หรือกำหนดระเบียบไว้ แต่มีเงินยืมทดลองโดยไม่ระบุวัตถุประสงค์ / ทำเอกสารเงินยืมทดลองโดยไม่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการ / ยืมเงินทดลองผิดระเบียบ / ยืมเอาไปใช้ส่วนตัว / เงินยืมทดลองค่างาน ไม่มีการชำระหรือชำระสั้นงวด แล้วยืมใหม่ตั้งงวด ( ตกแต่งงบการเงิน)
- การใช้งบประมาณไม่สัมพันธ์กับประมาณการงบประมาณที่ตั้งไว้อย่างผิดปกติ อาจสูง / ต่ำกว่าอย่างผิดปกติ





## สัญญาณเตือนที่ตรวจพบบ่อยมาก 4 ลำดับ

<b>1</b> ผลกระทบกำไร/ขาดทุนสุทธิ	สูงสุด คือ จ่ายค่าใช้จ่ายไม่เกินไปตามระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์
<b>2</b> ลูกหนี้เงินกู้	ให้กู้ผิดระเบียบ ข้อบังคับ เช่น เกินวงเงิน / ไม่มีอำนาจอนุมัติ หลักประกันการให้เงินกู้ไม่เพียงพอ / ไม่เหมาะสม ปลอมแปลงสัญญา / ลูกหนี้ปฏิเสธหนี้
<b>3</b> เงินรับฝาก	ปลอมแปลงลายมือชื่อถอนเงิน / สมาชิกปฏิเสธยอดเงินรับฝาก รับฝากจากบุคคลภายนอก รับเงินฝาก - ถอนไม่ลงบัญชี
<b>4</b> เงินสด / สินค้าคงเหลือ	เงินสดขาดบัญชี สินค้าขาดบัญชี



## สัญญาณเตือนที่ตรวจพบบ่อยมาก : ด้านกฎหมาย 3 ลำดับ

❶ การไม่ปฏิบัติตาม พรบ. สหกรณ์ / ข้อบังคับ/ระเบียบของสหกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงได้

ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของสหกรณ์

ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับของสหกรณ์

ไม่ปฏิบัติตาม พ.ร.บ.สหกรณ์

❷ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

จัดทำเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีไม่สมบูรณ์และไม่เรียบร้อย

ไม่ลงบัญชีเงินสดภายในวันที่เกิดรายการ

ไม่บันทึกบัญชีที่ไม่เกี่ยวกับเงินสดภายใน 3 วันทำการ

ไม่จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สิน

จัดทำงบการเงินไม่เป็นไปตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

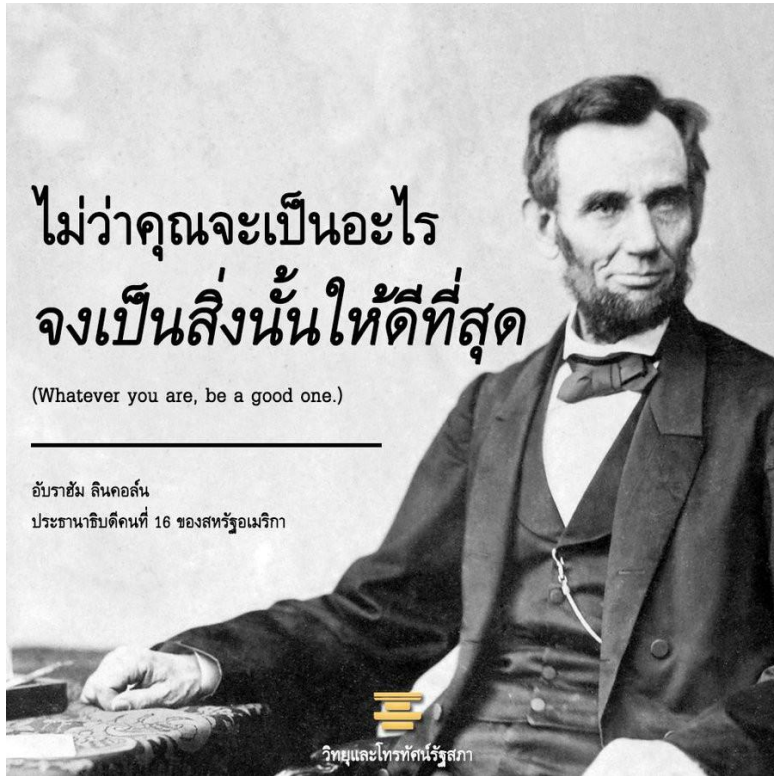


## สัญญาณเตือนที่ตรวจพบบ่อยมาก : ด้านกฎหมาย 3 ลำดับ

<p><b>3</b> ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ หนส. ว่าด้วยมาตรฐาน ขั้นต่ำ ในการควบคุม ภายในและการรักษาความ ปลอดภัยสำหรับสหกรณ์ และกลุ่มฯที่ใช้โปรแกรม ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ ประมวลผลข้อมูลด้วย IT พ.ศ. 2553</p>	โปรแกรมระบบบัญชีสามารถแก้ไขข้อมูลได้อย่างไร้ร่องรอย
	ไม่กำหนดสิทธิ์ของผู้ใช้งานแต่ละระดับ User Account
	ไม่กำหนดระเบียบขั้นถือใช้ / กำหนดแต่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ หนส. ว่าด้วยมาตรฐานขั้นต่ำ ฯ
	ไม่มีการจัดการแผนสำรองฉุกเฉินในการนำชุดข้อมูลที่สำรองมาใช้งาน
	ไม่มีระบบการป้องกันการเข้าถึงข้อมูลและโปรแกรมระบบงาน
	ระบบงานคอมพิวเตอร์ไม่ตรงกับข้อมูลทางบัญชี



**แนวทางการบริหารความเสี่ยง  
ที่มีประสิทธิภาพ**



ไม่ว่าคุณจะเป็นอะไร  
จงเป็นสิ่งนั้นให้ดีที่สุด

(Whatever you are, be a good one.)

อับราฮัม ลินคอล์น  
ประธานาธิบดีคนที่ 16 ของสหรัฐอเมริกา

วิทย์และโทรทัศน์รัฐสภา

อับราฮัม ลินคอล์น

“ ถ้าข้าพเจ้ามีเวลา 6 ชั่วโมง  
ในการตัดต้นไม้  
ข้าพเจ้าจะเอาเวลา 4 ชั่วโมงแรก  
ไปรับขวาน ”

แสดงให้เห็นถึงการเตรียมความพร้อม  
หรือการวางแผนที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการงาน  
ให้สามารถดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

## แนวทางการบริหารความเสี่ยง

1. ต้องรู้จักสุขภาพตนเอง
2. เสริมสร้าง / สนับสนุนการสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์ ( กำหนด / ปฏิบัติ / ติดตามปรับปรุง )
3. การควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ( กำหนด / ปฏิบัติ / ติดตามปรับปรุง )
4. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและสมาชิกสหกรณ์ให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ รวมถึงความรู้ใหม่ที่จำเป็น ( สร้าง / ส่งเสริมคนเก่ง ) ผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งระบบ Online และ Omsite \*\*\* องค์ความรู้ต้องลงทุน \*\*\*
5. จัดทำแผนกลยุทธ์ของสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง ( กำหนด / ปฏิบัติ / ติดตามปรับปรุง )
6. นำข้อมูล / สารสนเทศต่างๆ ทางการเงินการบัญชี มาใช้ในการวิเคราะห์และบริหารจัดการสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ
7. นำเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการบริหารจัดการ

# 1. ต้องรู้จักสุขภาพทางการเงินของตนเอง

แนวทางการบริหารความเสี่ยง

- เป็นการรวบรวมข้อมูลทางการเงินเพื่อให้รู้ว่าปัจจุบันสหกรณ์ยืนอยู่ ณ จุดใด มีฐานะการเงิน ( สินทรัพย์ / หนี้สิน /ทุน ) อย่างไร ที่ผ่านมาสหกรณ์ประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวมาอย่างไรบ้าง มีจุดอ่อน จุดแข็งอย่างไร
- รู้สถานการณ์หรือสภาพแวดล้อม รอบๆ ตัว ว่าเป็นอย่างไร สถานการณ์ภายนอกจะก่อให้เกิดผลได้ (โอกาส) หรือผลเสีย ( อุปสรรค) ต่อสหกรณ์อย่างไร



สุขภาพสหกรณ์

- หากมีการทุจริต (ต้องเสียเงิน / เสียชื่อเสียง / เงินทุนลดลง )



เชิงคุณภาพ

- ระบบการควบคุมภายในดี
- ระบบการกำกับดูแลดี
- ชื่อเสียง / ภาพลักษณ์ดี



เชิงปริมาณ : สุขภาพทางการเงิน

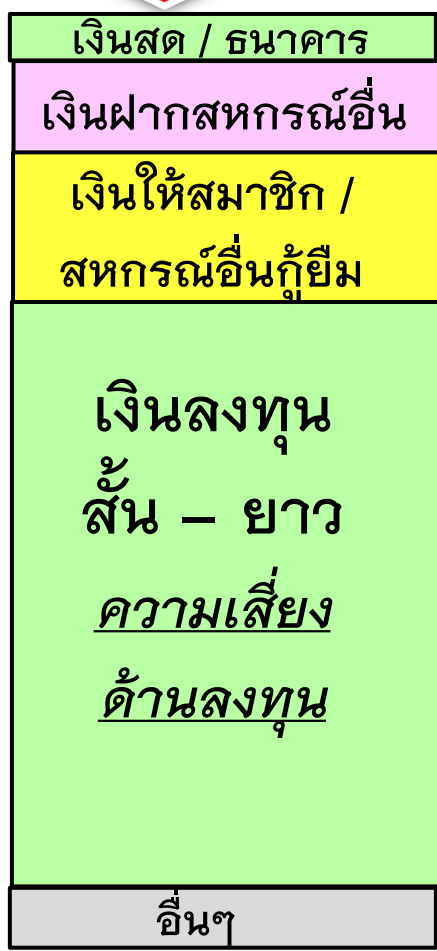
- งบการเงิน (ฐานะการเงิน / กำไรขาดทุน และงบต่างๆ )
- อัตราส่วนทางการเงิน
- เกณฑ์ตรวจสอบสุขภาพทางการเงินของหน่วยงานต่างๆ

สหกรณ์.....จำกัด			
งบแสดงฐานะการเงิน			
ณ วันที่ .....	ปี 25	ปี 25	
	บาท	บาท	
หมายเหตุ			
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2		
เงินฝากสหกรณ์อื่น	3		
เงินส่งชำระหนี้ระหว่างทาง			
เงินลงทุนระยะสั้น	4		
เงินให้กู้ยืมระยะสั้น-สุทธิ	5		
ลูกหนี้ระยะสั้น-สุทธิ	6		
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมรับ-สุทธิ	7		
สินค้าคงเหลือ	8		
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	9		
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน			

# โครงสร้างเงินทุนใช้ไปของสหกรณ์



1

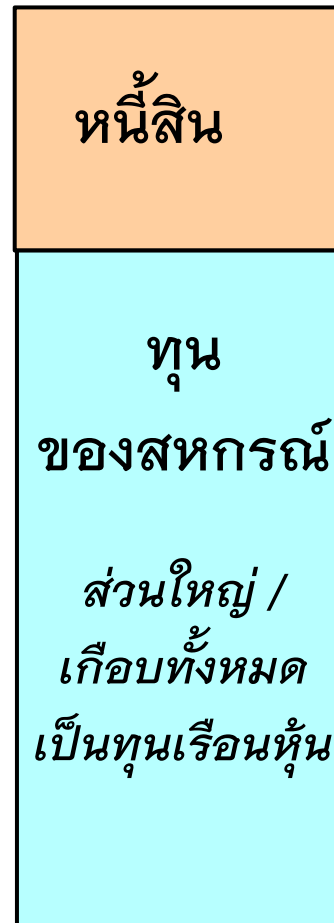


2

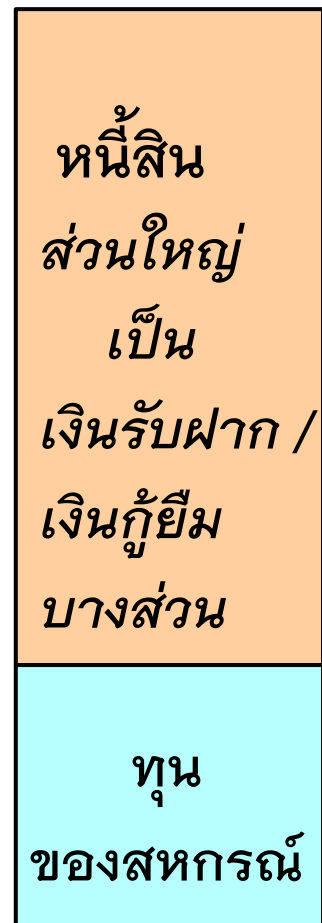


3

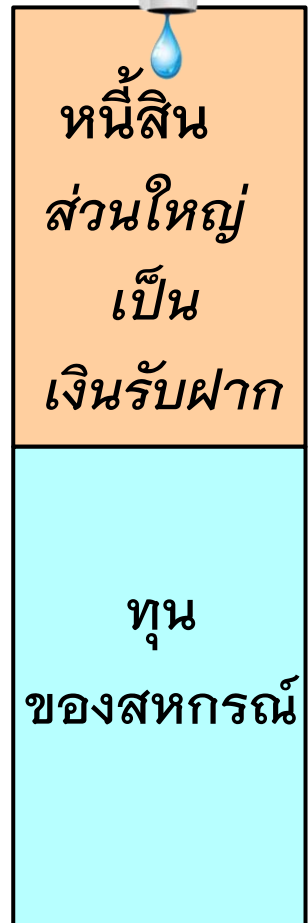
# โครงสร้างเงินทุนได้มาของสหกรณ์



1



2



3

# ข้อพิจารณาแหล่งได้มาของเงินทุน

ประเด็น / แหล่งได้มา	ทุนเรือนหุ้น ( มาตรา 33 )	เงินรับฝาก (ม.46 (5))	เงินเบิกเกิน / เงินกู้ยืม (มาตรา 47)
ลักษณะเงินทุน	ทุนภายใน	ทุนภายใน (สมาชิก) ทุนภายนอก ( สหกรณ์อื่น / อื่นๆ)	ทุนภายนอก ( สหกรณ์อื่น / อื่นๆ)
ระยะเวลาเงินทุน	ทุนของสหกรณ์ - ระยะยาว มีความเข้มแข็ง ถอนได้เมื่อขาดสมาชิกภาพ	หนี้สินหมุนเวียน - ระยะสั้น ฝาก - ถอนได้ตลอดเวลา เว้นแต่มีเงื่อนไขอื่น	หนี้สินหมุนเวียน- ระยะสั้น หนี้สินไม่หมุนเวียน - ระยะยาว
ต้นทุนเงินทุน	เงินปันผล : <i>ค่อนข้างสูง หากสัดส่วน</i> ทุนเรือนหุ้นต่ำ อาจจ่ายปันผลได้สูงมาก อาจมากกว่าเงินรับฝาก 0.5 - 1 เท่า	ดอกเบี้ยจ่าย : <i>ไม่เกิน 3.50 %</i> มักจะต่ำกว่า เงินปันผลตามหุ้น 0.5 - 1 เท่า	ดอกเบี้ยจ่าย : <i>ตามสัญญา</i> ธนาคารอาจปรับขึ้น - ลงตามดอกเบี้ยนโยบาย
เงื่อนไขการรับ จ่ายเงิน -	ตามข้อบังคับ /ระเบียบ /นโยบาย รายเดือน แต่อาจดัดส่งได้ตามที่กำหนด ในข้อบังคับ	ตามระเบียบ /ประกาศสหกรณ์ รับฝากจาก สอ.ขนาดใหญ่แต่ละแห่ง ไม่เกิน 10% ของทุนเรือนหุ้น + ทุนสำรอง	ไม่เกินวงเงินตามที่ได้รับความเห็นชอบจาก นายทะเบียนสหกรณ์
ความเสี่ยง	หากขาดทุนสะสม ต้องคำนวณมูลค่า หุ้นใหม่ตามระเบียบ นทส. มูลค่าหุ้นลดลง	อาจขาดสภาพคล่องได้ หากมีการถอน เงินรับฝากจำนวนมาก โดยเฉพาะสหกรณ์อื่น	หากขาดสภาพคล่อง อาจส่งชำระคืนไม่ได้ ตามกำหนด เสียเครดิต
สิทธิพิเศษ	สหกรณ์มีบุริมสิทธิเหนือค่าหุ้น ตาม กฎหมาย สามารถนำมาหักกลบหนี้ได้		

# ข้อพิจารณา แหล่งใช้ไป ของเงินทุน

ประเด็น / แหล่งใช้ไป	เงินฝากชุมชน / สหกรณ์ / ธนาคาร	เงินให้กู้ยืม	เงินลงทุน
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	พ.ร.บ สหกรณ์ ม. 62 (1) และ (2)	พ.ร.บ สหกรณ์ ม. 46 (6) และ (8)	พ.ร.บ สหกรณ์ ม. 62 ( 3 - 6 ) ประกาศ ค.พ.ช ม.62 (7) / กฎกระทรวง
แหล่งลงทุน	ชุมชนสหกรณ์ / สหกรณ์ / ธนาคาร	สมาชิก / สหกรณ์อื่น	รัฐบาล / สถาบันการเงิน / เอกชน ตราสารหนี้ / ตราสารทุน / หุ้นชุมชน
ระยะเวลาเงินทุน	ระยะสั้น	ระยะสั้น / ระยะยาว	ระยะสั้น / ระยะยาว
เงื่อนไขการรับ - จ่ายเงิน	ฝาก- ถอนได้ตามเงื่อนไข	ชำระคืนเป็นงวด / ตามสัญญา	ตามเงื่อนไขการลงทุน / นโยบาย
ผลตอบแทน	อาจต่ำกว่าเงินให้กู้ / เงินลงทุน ธนาคาร ดอกเบี้ยต่ำ แต่ฝากมูลค่าสูง ดอกเบี้ยสูง ปรับเพิ่ม / ลด ตามดอกเบี้ยนโยบาย	ดอกเบี้ยรับค่อนข้างสูง ขึ้นอยู่กับนโยบายสินเชื่อของสหกรณ์	ดอกเบี้ยรับ / เงินปันผล (หุ้น) ค่อนข้างสูง ขึ้นอยู่กับนโยบายการลงทุนของสหกรณ์
ความเสี่ยง	ค่อนข้างต่ำ แต่หากถอนไม่ได้ อาจ ต้องตั้งค่าเผื่อเงินฝากสหกรณ์อื่น สงสัยจะสูญเสีย	หากไม่ได้รับชำระคืนตามสัญญา อาจต้อง ปรับโครงสร้างหนี้ ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ลูกหนี้ NPL / ดำเนินคดี / ขาดสมาชิกภาพ	พันธบัตรรัฐบาล (Risk Free) ถ้าลงทุนในตลาดฯ เสี่ยงค่อนข้างสูง อาจต้องตั้งการด้อยค่าเงินลงทุน หรือปรับมูลค่าหุ้นลดลง ตามระเบียบ นทส.
สิทธิพิเศษ		หากมีกำไร อาจได้รับเงินเฉลี่ยคืน ตามมติที่ประชุมใหญ่	หากจำหน่ายได้สูงกว่าทุน จะเป็นกำไร (Capital Gain ) ทำให้รายได้สูงขึ้น

## เงินทุนใช้ไป

เงินสด / ธนาคาร 2.5%
เงินฝากสหกรณ์อื่น 6%
เงินให้สมาชิก / สหกรณ์อื่นกู้ยืม 21%
เงินลงทุน สั้น - ยาว 70 %
อื่นๆ 0.5 %

## เงินทุนได้มา

หนี้สิน
เงินรับฝาก = 82 %
เงินกู้ยืมและ หนี้สินอื่นๆ = 3 %
ทุนของสหกรณ์ ทุนเรือนหุ้น = 12 % อื่นๆ 3%

ที่มา : ข้อมูลจาก website สหกรณ์

รายการ	ร้อยละ
<b>รายได้</b>	
ดอกเบี้ยรับเงินให้กู้ - สมาชิก	4.91
ดอกเบี้ยรับเงินให้กู้ - สหกรณ์อื่น	15.82
ดอกเบี้ยรับเงินฝาก - สหกรณ์อื่น	3.96
ดอกเบี้ยรับเงินฝาก - ธนาคาร	0.36
ผลตอบแทนจากเงินลงทุน	64.95
กำไรจากการจำหน่ายเงินลงทุน	9.76
รายได้อื่น	0.24
<b>รวมรายได้</b>	<b>100.00</b>

## อัตราดอกเบี้ยเงินฝากต่อปี

ประเภท	อัตรา
ออมทรัพย์พิเศษ ATM	2.25%
ออมทรัพย์พิเศษ < 1,000,000 บาท	2.00%
ออมทรัพย์พิเศษ 1,000,001 - 5,000,000 บาท	2.25%
ออมทรัพย์พิเศษ 5,000,001 บาท ขึ้นไป	2.50%

75 %

## อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่อปี

ประเภท	อัตรา
เงินกู้ฉุกเฉิน ATM	4.75%
เงินกู้ฉุกเฉิน	4.75%
เงินกู้สามัญ (ทุนเรือนหุ้น)	4.75%

### รายการ

ปี 2566

รายการ	จำนวนเงิน	%
เงินปันผล ร้อยละ 10	207,903,188.00	74.48
เงินเฉลี่ยคืน (ปี 2566) ร้อยละ 25	8,306,943.75	2.97

7

## แนวทางการบริหารความเสี่ยง ( ต่อ )

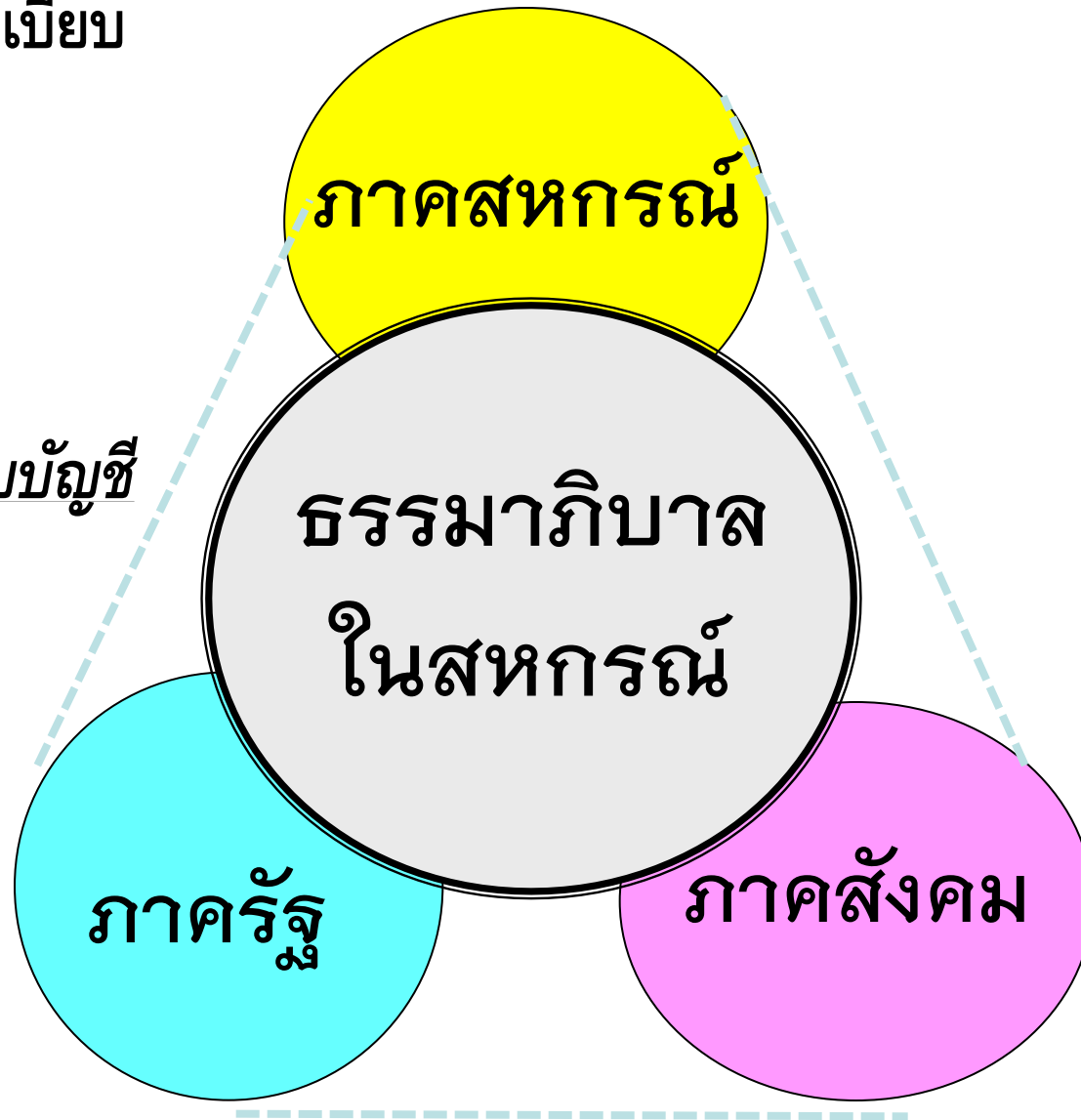
### 2. เสริมสร้าง / สนับสนุนการสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์ ( กำหนด / ปฏิบัติ / ติดตามปรับปรุง )

การสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์ เกิดขึ้นด้วยความร่วมมือกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งภาคสหกรณ์ ภาครัฐ และภาคสังคม เพื่อก่อให้เกิดการบริหารกิจการของสหกรณ์ ให้เป็นไปอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใส มีความรับผิดชอบ สร้างการมีส่วนร่วม และมีการใช้กระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้การใช้ทรัพยากร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล คุ่มค่า และประหยัด เป็นผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรม เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมั่นคง ส่งผลให้สหกรณ์เป็นที่เชื่อถือและยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะศรัทธาจากสมาชิกของสหกรณ์



- กฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบ
- หลักการสหกรณ์
- คู่มือการปฏิบัติงาน
- บุคลากรสหกรณ์
- ผู้ตรวจสอบกิจการ / ผู้สอบบัญชี

- กำหนดกฎ ระเบียบ  
ประกาศ คำสั่ง
- คพช. / นทส.
- เจ้าหน้าที่ / หน่วยงานรัฐ
  - กรมส่งเสริมสหกรณ์
  - กรมตรวจบัญชีสหกรณ์



- เอกชน / สถาบันการเงิน
- ผู้ลงทุน / เจ้าหนี้
- คู่แข่งขัน / ชุมชน
- สถาบันการศึกษา
- สังคม ชุมชน
- ประชาชนทั่วไป

# หลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล เป็นหลักการที่ได้รับการยอมรับเป็นสากล ว่าเป็นระบบที่ทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และที่สำคัญเป็นไปอย่างโปร่งใส น่าเชื่อถือ และเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย จึงเป็นหลักการสำคัญในการนำมาปฏิบัติ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542	หลักธรรมาภิบาลสากล
1. หลักนิติธรรม	หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรม 	หลักความเสมอภาค
3. หลักความโปร่งใส	หลักความโปร่งใส
4. หลักการมีส่วนร่วม	หลักการมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ 	หลักความรับผิดชอบ / หลักการมอบอำนาจ
6. หลักความคุ้มค่า 	หลักประสิทธิผล / หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง

**หลักนิติธรรม (The Rule of Law)** สหกรณ์ได้กำหนด ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศต่างๆ ที่ถูกต้องตามกฎหมาย **โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ และความยุติธรรม**ของทุกฝ่ายในสหกรณ์ และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติด้วยความเที่ยงธรรม ไม่ละเมิดกฎหมาย และการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น รวมถึงมีการทบทวนให้สอดคล้องกับสถานการณ์



**หลักคุณธรรม (Ethics)** หรือหลักความเสมอภาค สหกรณ์ดำเนินการโดยยึดมั่นความถูกต้อง ความสุจริต มีจิตสำนึกในการปฏิบัติงานอย่างเที่ยงธรรม ยึดมั่นในจรรยาบรรณและมาตรฐาน จริยธรรม คำนึงถึงความเสมอภาคแก่สมาชิก กรรมการ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียมกัน **โดยไม่เลือกปฏิบัติ**



**หลักความโปร่งใส (Transparency)** การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน **โดยพัฒนาวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ที่โปร่งใส** กำหนดขั้นตอนการให้บริการที่ชัดเจน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา **มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้อง สามารถรายงานชี้แจง ให้เหตุผล**เพื่ออธิบายการกระทำของตนได้อย่างโปร่งใสทั้งภายในและสังคมภายนอก



**หลักการมีส่วนร่วม (Participation)** การเปิดโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ ทำความเข้าใจ การเปิดรับฟังความคิดเห็น เพื่อรับคำแนะนำมาร่วมวางแผน และบริหารจัดการองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญ เพื่อพัฒนาสหกรณ์



**หลักความรับผิดชอบ (Accountability)** การที่บุคลากรทุกฝ่ายในสหกรณ์ตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และผลจากการกระทำของตนเอง รวมถึงไม่เพิกเฉยต่อปัญหาสาธารณะ และการช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อสังคม



**หลักการมอบอำนาจ (authorization)** การมอบอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการแก่ กรรมการ ผู้จัดการ หัวหน้าฝ่ายต่างๆ โดยมุ่งเน้นการสร้างสภาพจิตใจในการให้บริการแก่สมาชิกและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง



**หลักความคุ้มค่า (Cost - Effectiveness or Economy)** การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือเกิดมูลค่ามากที่สุด

- **หลักประสิทธิผล (Effectiveness)** การที่สหกรณ์ได้ดำเนินการต่าง ๆ ตามอุดมการณ์สหกรณ์ หลักการสหกรณ์ วิธีการสหกรณ์ โดยการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จนเกิดผลสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ที่ชัดเจน

- **หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)** การที่สหกรณ์สามารถดำเนินการต่าง ๆ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า โดยประหยัดทั้งด้านเวลา งบประมาณ และกำลังคน

- **หลักการตอบสนอง (Responsiveness)** การที่สหกรณ์มีการบริหารจัดการและดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นและสามารถตอบสนองต่อความขัดแย้งหรือความต้องการของสมาชิกและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย



19 กันยายน 2568 : อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นประธานในพิธีเปิดโครงการประกาศเจตนารมณ์จริยธรรมและธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์ พร้อมกล่าวปาฐกถาในหัวข้อ “ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์ ”

โดยมี ดร.มะณู บุญศรีมณีชัย ประธานกรรมการ ชสอ. พร้อมด้วย ผู้บริหารกรมส่งเสริมสหกรณ์ ผู้บริหารชุมนุมสหกรณ์ ผู้แทนสหกรณ์นอกภาคเกษตร ผู้แทนสหกรณ์ออมทรัพย์ในเขตกรุงเทพมหานครและนนทบุรี เข้าร่วม ณ ชสอ. และมีการถ่ายทอดสัญญาณผ่านระบบ Zoom Meeting ไปยังสำนักงานสหกรณ์จังหวัดและสหกรณ์นอกภาคเกษตร

การประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันในครั้งนี้ เป็นการร่วมมือกันของทุกภาคส่วน โดยมุ่งหวังให้สหกรณ์ยึดหลักการบริหารจัดการที่ดีด้วยความซื่อสัตย์ มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบและสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิก เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งด้วยธรรมาภิบาลอย่างมั่นคง ยั่งยืน และเป็นที่ยิ่งใหญ่ของสมาชิกต่อไป



# เปิดแผน 'DRIVE' ล้างภาวะติดสทกรณ

ลดเสียหาย 1.7 หมื่นล้าน ดันระบบไปรษณีย์

||  
กรมส่งเสริมสหกรณ์ฯ ยังคง  
เก็บค่าด้วยวิสัยทัศน์ เป็นองค์กรที่  
ส่งเสริมสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร  
ด้วยนวัตกรรม และหลักธรรมาภิบาล  
เพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน  
||



กรมส่งเสริมสหกรณ์  
กระทรวงมหาดไทย  
สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์  
และกลุ่มเกษตรกร  
สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์  
และกลุ่มเกษตรกร  
จังหวัด...

"กรมส่งเสริมสหกรณ์จะยังคงเดินหน้า  
ด้วยวิสัยทัศน์ เป็นองค์กรที่ส่งเสริมสหกรณ์  
และกลุ่มเกษตรกรด้วยนวัตกรรมและ

**หลักธรรมาภิบาล**

เพื่อสร้างการเติบโตที่ยั่งยืน"-

นายนิรันดร์ มูลธิดา

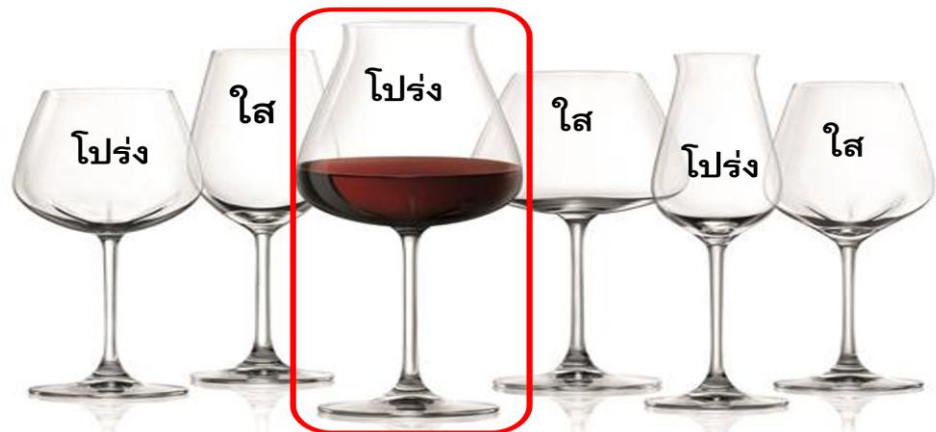
อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ฉบับที่ 4170 (29 ม.ค. 69)

## แนวทางการบริหารความเสี่ยง (ต่อ)

### 3. การควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

การใช้ศักยภาพของคน หรือทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในสถานการณ์และสภาพแวดล้อมขององค์กรนั้นๆ ไม่ใช่แค่การทำงานตามเป้าหมายความสำเร็จเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการทำสิ่งนั้น ด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด



ระบบการควบคุมภายใน  
ที่มีประสิทธิภาพ  
ของสหกรณ์



# การป้องกันทุจริตในองค์กร

## สามเหลี่ยมทุจริต (The Fraud Triangle)

- ไม่มี / มีระบบการควบคุมภายใน แต่มีจุดอ่อน มีช่องโหว่ / จงใจไม่ปฏิบัติ

- ขาดระบบการตรวจสอบ / ขาดระบบการกำกับดูแล
- ขาดการบริหารจัดการที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ
- ใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ
- ไม่ลงโทษ / ลงโทษไม่คุ้มความผิด
- ได้ค่าน้ำร้อนน้ำชา หรือตามน้ำ

**โอกาส**  
กระตุ้นให้กระทำผิด

**ต้องการ/  
กดดัน**

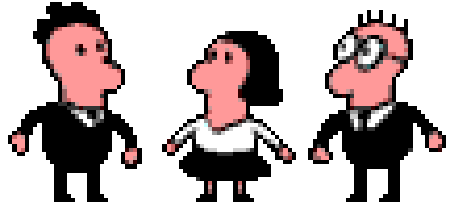


**เหตุผล  
สนับสนุน**

- จำเป็น / เดือดร้อน มีปัญหาด้านการเงิน มีภาระหนี้สินมาก ภาระครอบครัว ติดการพนัน ติดยาเสพติด
- ทะเยอทะยาน อยากได้ รสนิยมหรูหรา
- กอดดันจากผู้มีอิทธิพลเหนือกว่า
- ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญ ไม่ได้รับความเป็นธรรม

- ขาดคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ
- หาข้ออ้างในการทำความผิด คิดว่าไม่ได้เป็นสิ่งร้ายแรง ใครๆ ก็ทำกัน
- มีทัศนคติในทางที่ผิด
- ทำงานมากไม่คุ้ม
- ไม่โกง ขอยืมก่อน

การควบคุมภายใน เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหารในการบริหารงานสหกรณ์ให้เติบโตอย่างเข้มแข็ง ยั่งยืน ทั้งด้าน



ปริมาณ และ คุณภาพ

ความหมาย

การควบคุมภายใน (Internal Control) หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงาน ที่บุคลากรทุกคนในองค์กร โดยคณะกรรมการ ฝ่ายบริหารและและผู้ปฏิบัติงาน

➡ ทุกระดับ มีบทบาทร่วมกัน ในการกำหนด หรือออกแบบขึ้น (เช่น การจัดผังส่วนงาน /ระเบียบ /หลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติงาน ) เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผล และทำให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์

การควบคุมภายใน จึงเป็น “กระบวนการ” ที่แทรกอยู่ในการปฏิบัติงานตามปกติ

# วัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน (ORC)



## ด้านการดำเนินงาน (Operation) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน

มุ่งเน้นให้มีการใช้ทรัพยากร (คน งบประมาณ ทรัพย์สิน เวลา) คุ่มค่า มีประสิทธิภาพ รวมถึงการดูแลรักษา ทรัพย์สินให้ปลอดภัย ป้องกัน/ลดความผิดพลาดหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น และบรรลุเป้าหมายที่กำหนด



## ด้านการรายงาน ( Reporting) รายงานทางการเงิน (ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน) มีความเชื่อถือได้

เพื่อให้ผู้ใช้รายงานทางการเงินทั้งภายในและภายนอกองค์กร ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน



## มีการปฏิบัติตามกฎ / ระเบียบ / ข้อบังคับ / มติที่ประชุม นโยบาย (Compliance) กระบวนการ

ปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตาม กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งเงื่อนไขตามสัญญาต่าง ๆ ที่กำหนด เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการละเว้น หรือไม่ปฏิบัติ

สำคัญ

ผู้ใช้งบการเงิน เชื่อมั่นในการบริหารจัดการ

## รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ..... จำกัด

### ความเห็น

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินของ สหกรณ์ออมทรัพย์ ..... จำกัด ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 งบกำไรขาดทุนและงบกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

ข้าพเจ้าเห็นว่า งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของ สหกรณ์ออมทรัพย์ ..... จำกัด ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

### เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีและตามระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในส่วนของความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินในรายงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความเป็นอิสระจากสหกรณ์และได้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

### เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ คือ เรื่องต่างๆ ที่มีนัยสำคัญที่สุดตามดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพของข้าพเจ้า ในการตรวจสอบงบการเงินสำหรับงวดปัจจุบัน ข้าพเจ้าพิจารณาว่าไม่มีเรื่องสำคัญในการตรวจสอบที่ต้องสื่อสารในรายงานของข้าพเจ้า

### เรื่องอื่น

งบการเงินของ สหกรณ์ออมทรัพย์ ..... จำกัด สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564 ตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีอื่น ซึ่งแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไขตามรายงานลงวันที่ .....

## รายงานของผู้สอบบัญชี



### ความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต่องบการเงิน

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พิจารณาว่าจำเป็น เพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทำงบการเงิน คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์รับผิดชอบในการประเมินความสามารถของสหกรณ์ในการดำเนินงานต่อเนื่อง การเปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่องในกรณีที่มีเรื่องดังกล่าว และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่อง เว้นแต่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีความตั้งใจที่จะเลิกสหกรณ์หรือหยุดดำเนินงานหรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

### ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน

การตรวจสอบของข้าพเจ้ามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็นของข้าพเจ้าอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล คือ ความเชื่อมั่นในระดับสูงแต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์จะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และถือว่ามีสาระสำคัญเมื่อคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่า รายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินจากการใช้งบการเงินเหล่านี้

ความต่อนหนึ่งใน... กฎกระทรวง  
การดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์  
และสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ 2564

หมวด 2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ และคุณสมบัติ  
และลักษณะต้องห้ามของกรรมการและผู้จัดการ

(5) จัดให้มีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบกิจการที่มีประสิทธิภาพ  
( สำหรับสหกรณ์ขนาดใหญ่ ที่มีทรัพย์สินมากกว่า 5,000 ล้านบาท )



# กรอบการควบคุมภายในตามแนว COSO 2013



- คณะกรรมการ / ฝ่ายจัดการมีคุณธรรม ( คนดี)
- คณะกรรมการ / ฝ่ายจัดการมีความรู้ ความสามารถ (คนเก่ง)

รูปแบบการบริหารของคณะกรรมการ **อิสระ**

- ผู้ตรวจสอบกิจการ / ผู้ตรวจสอบภายใน **อิสระ**

- โครงสร้าง / อำนาจหน้าที่เหมาะสม  
ระบบกำกับดูแล (ระบบงานดี)

- HRM & HRD เด่น เพิ่มขวัญกำลังใจ

## 1. สภาพแวดล้อมการควบคุม (ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการควบคุม)

2. ประเมิน  
ความเสี่ยง  
ก่อนควบคุม

3. กำหนด  
กิจกรรม  
ควบคุม

4. สารสนเทศ  
และ  
การสื่อสาร

5. กำกับ  
ติดตาม  
และ  
ประเมินผล



สภาพแวดล้อมดี...

มีชัยไปกว่าครึ่ง

# การควบคุมภายใน COSO 5 องค์ประกอบ 17 หลักการ

## องค์ประกอบที่ 5 : กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล

### (Monitoring Activities)

หลักการที่ 16 - ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน

หลักการที่ 17 - ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายใน ทันเวลา และเหมาะสม

## องค์ประกอบที่ 1 : สภาพแวดล้อมการควบคุม

### (Control Environment)

หลักการที่ 1 - องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม

หลักการที่ 2 - คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแล

หลักการที่ 3 - คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน

หลักการที่ 4 - องค์กรจงใจ รักษาไว้ และจงใจพนักงาน

หลักการที่ 5 - องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

## องค์ประกอบที่ 4 : สารสนเทศและการสื่อสาร

### (Information and Communication)

หลักการที่ 13 - องค์กรมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ

หลักการที่ 14 - มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้

หลักการที่ 15 - มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน

## องค์ประกอบที่ 3 : กิจกรรมการควบคุม

### (Control Activities)

หลักการที่ 10 - ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

หลักการที่ 11 - พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม

หลักการที่ 12 - ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

## องค์ประกอบที่ 2 : การประเมินความเสี่ยง

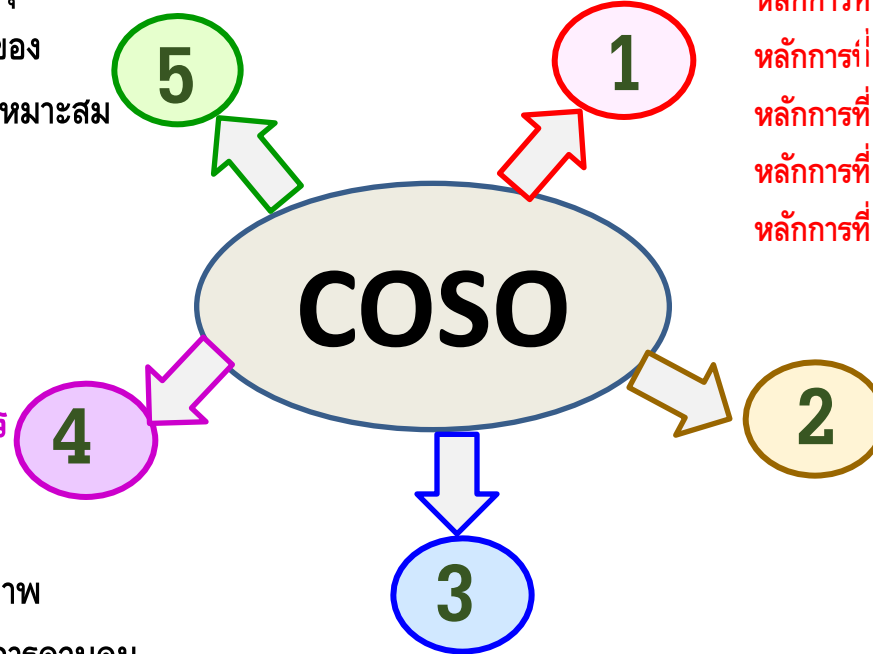
### (Risk Assessment)

หลักการที่ 6 - กำหนดเป้าหมายชัดเจน

หลักการที่ 7 - ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม

หลักการที่ 8 - พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต

หลักการที่ 9 - ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน



ผลการประเมินการควบคุมภายใน สอ. แห่งหนึ่ง จำกัด โดย ผู้สอบบัญชี



องค์ประกอบการควบคุมภายใน (ตามแบบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์)	ปีบัญชี			
	2564	2565	2566	2567
ส่วนที่ 1 : สภาพแวดล้อมการควบคุมภายใน	ดีมาก	ดี	ดี	ดี
ส่วนที่ 2 : ความเสี่ยงและกิจกรรมควบคุม	ดีมาก	ดี	ดี	ดี
- การเงินการบัญชี	ดีมาก	ดี	ดี	ดี
- ธุรกิจสินเชื่อ	ดีมาก	ดี	ดี	ดี
- ธุรกิจเงินรับฝาก	ดีมาก	ดี	ดีมาก	ดีมาก
- เงินลงทุนในหลักทรัพย์	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก
- ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	ดีมาก	ดี	ดี	ดี
- เจ้าหนี้เงินกู้	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก
- สมาชิกและทุนเรือนหุ้น	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก
ส่วนที่ 3 : ระบบข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร	ดีมาก	ดี	ดี	ดี
ส่วนที่ 4 : ระบบการติดตามและประเมินผล	ดีมาก	ดี	ดี	ดี
สรุปการประเมินจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน	ดีมาก	ดี	ดี	ดี
ผู้สอบบัญชี ...	ก	ข	ค	ก



เกณฑ์ประเมินความเข้มแข็งของ **สหกรณ์** เพื่อบรรลุเป้าหมาย 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ



2 ด้าน 5 ตัวชี้วัด

## มิติที่ 3

ประสิทธิภาพในการจัดการองค์กร

20 คะแนน (เต็ม 100)

### ด้านที่ 1

1. การใช้เทคโนโลยีการบัญชีในการบริหารจัดการ ( 4 คะแนน )

### ด้านที่ 2 การควบคุมภายใน ( 16 คะแนน )

2. สภาพแวดล้อมการควบคุม ( 4 คะแนน )
3. ความเสี่ยงและกิจกรรมควบคุม ( 4 คะแนน )
4. ระบบข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร ( 4 คะแนน )
5. ระบบการติดตามและประเมินผล ( 4 คะแนน )

## การควบคุมภายในที่สำคัญ : ด้านการเงิน

- ★ กำหนดระเบียบของสหกรณ์ว่าด้วย การรับจ่ายและเก็บรักษาเงิน
  - ข้อสังเกต : - ไม่ควรกำหนดให้สหกรณ์สามารถจ่ายเงินสดได้โดยไม่จำกัดจำนวน
  - จำนวนเงินในการเก็บรักษาเงินสดประจำวัน ไม่ควรมากเกินไปจนความจำเป็น
- ★ แบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างเจ้าหน้าที่การเงินและเจ้าหน้าที่บัญชีอย่างชัดเจนและปฏิบัติจริงโดยไม่ก้าวล่วงอำนาจหน้าที่กัน และมีการตรวจนับเงินสดกับบัญชีทุกสิ้นวัน
- ★ เอกสารการรับ - จ่ายเงินมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วน เช่น มีลายมือชื่อผู้รับเงิน และมีการอนุมัติโดยผู้มีอำนาจและภายในวงเงินที่ได้กำหนดของผู้มีอำนาจแต่ละระดับ
- ★ ใบเสร็จรับเงินมีการเรียงลำดับเลขที่ไว้ล่วงหน้า
  - ข้อสังเกต : กรณียกเลิกใบเสร็จรับเงินได้นำต้นฉบับแนบติดไว้กับสำเนาครบถ้วนและประทับตรา “ยกเลิก”
- กรณีสหกรณ์ใช้โปรแกรมระบบบัญชี มีรายงานใบเสร็จยกเลิกจากระบบ
- ★ ควบคุมการเงินให้เป็นไปตามแผนงานงบประมาณ และใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการ



## การควบคุมภายใน : ด้านเงินฝากสหกรณ์อื่น



- ☆ วิเคราะห์ความมั่นคง / ความเสี่ยงของสหกรณ์ที่นำฝาก เงื่อนไขการฝาก / ความเหมาะสมของระยะเวลา / ปริมาณเงิน เหมาะสมกับอัตราดอกเบี้ย
- ☆ ขอเอกสารรับรองเงินกู้ยืมคงเหลือของสหกรณ์อื่น ตามวงเงินที่ได้รับความเห็นชอบจาก นทส.
- ☆ กระจายความเสี่ยงของการนำฝาก ทั้งจำนวนเงินและแหล่งที่ฝากเพื่อป้องกันการขาดสภาพคล่องทางการเงิน หากเกิดปัญหากับสหกรณ์ผู้รับฝาก (แม้จะไม่ต้องกังวลมากกับความผันผวนทางเศรษฐกิจ)
- ☆ ติดตามความเคลื่อนไหวสหกรณ์ที่นำเงินไปฝาก หากสหกรณ์ที่รับฝาก ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ถอนคืนไม่ได้ หรือได้ไม่ครบ หรือต้องรอไปก่อน อาจต้องประมาณการค่าเผื่อเงินฝากสหกรณ์อื่นสงสัย จะสูญเสีย ซึ่งส่งผลให้กำไรสุทธิ ของสหกรณ์ผู้ฝากลดลง
- ☆ สอบทานความถูกต้อง ครบถ้วน ของบัญชีย่อยเงินฝากสหกรณ์อื่นกับบัญชีคุมยอด
- ☆ สอบทานยืนยันยอดเงินฝากสหกรณ์อื่น

# การควบคุมภายในที่สำคัญ : ด้านสินเชื่อ

เป็นกระบวนการบริหารและจัดการลูกหนี้ ไม่ให้เกิดเป็นหนี้เสียหรือเป็นหนี้ที่มีปัญหา และมีการแก้ไขหนี้ที่มีปัญหาอย่างเป็นระบบ ทำให้ลูกหนี้สามารถชำระหนี้คืนได้ และได้รับชำระคืนตามกำหนดระยะเวลา เช่น ลูกหนี้ที่ส่ออาการจะมีปัญหาในชำระหนี้ ลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ลูกหนี้ขาดสมาชิกภาพ ลูกหนี้ระหว่างดำเนินคดี ลูกหนี้ตามคำพิพากษา



- กำหนดข้อบังคับ ให้สอดคล้องกับกฎหมาย / กฎกระทรวง / ระเบียบและประกาศนายทะเบียนสหกรณ์
- กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการให้เงินกู้และดอกเบี้ยเงินกู้ครบถ้วน ถูกต้อง ครอบคลุมลักษณะการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ และให้ถูกต้องตามที่กำหนดในข้อบังคับและระเบียบ
- แบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างเจ้าหน้าที่สินเชื่อ การเงินและบัญชีอย่างชัดเจน
- เอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับ - จ่ายเงินกู้เป็นไปตามระเบียบ / ประกาศของสหกรณ์ และมีการบันทึกบัญชีถูกต้อง ครบถ้วน

## การควบคุมภายในที่สำคัญ : ด้านสินเชื่อ ( ต่อ )

- พิจารณาความคุ้มค่าของหลักประกันเงินกู้ เพียงพอ เหมาะสม อย่าให้บกพร่อง และมีการจัดทำทะเบียนผู้ค้ำประกันให้เป็นปัจจุบันตามระเบียบสหกรณ์
- มีการทดสอบการคำนวณดอกเบี้ย / ค่าปรับเงินให้กู้ตามอัตราที่สหกรณ์และควรมีการสุ่มสอบทานความสัมพันธ์ของรายการดอกเบี้ยรับกับปริมาณเงินให้กู้เป็นระยะ โดยเฉพาะในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญด้านเงินให้กู้ เช่น ดอกเบี้ย วงเงินกู้ เป็นต้น
- ปรับปรุงฐานข้อมูลลูกหนี้ให้เป็นปัจจุบัน และวิเคราะห์อายุลูกหนี้อย่างสม่ำเสมอ ติดตาม ทวงถาม เร่งรัดลูกหนี้ให้มีการชำระหนี้ตามกำหนดในสัญญา รวมถึงการจัดทำรายงานการติดตามหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ / หนี้ที่ผิดนัดชำระ / หนี้ค้างนาน-
- เปรียบเทียบบัญชีย่อยลูกหนี้เงินให้กู้แต่ละประเภทให้ถูกต้อง ตรงกับบัญชีคุมยอดอย่างสม่ำเสมอ กรณีพบข้อแตกต่างให้ค้นหาสาเหตุและรายงานให้ที่ประชุมคณะกรรมการทราบความเคลื่อนไหว

## การควบคุมภายในที่สำคัญ : ด้านสินเชื่อ ( ต่อ )

- มีนโยบายควบคุมภายในด้านสินเชื่อที่เหมาะสม / กำกับติดตามดูแลให้ผู้รับผิดชอบปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ ระเบียบและที่เกี่ยวข้องทุกขั้นตอนของขบวนการสินเชื่อ ต้องควบคุม **อย่า ! ให้มีการค้างชำระ หรือให้เกิด NPL** (หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ค้างชำระเกิน 3 เดือน ) เพราะตามนโยบายบัญชี จะกำหนดให้ระงับการรับรู้รายได้ ดอกเบี้ยค้างรับ สำหรับหนี้ NPL )
- จัดชั้นสินทรัพย์ลูกหนี้ เพื่อพิจารณาการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญให้เพียงพอและเหมาะสม เป็นไปตามระเบียบ / ประกาศนายทะเบียนหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจสินเชื่อ ที่มีผลให้กำไรสุทธิลดลง รวมถึงการตัดหนี้สูญ
- สอบทานหนี้กับสมาชิกโดยตรง หรือขอคำยืนยันยอดลูกหนี้เงินให้กู้ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หากสหกรณ์มีโปรแกรมการตรวจสอบธุรกรรมของสมาชิก สหกรณ์ควรผลักดันให้สมาชิกเข้าสอบทานความถูกต้องของข้อมูล การทำธุรกรรมของสมาชิกกับสหกรณ์

## แนวทางการป้องกัน / แก้ไขปัญหาด้านสินเชื่อ ( ผู้กู้ / ผู้ค้ำประกัน )



- ให้คำปรึกษาแนะนำลูกหนี้ที่มีปัญหา / คลินิกแก้ปัญหานี้ ชี้แจงหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน
- ขอข้อมูลเครดิตแห่งชาติ (บูโร) ประกอบการพิจารณาการให้สมาชิกกู้ยืมในจำนวนเงินที่สูง ( ป้องกัน )
- ให้สมาชิกรับรองตนเอง เช่น ไม่เป็นบุคคลตามที่ ปปง. กำหนด / ไม่อยู่ระหว่างการถูกฟ้องคดีล้มละลาย / ไม่มีหนี้กับ กยศ. (กองทุนเงินให้กู้เพื่อการศึกษา) / ไม่มีการนำเงินบำเหน็จไปค้ำประกันเงินกู้จากธนาคาร
- พัฒนา / ส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้ด้านวางแผนทางการเงินรายบุคคล และรักษาวินัยทางการเงิน
- ให้สมาชิกมีการปรับโครงสร้างหนี้ ทำสัญญาใหม่ ( ขยายงวดชำระหนี้ ลดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ ) / รวมหนี้
- สมาชิกทำหนังสือยินยอมให้สหกรณ์หักชำระหนี้โดยตรงจากบัญชีธนาคารที่ได้รับเงินได้รายเดือน
- ทำข้อตกลงกับสมาชิกให้โอนเงินมาเพิ่มหรือนำเงินมาชำระหนี้ที่สหกรณ์โดยตรง กรณีมีเงินหักยังไม่เพียงพอ
- จัดให้มีสวัสดิการภายในสหกรณ์และขบวนการสหกรณ์เพื่อให้ค้ำประกันนี้กรณีเสียชีวิต เช่น ทำฌาปนกิจสงเคราะห์
- จัดให้มีกองทุนช่วยเหลือผู้กู้ / ผู้ค้ำประกัน โดยจัดสรรจากกำไรสุทธิ ในมูลค่า / อัตราที่เหมาะสม
- อื่นๆ เช่น ทำ MOU กับกรมบังคับคดี ( ลูกหนี้ล้มละลาย )

# การวิเคราะห์สินเชื่อ หลัก 5'C ของสถาบันการเงิน

**CHARACTER** *คุณสมบัติ / อุปนิสัยของลูกค้า* เป็นการพิจารณาพฤติกรรมผู้กู้ว่ามีความตั้งใจจริงและความน่าเชื่อถือที่จะชำระหนี้เพียงใด โดยดูจากประวัติการชำระหนี้ / ข้อมูลเครดิตบูโร / ล้มละลาย (ถ้ามี) / ความมั่นคงของที่อยู่อาศัย / การประกอบอาชีพ / สถานะสมรส / อายุ / สถานะทางสังคม / อาชีพเสริม หากเป็นลูกค้าเก่าของธนาคาร ก็พิจารณาจากข้อมูลที่ผ่านมาว่ามีการปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อตกลงที่มีไว้กับผู้ให้กู้ดีหรือไม่

**CAPACITY** *ความสามารถในการชำระหนี้* เป็นหัวใจสำคัญในการพิจารณาสินเชื่อ เจ้าหน้าที่สินเชื่อต้องศึกษาความสามารถในการชำระหนี้คืนให้กับธนาคาร โดยกำหนดระยะเวลาชำระหนี้คืนให้เหมาะสม หากวิเคราะห์แล้วพบว่าโครงการนั้น ๆ ไม่สามารถทำกำไรได้เพียงพอกับการชำระหนี้ ก็ไม่ควรพิจารณาให้สินเชื่อหรือให้เงินกู้บางส่วน รายได้ที่จะนำมาชำระหนี้ควรเป็นรายได้สุทธิจากการดำเนินธุรกิจหลังจากหักค่าใช้จ่ายต่างๆ แล้ว และควรเป็นรายได้ประจำที่แน่นอนมากกว่าเป็นรายได้ชั่วคราวชั่วคราว

## การวิเคราะห์สินเชื่อ หลัก 5'C ของสถาบันการเงิน ( ต่อ )

**CAPITAL เงินทุน** ทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ขอสินเชื่อหรือเงินทุนของผู้กู้ ซึ่งนำมาเทียบเป็นสัดส่วนระหว่างเงินทุนของผู้กู้เองกับเงินส่วนที่ขอกู้ หรือหนี้สินต่อทุน ซึ่งเป็นหลักประกันความเสี่ยงในกรณีที่คุณสมบัติและความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ไม่ค่อยดีนัก ยิ่งผู้กู้มีเงินทุนของตัวเองมากเท่าใด ความเสี่ยงของธนาคารก็น้อยลงเท่านั้น เช่น เงินสด เงินฝาก พันธบัตร / หุ้น / ที่ดิน อาคาร คอนโด รถยนต์ หรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่มีค่า ( เพชร ทองคำ )

**COLLATERALS หลักประกัน** เป็นการค้ำประกันเงินกู้ หากลูกหนี้ไม่สามารถนำเงินมาชำระคืน ไม่ว่าจะเป็นอย่างอื่นหรือบุคคลค้ำประกัน ซึ่งเป็นการป้องกันความเสี่ยงที่ธนาคารอาจได้รับ โดยดูจากเงินทุน

**CONDITION สถานการณ์ / เงื่อนไขต่างๆ** เป็นสิ่งที่ยอยู่นอกเหนือการควบคุม ที่มีผลต่อการดำเนินงานและการชำระหนี้ เช่น กฎหมาย นโยบายรัฐบาล เศรษฐกิจ สงครามการค้า การประกันชีวิต ประกันหนี้ ประกันวินาศภัย อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาปลอดเงินต้น เป็นต้น เจ้าหน้าที่สินเชื่อควรวิเคราะห์และติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด ก็จะสามารถปล่อยสินเชื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างทันที่

## ตัวอย่างการให้คะแนนความเชื่อถือ (Credit Scoring)

สภาเครดิตยูเนียนโลก (World Council of Credit Unions : Woccu) ได้จัดทำ Credit Scoring โดยให้ความสำคัญกับ Capacity คือ ความสามารถในการชำระหนี้มากที่สุดถึง 50 คะแนน และ C ตัวอื่นๆ ก็มีความสำคัญลดหลั่นกันไป โดยใช้ข้อมูลของผู้กู้เป็นตัวกำหนดคะแนน มีรายละเอียด โดยสังเขป ดังนี้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
<b>1. ลักษณะนิสัยของผู้กู้ (Characteristic)</b>	<b>30</b>	
1.1 ประวัติการชำระคืนกับสหกรณ์และองค์กรการเงินอื่น	15	
1.2 เกียรติยศและชื่อเสียงในหน่วยงานและชุมชน	7	
1.3 ความมั่นคงในที่อยู่อาศัย (เปลี่ยนที่อยู่บ่อยหรือไม่)	5	
1.4 มนุษยสัมพันธ์ในครอบครัว ชุมชน หน่วยงาน	3	
<b>2. ความสามารถในการชำระหนี้ (Capacity)</b>	<b>50</b>	
2.1 ความมั่นคงในอาชีพ (ทำงานมาแล้วกี่ปี)	10	
2.2 ผู้กู้มีรายได้เป็น รายวัน รายเดือน ทุก 6 เดือน	10	
2.3 รายได้สอดคล้องกับเงื่อนไขการชำระหนี้เป็นงวดหรือไม่	10	
2.4 ระยะเวลาชำระคืนสอดคล้องกับระยะเวลาทำงานที่เหลือหรือไม่	10	
2.5 มีหนี้กับองค์กรการเงินอื่นอีกหรือไม่	10	

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
<b>3. เงินทุน (Capital)</b>	<b>5</b>	
- ฝากเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์หรือไม่	1.5	
- มีทรัพย์สินส่วนตัวที่ปราศจากภาระผูกพันหรือไม่	1.5	
- ทรัพย์สินที่มีอยู่มีมูลค่าเพิ่มขึ้นหรือไม่	2	
<b>4. หลักประกัน (Collateral)</b>	<b>10</b>	
- ง่ายต่อการเปลี่ยนเป็นเงินสดเพียงใด	3.5	
- มีมูลค่าสูงกว่าเงินกู้เพียงใด	3.5	
- คู่สมรสของผู้กู้และผู้ค้ำประกันยินยอมหรือไม่	3	
<b>5. เงื่อนไขต่าง ๆ (Condition)</b>	<b>5</b>	
- ผู้กู้ทำงานที่ผิดกฎหมายหรือทำลายสภาพแวดล้อมหรือไม่	2.5	
- ผู้กู้ทำงานที่มีผลต่อสุขภาพของตนเองหรือไม่	2.5	

Credit Scoring	การให้กู้และเงื่อนไขเพิ่มเติม
70 คะแนนหรือต่ำกว่า	ไม่อนุญาตให้กู้
71 – 80 คะแนน	ให้กู้แต่ต้องมีหลักประกันเพิ่มเติมและต้องมีการกำกับการใช้เงินกู้
81 – 90 คะแนน	ให้กู้และอาจมีหลักประกันเพิ่มเติมและต้องมีการกำกับการใช้เงินกู้
91 คะแนนขึ้นไป	ให้กู้

สอ. กรมการพัฒนาชุมชน จำกัด Credit Scoring Sheet : ชื่อสมาชิก..... เลขที่ .....

ปัจจัย 3 C	ชื่อตัวแปร	ความหมาย	กลุ่มปกติ (1)	กลุ่มเสี่ยง (2)	กลุ่มเสี่ยงมาก (3)
	Forg	สิ่งกีด	ส่วนกลาง ภูมิภาค	หน่วยงานนอก สมาชิกพิเศษ ศูนย์ ศึกษา	บ้านาญ ลูกจ้าง ท้องถิ่น
	Frank	การมีประวัติเสีย	ไม่มี	ในฐานะผู้ค้าฯ	ในฐานะคนกู้
Capacity	Fage	อายุตัว	ต่ำกว่า 51	61 ขึ้นไป	51-60
	Fmem	อายุสมาชิก	11-20	40 ปีขึ้นไป	1-10 /21-40
	FDN	สัดส่วนหนี้ต่อ เงินเดือน	ต่ำกว่า 47 เท่า	47-75 เท่า	เกิน 75 เท่า
	Fdebt	จำนวนหนี้ที่มีกับ สหกรณ์ฯ	ต่ำกว่า 5 แสน	5 แสน-1 ล้าน	สูงกว่า 1 ล้าน
	Fnet	รายได้เหลือต่อเดือน	มากกว่า 50%	30-50%	น้อยกว่า 30%
Capital	Fsalary	รายได้รายเดือน	มากกว่า 30000	น้อยกว่า 10000 2-30000	1-20000
	Ffstock	จำนวนหุ้น	มากกว่า 5 แสน	3-5 แสน	ต่ำกว่า 3 แสน
	FDS	สัดส่วนหนี้ต่อหุ้น	ต่ำกว่า 6 เท่า	6-10 เท่า	10 เท่าขึ้นไป

หมายเหตุ สามารถปรับการจำแนกกลุ่ม และความหมายในตารางได้ตามความเหมาะสมและให้เข้ากับสถานการณ์ของสหกรณ์

รายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยจำแนกกลุ่มความเสี่ยงในการอนุมัติสินเชื่อของสหกรณ์โดยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยจำแนกกลุ่ม : ขนิษฐา กาญจนรังษีรินทร์

# การควบคุมภายในที่สำคัญ : ด้านเงินลงทุน



- ★ กำหนดระเบียบ นโยบายการลงทุนที่ชัดเจน ไม่ขัดต่อกฎหมาย กฎกระทรวง ประกาศ คพช.
- ★ ลงทุนตาม พรบ.สหกรณ์ /ประกาศ คพช. / กฎกระทรวง / มติที่ประชุมใหญ่
- ★ ก่อนตัดสินใจซื้อหลักทรัพย์ ควรวิเคราะห์ความมั่นคง / ความเสี่ยงของสถาบันการเงินที่ลงทุน (Low Risk Low Return **High Risk High Return**) ความคุ้มค่าของผลตอบแทนที่ได้รับ วางแผนความเหมาะสมของช่วงเวลาการลงทุนกับปริมาณ เงินลงทุน ซื้อตอนราคาลง ขายตอนราคาขึ้นแต่ไม่ควรขาย ในช่วงเวลาที่ราคาลดต่ำลงในช่วงที่เกิดสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดในระยะสั้น อาจต้องรอเวลาเพื่อให้ได้ราคาที่ดีกว่า ) แต่ถ้าคาดว่าราคาจะลดต่ำลงเรื่อยๆ ด้วยสถานการณ์ระยะยาว สหกรณ์ก็อาจต้องยอมขาดทุน หรือขาดทุนกำไร
- ★ กระจายความเสี่ยงของการลงทุน ทั้งจำนวนเงินและสถาบันการเงินที่ลงทุน
- ★ จัดทำนโยบายการลงทุน ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตและทางเลือก การลงทุนที่เหมาะสม ผลตอบแทนการลงทุนที่ต้องการ ระดับความเสี่ยงที่รับได้ ความคล่องตัวในการซื้อขายหลักทรัพย์ กำหนดเป้าหมายสำหรับส่วนผสมของพอร์ตการลงทุน โดยพิจารณาการกระจายการลงทุนและผลตอบแทนที่ตั้งเป้าไว้



## การควบคุมภายในที่สำคัญ : ด้านเงินลงทุน

- ★ เอกสารหลักฐานการลงทุนถูกต้อง ครบถ้วน และมีการบันทึกบัญชีอย่างถูกต้อง รวมถึงการจัดทำทะเบียนคุม
- ★ เก็บรักษาเอกสารหลักฐานการลงทุนไว้ในที่ที่ปลอดภัย เหมาะสม และมีการเปรียบเทียบกับบัญชีคุมกับทะเบียน
- ★ จัดทำหนังสือยืนยันเงินลงทุนกับศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (กรณีมีการฝากเก็บไว้)
- ★ ติดตาม ตรวจสอบ port การลงทุนของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างน้อย ปีละครั้ง หรือตามที่เราเห็นสมควรโดยที่ระดับความเสี่ยงยังคงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ *กรณีไม่ตั้งใจจะถือครบกำหนด (เป็นหลักทรัพย์เผื่อขาย) เมื่อมีโอกาสก็สามารถขายทำกำไร*
- ★ ติดตามข่าวสถานการณ์สถาบันการเงิน/ ชุมชนสหกรณ์ที่ลงทุน อย่า ! ละเลยเพิกเฉย หากสถาบันการเงิน / ชุมชนสหกรณ์ที่สหกรณ์นำเงินไปลงทุนมีปัญหา ไม่สามารถจ่ายคืนต้นเงินหรือผลตอบแทนได้ตามกำหนด / สัญญา สหกรณ์อาจต้องตั้งการด้อยค่าเงินลงทุน *(ค่าใช้จ่าย)* และระงับการรับรู้รายได้ผลตอบแทนการลงทุน *(รายได้ลด)* *ส่งผลให้กำไรสุทธิลดลง*

หัวใจสำคัญของการบริหารการลงทุน อยู่ที่การ “ จำกัดความเสี่ยง ” ไม่ใช่ “ กำจัดความเสี่ยง ”

## การควบคุมภายในที่สำคัญ : ด้านเงินรับฝาก

- กำหนดระเบียบเงินรับฝากตามที่กฎหมายกำหนด ผ่านความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ (รวมกรณีที่มีการรับฝากเงินนอกสถานที่) และมีการปฏิบัติตามระเบียบ
- แบ่งแยกหน้าที่เจ้าหน้าที่การเงิน / บัญชี / รับฝาก และมีการหมุนเวียนสับเปลี่ยนหน้าที่กันบ้าง ให้สมาชิกเก็บสมุดคู่ฝากไว้กับตนเอง
- ตรวจสอบการบันทึกบัญชี เป็นปัจจุบัน / ไม่เป็นปัจจุบัน เอกสารประกอบการบันทึกบัญชีครบถ้วน จัดทำบัญชีย่อยถูกต้อง เป็นปัจจุบัน ยอดรวมในบัญชีย่อยตรงกับบัญชีคุมยอด
- ทดสอบการคำนวณดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝากตามประเภทสหกรณ์ (กรณีใช้โปรแกรม ตรวจสอบการตั้งฐานค่าคงที่ของดอกเบี้ยตามระเบียบ / ประกาศสหกรณ์) และเปรียบเทียบความสัมพันธ์กับมูลค่าเงินรับฝาก กรณีจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ / พิเศษ แต่กำหนดเวลาการฝาก 1 ปี เข้าข่ายเงินฝากประจำ ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย
- การเปิดบัญชีฝาก - ถอนเงินรับฝาก และการปิดบัญชีเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด ไม่ควรจ่ายเงินกรณีสมาชิกไม่ได้นำสมุดคู่ฝากมา กรณีมอบฉันทะให้ผู้อื่นรับเงินแทน มีเอกสารการมอบฉันทะถูกต้อง ครบถ้วน

## การควบคุมภายในที่สำคัญ : ด้านเงินรับฝาก

- สอบทาน / ยืนยันยอดเงินรับฝากกับสมาชิก โดยเฉพาะ รายการที่ไม่มีการเคลื่อนไหว / เคลื่อนไหวถึงกลุ่มที่เกษียณหรือออกจากงานแล้ว กลุ่มสมาชิกที่มีเงินฝากสูง กลุ่มที่มีการปิดบัญชีระหว่างปี กลุ่มที่ฝากสมุดคู่ฝากไว้ที่สหกรณ์ กลุ่มที่มีการรับเงินฝากนอกสถานที่ เป็นต้น
- ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝากกับเงินรับฝาก ต้องไม่ต่างกันในสาระสำคัญ
- กรณีถอนออนไลน์ ตรวจสอบวิธีการยืนยันตัวตนของสมาชิก เช่น ส่ง OTP / username และ password
- กรณีสมาชิกมอบอำนาจให้ผู้อื่นมารับเงิน ต้องเปรียบเทียบลายมือชื่อ / สำเนาบัตรประชาชนผู้ถอนเงิน ตรวจสอบบัตรประชาชนผู้รับมอบอำนาจ เพื่อยืนยันตัวตนผู้รับมอบอำนาจ
- การรับเงินฝากนอกสถานที่ ต้องมีระเบียบหรือมติที่ประชุม / มีการยืนยันยอดกับสมาชิกโดยตรง *เพราะการทุจริตที่เกิดขึ้นแล้วโดยวิธีนี้จะมีมูลค่าความเสียหายมาก*
- กรณีมีการเพิ่ม / ลดอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝาก ต้องตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงดอกเบี้ยในฐานข้อมูลและทดสอบการคิดดอกเบี้ยช่วงมีการเปลี่ยนแปลง

# การควบคุมภายในที่สำคัญ : ด้านเงินกู้ยืมระยะยาว



- ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายสหกรณ์ ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อบังคับ และระเบียบสหกรณ์
- กำหนดแผนการลงทุนให้สอดคล้องกับระยะเวลาการได้มา ของเงินทุน ( เงินกู้ยืมระยะยาว)
- เอกสารหลักฐานสัญญาเงินกู้ยืม / สัญญาเงินเบิกเกินบัญชีธนาคารถูกต้องสมบูรณ์ ลงลายมือชื่อครบถ้วนโดยผู้มีอำนาจลงนามตามข้อบังคับ
- การกู้เงินต้องได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจ และอยู่ภายในวงเงินกู้และวงเงินค้ำประกันที่นายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบ
- จัดทำทะเบียนคุมรายละเอียดของเงินกู้ยืมระยะยาวประเภทต่าง ๆ
- มีการเปรียบเทียบบัญชีย่อยเจ้าหน้าที่เงินให้กู้กับทะเบียนคุมให้ถูกต้องตรงกัน อย่างสม่ำเสมอ
- การชำระคืนเงินต้นดอกเบี้ยให้เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญา
- มีการยืนยันยอดเจ้าหน้าที่เงินกู้ยืมระยะยาวและบัญชีเงินเบิกเกินบัญชี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง



# สรุปสาระสำคัญของระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ และหนังสือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ด้าน IT

ระเบียบ นทส. มาตรฐานขั้นต่ำ ฯ พ.ศ. 2553	คำถาม (ข้อ)	มาตรฐานการควบคุมภายในที่ดี 5 ด้าน พ.ศ. 2566	คำถาม (ข้อ)	มาตรการสร้างความตระหนักในการกำกับ ควบคุมและสอบทาน 8 ด้าน พ.ศ. 2568
ข้อที่ 1 มีนโยบายหรือระเบียบปฏิบัติเป็นลายลักษณ์อักษร	4	ม.1 การควบคุมทางด้านกายภาพ	3	ม.1 แบ่งแยกหน้าที่เพื่อความโปร่งใส
ข้อที่ 2 มีระบบการรักษาความปลอดภัยทางกายภาพที่เพียงพอ	4	ม.2 การควบคุมการเข้าถึงระบบงาน	6	ม.2 กำหนดสิทธิและการเข้าถึงตามบทบาท
ข้อที่ 3 มีระบบการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในระบบเพียงพอ	13	ม.3 การควบคุมข้อมูลและฐานข้อมูล	7	ม.3 รักษาความปลอดภัยข้อมูลชุดสำรอง
ข้อที่ 4 มีมาตรการการควบคุม พัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขที่เพียงพอ	14	ม.4 ควบคุม กำกับ และติดตาม	3	ม.4 ติดตามและประเมินผล
ข้อที่ 5 มีและควบคุมดูแลเอกสารสนับสนุนการปฏิบัติงาน	5	ม.5 ผลักดันสมาชิกตรวจสอบข้อมูล	5	ม.5 เสริมความรู้ วินัยด้านดิจิทัล และบทลงโทษ
ข้อที่ 6 ต้องสามารถเข้าถึงและนำข้อมูลออกจากฐานข้อมูลแบบเข้าใจได้	4			ม.6 ปฏิบัติงานกับผู้ให้บริการโปรแกรม
ข้อที่ 7 มีการสำรองข้อมูล รวมทั้งดูแลรักษาข้อมูลชุดสำรองให้ปลอดภัย	11			ม.7 ประเมินความเสี่ยง สร้างความปลอดภัยด้าน IT
ข้อที่ 8 ต้องจัดให้มีหลักเกณฑ์การคัดเลือกและพิจารณาความเหมาะสม ของผู้ให้บริการโปรแกรมซึ่งเป็นบุคคลภายนอก ให้ปฏิบัติตามระเบียบ	6			ม.8 กำหนดช่องทางการร้องเรียน /ทุจริตภายในสหกรณ์
ข้อที่ 9 จัดให้มีมาตรการตรวจสอบคอมพิวเตอร์โดยหน่วยงานภายใน / ภายนอก เพื่อตรวจสอบความเสี่ยงด้าน IT ทุกประเภทที่อาจเกิดขึ้นได้	2			
<b>รวมจำนวนข้อคำถามตามแบบประเมินด้าน IT</b>	<b>63</b>		<b>24</b>	



# เอกสารแจก



## การตรวจประเมินประสิทธิภาพ

### การควบคุมภายใน

### ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสหกรณ์



กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

แบบตรวจประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสหกรณ์ ( กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ )

รายการ	ระดับการควบคุม
<b>มาตรการที่ 1 การควบคุมทางด้านกายภาพ</b> : สหกรณ์ต้องจัดให้มีระบบการรักษาความปลอดภัยทางด้านกายภาพที่เพียงพอแก่การป้องกันมิให้บุคคลที่ไม่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าถึงอุปกรณ์ที่สำคัญ	
<b>1. สถานที่ควบคุมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์แม่ข่ายสามารถป้องกันการเข้าถึงจากบุคคลที่ไม่มีหน้าที่</b>	
o ใช้ระบบ Cloud Server / อยู่ในห้องควบคุม Server มีการปิดล็อกป้องกัน	มาก
o อยู่ในห้องควบคุม Server แต่ไม่ปิดล็อก หรืออยู่ในห้องทำงานของผู้ที่ได้รับมอบหมาย	ปานกลาง
o อยู่ที่โต๊ะทำงานของผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมดูแล ภายในห้องทำงานส่วนรวม	น้อย
o อยู่ในพื้นที่ของห้องทำงานส่วนรวมของเจ้าหน้าที่สหกรณ์	ไม่มีการควบคุม
<b>2. ลักษณะของพื้นที่สามารถควบคุมและจำกัดการเข้าถึงคอมพิวเตอร์แม่ข่าย</b>	
o ใช้ระบบ Cloud Server / เข้าถึงพื้นที่ควบคุมได้เฉพาะบุคคลที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับอนุญาตเท่านั้น	มาก
o บุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงพื้นที่ควบคุมได้เป็นบางส่วน	ปานกลาง
o บุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงได้เป็นจำนวนมาก	น้อย
o บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ทุกคน	ไม่มีการควบคุม
<b>3. การอนุมัติให้บุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าถึงคอมพิวเตอร์แม่ข่ายโดยผู้มีอำนาจ</b>	
o ใช้ระบบ Cloud Server / มีการอนุมัติ เป็นลายลักษณ์อักษร	มาก
o มีการอนุมัติ แต่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ( ควรเป็นลายลักษณ์อักษร แนะนำ 2 คน ผจก.และรักษาการ ผจก.)	ปานกลาง
o ไม่มีการอนุมัติ	ไม่มีการควบคุม

สอ.กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด ปี 2568

กำหนดตัวชี้วัด สมาชิกต้องเข้าดูข้อมูล ไม่ต่ำกว่า 75 %

**แอปพลิเคชันเพื่อสมาชิก**  
**“SMART MEMBER”**

สามารถติดตั้งแอปได้ที่

ประเภทบัญชี	ยอดเงิน
หุ้น	130,400.00
เงินฝาก	100,355.99
เงินกู้	92,000.00
ค่าประกัน	326,465.21

รายการเคลื่อนไหวล่าสุด **เงินปันผล 1%**



การควบคุมภายใน  
สำหรับ  
ระบบงานคอมพิวเตอร์

# การควบคุมทั่วไป (GENERAL CONTROL)

เน้นการดำเนินการ /สามารถตอบสนองต่อความต้องการโดยรวมด้านสารสนเทศขององค์กร

1

ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินการ

2

ด้านความปลอดภัยของข้อมูลและระบบสารสนเทศ

3

ด้านความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล

4

ด้านความพร้อมใช้ของข้อมูลและระบบสารสนเทศ

การกำหนดนโยบาย การวางแผน และการจัดโครงสร้างงานสารสนเทศ / การพัฒนาและเปลี่ยนแปลงแก้ไขระบบงานสารสนเทศ /การรักษาความปลอดภัยระบบสารสนเทศ / การบริหารจัดการข้อมูล / การปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ / การวางแผนเพื่อกู้ระบบสารสนเทศ ในกรณีที่เกิดความเสียหายรุนแรง

# การควบคุมระบบงาน ((APPLICATION CONTROLS))

เป็นการควบคุมเกี่ยวกับความครบถ้วน ความถูกต้องของข้อมูลในแต่ละระบบงาน ในกรณีของการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ในการประมวลผลข้อมูลทางการเงิน เพื่อจัดทำบัญชีและงบการเงิน การจัดให้มีมาตรการและขั้นตอนการควบคุมในส่วน of ระบบงานบัญชี เพื่อให้แน่ใจว่ารายการทุกรายการได้รับการอนุมัติ บันทึก ประมวลผล และรายงานอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ภายในระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้งการจัดเก็บข้อมูลอย่างปลอดภัย

1

## การควบคุมโดยผู้ปฏิบัติงาน (User Control)

เป็นมาตรการ ขั้นตอน และระเบียบวิธีปฏิบัติต่างๆ ที่ผู้ปฏิบัติงานต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับการควบคุมโดยโปรแกรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยรวมของการควบคุมระบบงาน

2

## การควบคุมโดยโปรแกรม (Programmed Control)



SOFTWARE

## การควบคุมโดยโปรแกรม (Programmed Control)

1. การควบคุมโดยใช้โปรแกรมตรวจสอบข้อมูลที่น่าเข้าในรูปรหัส เมื่อเจ้าหน้าที่บันทึกรหัสสมาชิกเข้าสู่ระบบโปรแกรมจะเปรียบเทียบรหัสนั้นกับรหัสนี้ในระบบ ถ้ามีข้อมูลจึงจะอนุญาตให้ทำรายการในขั้นตอนต่อไปได้
2. การควบคุมโดยใช้โปรแกรมตรวจสอบข้อมูลนำเข้าเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์หรือ ข้อจำกัดเกี่ยวกับค่าของข้อมูลที่กำหนดไว้ เมื่อเจ้าหน้าที่บันทึกจำนวนเงินกู้ยืมเข้าสู่ระบบแล้วระบบเปรียบเทียบกับข้อมูลวงเงินให้กู้ยืมแต่ละประเภทที่ได้กำหนดไว้ในค่าคงที่ในระบบ
3. การกำหนดให้โปรแกรมเปรียบเทียบยอดรวมจำนวนค่าที่ได้จากการประมวลผลรายการทั้งหมดในชุดเอกสารกับยอดรวมจำนวนที่คำนวณไว้ สำหรับรายการทั้งหมด เมื่อสมาชิกลาออก เจ้าหน้าที่จะทำการบันทึกการลาออกและจ่ายเงินคืนค่าหุ้นให้กับสมาชิก ระบบ จะทำการประมวลผลรายการรับค่าหุ้นของสมาชิกทั้งหมดเปรียบเทียบกับยอดรวมจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่บันทึกจ่ายเงินคืนค่าหุ้นให้สมาชิก



คณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ แจ้งความจับ  
เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายทะเบียนหุ้น  
และคอมพิวเตอร์ หลังตรวจเหตุผิดปกติ  
ในการกดรับเงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉินผ่านเครื่องกดเงิน  
อัตโนมัติ (ATM) ของสมาชิกสหกรณ์ ผงะตรวจสอบ  
ย้อนหลังหลักทรัพย์มา 14 ปีวงเงิน 61 ล้านบาทเศษ

เมื่อพบความเสียหายเกิดขึ้น คณะกรรมการดำเนินการฯ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อมูลทางบัญชี, แต่งตั้ง  
คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง, แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยร้ายแรงและสั่งพักงาน ก่อนมีมติลงโทษไล่ออก  
โดยให้ดำเนินคดีอาญาและชดใช้ทางแพ่ง พร้อมเรียกให้ชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากเจ้าตัวและจากผู้ค้ำประกัน  
การเข้าปฏิบัติงาน ในข้อหาหลักทรัพย์เพื่อดำเนินคดีอาญาให้ถึงที่สุด และคดีทางแพ่งเพื่อชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้น  
ทั้งหมด เมื่อพบความเสียหาย ฝ่ายจัดการ ได้ทำหนังสือแจ้งบริษัทในฐานะผู้ดูแลระบบโปรแกรมให้ระงับสิทธิ์การเข้า  
ใช้งานเจ้าหน้าที่คนดังกล่าว พร้อมทำหนังสือแจ้งบริษัท ได้ส่งโปรแกรมเมอร์มาร่วมตรวจสอบข้อมูลของสหกรณ์และ  
ประสานความร่วมมือกับสำนักงานสหกรณ์จังหวัด และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เข้ามาตรวจสอบและให้คำแนะนำ

## ความเสี่ยงด้านภัยคุกคามทางไซเบอร์

การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่เข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้ง่าย และรวดเร็ว อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยต่อระบบสารสนเทศ และอาจสร้างความเสียหายให้แก่บริษัทฯ ได้ ทั้งด้านภาพลักษณ์ ชื่อเสียง และความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้เสีย

## การบริหารความเสี่ยง

- บริษัทฯ ประกาศใช้นโยบายด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ผ่านประเมินความเสี่ยงด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ตามแบบประเมินของลูกค้าหลัก
- กำหนดให้มีแผนฉุกเฉินด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และมาตรการในการจัดการ ติดตาม และประเมินความเสี่ยง เช่น การดำเนินการจัดทำ การประเมิน Cyber Security Maturity Risk โดยใช้ NIST Framework การให้ความรู้ถึงความสำคัญของ Cyber Security ผ่าน Line Official “Somboon” และการจัดให้มีบุคลากร ประเมิน และติดตามความเสี่ยงโดยมี Key Risk Indicator ที่สำคัญในการประเมินความเสี่ยงระดับสายงาน ทุกเดือน และนำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการด้านความเสี่ยงระดับองค์กรเพื่อประเมินและพิจารณา

ที่มา : <https://www.satpcl.co.th/th/sustainability/risk-management/emerging-risk>



**SOMBOON**  
ADVANCE TECHNOLOGY

**ตัวอย่าง**

# การบริหารสภาพคล่อง

## 1. มีการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องตามกฎหมาย

พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 48 ให้สหกรณ์ดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ประกาศกฎกระทรวง ว่าด้วยการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของสหกรณ์ พ.ศ. 2550 บังคับใช้ตั้งแต่ 17 ตุลาคม 2550

- เฉลี่ยรายเดือนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1 และไม่เกินร้อยละ 20 ของยอดเงินรับฝากทั้งหมด (ระหว่างรอกฎกระทรวง)

1. เงินสด เงินฝากธนาคาร เงินฝากสหกรณ์อื่น
2. บัตรเงินฝากที่ออกโดยธนาคาร ซึ่งมีระยะเวลาการฝากเงินไม่เกิน 1 ปี
3. หลักทรัพย์ของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ ที่กระทรวงการคลังค้ำประกัน และพันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย
4. ตั๋วสัญญาใช้เงิน (P/N) ที่ออกโดยชุมนุมสหกรณ์ ระยะเวลาคงเหลือก่อนถึงวันกำหนดใช้เงินไม่เกิน 1 ปี
5. ตั๋วสัญญาใช้เงินที่ออกโดยบริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ระยะเวลาคงเหลือก่อนถึงวันกำหนดใช้เงินไม่เกิน 1 ปี
6. ตั๋วแลกเงินที่ธนาคารรับรอง สลากหลังหรือรับอวัล หรือตั๋วสัญญาใช้เงินที่ธนาคารสลักหลังหรือรับอวัลโดยไม่มีข้อจำกัด

สินทรัพย์สภาพคล่องต้องปราศจากภาระผูกพัน  
(ไม่ติดภาระค้ำประกัน)

ความรับผิดชอบของธนาคาร

ข้อควรระวัง : สินทรัพย์สภาพคล่องที่มีภาระผูกพัน โดยนำไปเป็นหลักประกันเงินกู้ยืม / เงินเบิกเกินบัญชีจากสถาบันการเงิน รวมถึงการควบคุมวงเงินค้ำประกันการกู้ยืมให้เป็นไปตามที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์

# Liquidity Coverage Ratio (LCR)

ธนาคารพาณิชย์

สินทรัพย์สภาพคล่อง ( High Quality Liquid Asset หรือ HQLA)

สินทรัพย์ที่มีคุณภาพดี มีสภาพคล่องสูง และไม่ติดภาระผูกพัน ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้อย่างรวดเร็วโดยมูลค่าไม่เปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญแม้ในสถานการณ์ด้านสภาพคล่องที่มีความรุนแรง  
ประมาณการกระแสเงินสดไหลออกสุทธิ (กระแสเงินสดไหลออก หัก กระแสเงินสดไหลเข้า ) ใน 30 วัน

กระแสเงินสดไหลออก ปริมาณกระแสเงินสดที่คาดว่าจะไหลออกใน 30 วัน

กระแสเงินสดไหลเข้า ปริมาณกระแสเงินสดที่คาดว่าจะไหลเข้าใน 30

เกณฑ์ BOT	$\frac{\text{สินทรัพย์สภาพคล่อง}}{\text{ประมาณการกระแสเงินสดไหลออกสุทธิ (ไหลออก - ไหลเข้า) ใน 30 วัน}} > 100 \%$
-----------	--

ทั้งนี้ ภายใต้สถานการณ์ด้านสภาพคล่องที่มีความรุนแรง โดยธนาคารพาณิชย์จะต้องดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง  
เพื่อรองรับสถานการณ์ด้านสภาพคล่องที่มีความรุนแรง ตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย

## การบริหารสภาพคล่อง (ต่อ)

2. วิเคราะห์ความเหมาะสมของแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน ให้สอดคล้องกันทั้งระยะสั้นและระยะยาว ระวังการได้เงินทุนมาในระยะสั้น ( เช่นเงินกู้ยืมระยะสั้น) แต่นำไปใช้ในระยะยาวอาจขาดสภาพคล่องได้กระชั้นชิด ซึ่งถ้าต้องการเงินมาชำระหนี้ โดยไปก่อนนี้เพิ่มขึ้นอีก ก็อาจต้องรับภาระดอกเบี้ยสูง
3. มีแผนการได้มาของเงินทุน (ทุนเรือนหุ้น เงินรับฝาก เงินกู้ยืม) และการใช้เงินทุน (การให้เงินกู้ การลงทุน การฝากเงิน การจ่ายเงินปันผล/เงินเฉลี่ยคืนให้สมาชิก และอื่นๆ ) ให้เหมาะสมและสอดคล้องกัน รวมทั้งพิจารณาความคุ้มค่าของค่าใช้จ่ายต่างๆ รวมถึงการปรับปรุงงบประมาณให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน
4. สหกรณ์ต้องมีการประมาณการหรือคาดการณ์ความต้องการกระแสเงินสดตามสถานการณ์ที่น่าจะเกิดขึ้นอย่างมีระเบียบแบบแผน และเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เช่น การประมาณการกระแสเงินสดรับ (Cash Inflow) และกระแสเงินสดจ่าย (Cash Outflow) ประจำวัน สัปดาห์ เดือน ไตรมาส ประจำปี ซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณรายการทางการเงิน ตามสถานการณ์ของสหกรณ์ ทั้งในภาวะปกติและช่วงวิกฤติ

## การควบคุมภายในที่สำคัญ : ด้านสภาพคล่อง

- วิเคราะห์อัตราส่วนความสามารถในการชำระหนี้ ทั้งระยะสั้น ( อัตราส่วนหมุนเวียน : Current Ratio) และระยะยาว (อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน : Debt to Equity Ratio D/E)
- หากสามารถใช้เงินทุนที่ได้มาจากสมาชิก เช่น ทุนเรือนหุ้น เงินรับฝาก โดยไม่ต้องมีเงินกู้ยืม ก็จะลดต้นทุนจากดอกเบี้ยเงินกู้ยืม / ตั๋วสัญญาใช้เงิน หรือเงินเบิกเกินบัญชี
- กำหนดให้มีแผนจัดหาสภาพคล่องฉุกเฉิน ในกรณีที่เกิดสถานการณ์ไม่ปกติ (วิกฤติ) เพื่อที่จะจัดหาเงินสดมาชดเชยสภาพคล่องที่อาจขาดหายไป **ส่วนใหญ่จะทำสัญญาเบิกเกินบัญชีไว้ล่วงหน้า เพื่อเสริมสภาพคล่อง ( แต่ต้องรับภาระดอกเบี้ยสูง) /**  
เจรจาแหล่งเงินทุนล่วงหน้า เช่น ให้สหกรณ์อื่นนำเงินมาฝากไว้ที่สหกรณ์ /  
พิจารณาวงเงินสินเชื่อระยะยาวเพื่อรองรับเงินกู้ที่ครบกำหนด / สินทรัพย์สภาพคล่องที่สหกรณ์สำรองไว้เพื่อพร้อมเปลี่ยนเป็นเงินสดยามฉุกเฉิน ไม่ควรนำไปเป็นหลักประกัน / ทบทวนจำนวนเงินสำรองฉุกเฉินเป็นประจำ

**URGENT**

# อัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ : สถาบันทางการเงิน

อัตราส่วน หนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน ( เท่า ) ( D/E Ratio )	$\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น (Debt)}}{\text{ทุนเรือนหุ้น + ทุนสำรอง (Equity)}}$	เกณฑ์ของ ธปท. ไม่เกิน 1.5 เท่า
อัตราส่วน การลงทุน ( % )	$\frac{\text{เงินลงทุน} * 100}{\text{ทุนเรือนหุ้น + ทุนสำรอง}}$	เกณฑ์ของ ธปท. ไม่เกิน 10 % (สอดคล้องกฎกระทรวง)
อัตราส่วน วัดสภาพคล่อง ( % )	$\frac{\text{เงินสด + เงินฝากธนาคาร} \text{ ( ถ้าเป็นสหกรณ์ ควรรวมเงินฝากสหกรณ์อื่น )}}{\text{เงินรับฝาก + เงินกู้ยืม + ทุนเรือนหุ้น}}$	เกณฑ์ของ ธปท. ไม่น้อยกว่า 1 %

# คนดี

แนวทางการบริหารความเสี่ยง (ต่อ)

# คนเก่ง

3. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและสมาชิกสหกรณ์ให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ รวมถึงความรู้ใหม่ที่จำเป็น ( สร้าง / ส่งเสริมคนเก่ง ) ผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งระบบ Online และ Omsite **\*\*\* องค์กรความรู้ต้องลงทุน \*\*\***



FREE  
ChatGPT



## แนวทางการบริหารความเสี่ยง (ต่อ)

### 4. จัดทำแผนกลยุทธ์ของสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง ( กำหนด / ปฏิบัติ / ติดตามปรับปรุง )





# STRATEGIC PLANNING

การวางแผนกลยุทธ์  
สำคัญกับองค์กรอย่างไร ?

รวบรวมข้อมูล

# Strategic Planning Model

รวบรวมข้อมูล

วิเคราะห์ SWOT  
ภายใน (คุมได้)

- จุดแข็ง (Strengths)
- จุดอ่อน (Weakness)

วิสัยทัศน์ (Vision)

พันธกิจ (Mission)

เป้าประสงค์ (Goal)

ค่านิยม / วัฒนธรรมองค์กร

วิเคราะห์ SWOT  
ภายนอก (คุมไม่ได้)

- โอกาส (Opportunities)
- อุปสรรค (Threats)

ประเด็นยุทธศาสตร์ (ถ้ามี) / กลยุทธ์ (Strategy)

★ แปลงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ (วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ / ตัวชี้วัด / ค่าเป้าหมาย / แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม)

ลงมือปฏิบัติ

ติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนกลยุทธ์ ทบทวน ปรับปรุง

# Balanced Scorecard (BSC) : การวัดผลแบบสมดุล

Balanced Scorecard ถูกสร้างขึ้นโดย Robert S. Kaplan และ David P. Norton ในปี 1992 ( พ.ศ. 2535 ) BSC เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการแปลงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ (From Strategy to Action) ผ่านการวัดผลการทำงาน โดยพิจารณาทั้งมุมมองทางการเงิน ลูกค้า กระบวนการภายใน และการเรียนรู้และพัฒนา ซึ่งต้องสอดคล้อง เป็นเหตุเป็นผลกัน และเชื่อมโยงกับกลยุทธ์ โดยมุมมองแต่ละด้าน จะมีตัวชี้วัดที่สำคัญ หรือ Key Performance Indicators (KPI) ในการวัดผล



แนวคิด BSC : อะไรที่กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์ ต้องวัดผลได้ เปลี่ยนนามธรรม เป็นรูปธรรม เช่น ยั่งยืน มั่นคง แข็งแรง วัดได้อย่างไร

## Financial (ด้านการเงิน)

วัดผลการดำเนินงานทางการเงิน เช่น การเพิ่มขึ้นของรายได้ / ผลตอบแทนการลงทุน / กำไร ต้นทุนลดลง ซึ่งจะช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรและกลยุทธ์ทางการเงินได้อย่างเหมาะสม

## Customer (ด้านลูกค้า)

วัดความพึงพอใจและความต้องการของลูกค้า การเพิ่มขึ้นของลูกค้าใหม่ การรักษาลูกค้า เพื่อปรับปรุงผลิตภัณฑ์ / บริการให้ตรงตามความคาดหวังของลูกค้า

## Balanced Scorecard (BSC)

## Internal process

(ด้านกระบวนการภายใน)

วัดประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการภายในองค์กร เพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตอบสนองความต้องการของลูกค้าและการเงิน

## Learning and growth

(ด้านการเรียนรู้และการเติบโต)

วัดการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์และเทคโนโลยี เพื่อสร้างนวัตกรรมและปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง / ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

## ความเสี่ยงด้านการหาผู้สืบทอดตำแหน่งที่สำคัญ

บุคลากรในตำแหน่งสำคัญเกษียณอายุ ย้ายไปรับผิดชอบงานอื่น ลาออกจากองค์กร เจ็บป่วยทุพพลภาพ ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ หรือเสียชีวิต อันเนื่องจากเหตุการณ์ใด ๆ อันอาจทำให้บริษัทฯ ต้องใช้เวลาในการสร้างความชำนาญ และประสบการณ์ในตำแหน่งนั้น งานที่ดำเนินการอาจหยุดชะงัก ส่งผลต่อการตัดสินใจและผลการดำเนินงานต่อไปได้

## การบริหารความเสี่ยง

บริษัทฯ ดำเนินการจัดการความเสี่ยง โดยจัดทำแผนรองรับ ซึ่งเป็นกระบวนการในการจัดเตรียมให้องค์กรสามารถสร้างความต่อเนื่องในการดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ตั้งแต่การปรับโครงสร้างขององค์กร เพื่อจัดวางโครงสร้างที่สนับสนุนการทำงานได้อย่างเหมาะสม พิจารณากำหนดแผนกำลังคน กระบวนการที่สำคัญ **คือการจัดทำแผนการสืบทอด**

**ตำแหน่งผู้บริหารและตำแหน่งงานสำคัญ** (โดยบริษัทฯ มีการประเมินสมรรถนะ (Competency Gap Analysis)

ทั้งความรู้ ทักษะ และองค์ประกอบอื่นๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรที่สรรหาในตำแหน่งสำคัญนั้นด้วยแผนพัฒนารายบุคคล ทั้งระยะสั้น และระยะยาว เพื่อเติมเต็มช่องว่างของสมรรถนะตามขั้นตอนการประเมิน ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินธุรกิจขององค์กรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และราบรื่น ที่มา : <https://www.satpcl.co.th/th/sustainability/risk-management>



**SOMBOON**  
ADVANCE TECHNOLOGY



# แนวทางการบริหารความเสี่ยง (ต่อ)

5. นำข้อมูล / สารสนเทศต่างๆ ทางการเงินการบัญชี มาใช้ในการวิเคราะห์และบริหารจัดการ  
สหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ



**ถ้าจะชนะตลาด**  
**ต้องมีมุมมอง**  
**ที่ต่างจากตลาด**



# แผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 5 ( พ.ศ. 2566 -2570 )

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : ส่งเสริมการขับเคลื่อนองค์กร  
และดำเนินธุรกิจด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม



แนวทางที่ 4 พัฒนาหลักสูตรการวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ สำหรับบุคลากรสหกรณ์

เป้าหมาย : มีความร่วมมือของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและกระบวนการสหกรณ์ในการเชื่อมโยงบูรณาการข้อมูล พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ ในฐานะผู้จัดทำข้อมูลและผู้ใช้ข้อมูลและใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการตัดสินใจ เพื่อให้การบริหารจัดการองค์กรมีประสิทธิภาพรวมทั้งเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการของสหกรณ์

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่ 4 : ร้อยละของบุคลากรสหกรณ์ที่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะการวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้ข้อมูล เพื่อการวางแผนและการตัดสินใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ภายในปี 2570

# ความคุ้มค่าของการลงทุนในสินทรัพย์

เงินสดและเงินฝากธนาคาร

เกินความต้องการ

เงินฝากสหกรณ์อื่น

มีปัญหาถอนคืนไม่ได้

ลูกหนี้เงินให้กู้  
(สมาชิก / สหกรณ์อื่น)

ไม่มีคุณภาพ / มีปัญหา

เงินลงทุนใน / ไม่ในตลาด

ไม่มีคุณภาพ / มีปัญหา

ครุภัณฑ์ / โปรแกรม

ใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า

สินทรัพย์ที่มีอยู่  
ไม่สร้างผลตอบแทน  
ที่เหมาะสม / คุ้มค่า



Warren Buffett

นักลงทุน  
ที่ประสบความสำเร็จ  
แหล่งที่มาของรายได้  
สำคัญกว่า  
ตัวรายได้เสมอ

## แนวทางการบริหารความเสี่ยง (ต่อ)

6. นำเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในวิเคราะห์เพื่อการบริหารจัดการสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ

6.1 วิเคราะห์งบการเงิน / อัตราส่วนทางการเงิน

6.2 วิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนงาน / งบประมาณ

6.3 ประเมินการงบประมาณเงินสดให้เหมาะสมกับขนาด ปริมาณเงิน อาจเป็น  
รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน รายไตรมาส

6.4 ประยุกต์ใช้ AI วิเคราะห์ข้อมูล

ชื่อบ

ฉายา

สัดส่วน

6.1

รู้อะไรบ้าง

ฐานะการเงิน

รายมี ?  
มีมรดกเท่าไร

- สินทรัพย์  
= หนี้สิน + ทุน

บ่งบอกถึงขนาด ฐานะการเงินของสหกรณ์ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง มีโครงสร้างเงินทุนอย่างไร ได้เงินมาจากไหน เป็นทุนตัวเอง หรือก้อหนี้ และใช้เงินทุนไปในสินทรัพย์ใดบ้าง คงเหลือสุทธิเท่าไร

กำไรขาดทุน

แจ้งมี ?

- กำไร (ขาดทุน)  
= รายได้ - รายจ่าย

บ่งบอกถึงผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ว่ามีความสามารถในการนำเงินทุนของสหกรณ์มาใช้ให้เกิดรายได้ / ผลตอบแทนอย่างไร มีต้นทุน/ค่าใช้จ่ายเท่าไร มีผลกำไรหรือขาดทุนจากการดำเนินธุรกิจ

กระแสเงินสด

รอดมี ?

- กิจกรรมดำเนินงาน
- กิจกรรมลงทุน
- กิจกรรมจัดหาเงิน

บ่งบอกว่าเงินสดที่สหกรณ์ได้มาและจ่ายออกไปในแต่ละกิจกรรม มีรายการใดบ้าง มีกระแสเงินสดหมุนเวียนอย่างไร ทำให้ทราบถึงสภาพคล่องทางการเงินและความมั่นคงของสหกรณ์

หมายเหตุประกอบงบ

โปร่งใสมี ?

- นโยบายบัญชี
- รายละเอียดประกอบ

- บ่งบอกถึงนโยบายบัญชีที่สหกรณ์ใช้ รายละเอียดประกอบงบการเงินสาระสำคัญที่ไม่ได้แสดงในงบ เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้า

## Capital : เงินทุน

- ความเข้มแข็ง / ความเพียงพอและความเสี่ยงของเงินทุน
- โครงสร้างแหล่งเงินทุน
- ผลตอบแทน ( ROE)

## Assets : สินทรัพย์

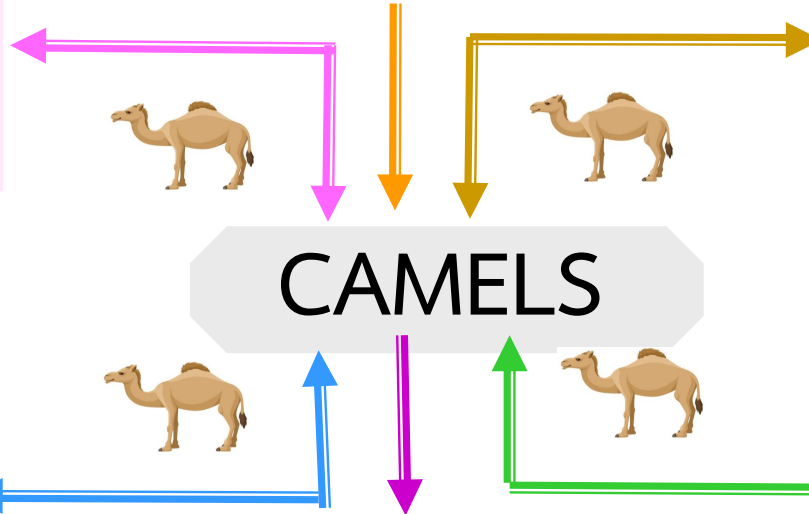
- ผลตอบแทนการลงทุน (ROA)
- สินทรัพย์สร้างรายได้
- การกระจุกตัวของสินทรัพย์
- ความเสี่ยงที่ต้องระวัง

## 6.1 วิเคราะห์

## อัตราส่วนทางการเงิน

## Management : การจัดการ

- โครงสร้างธุรกิจ
- การดำเนินธุรกิจ
- ชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน



## Sensitivity : ผลกระทบทางธุรกิจ

- COVID 19
- วิฤติเศรษฐกิจ / ตลาดการแข่งขัน
- นวัตกรรม IT/ Social network / Online
- กฎหมาย / การเมือง / นโยบายรัฐ
- ทักษะคน / ความเชื่อมั่นของสังคม / สมาชิก



## Earning : การทำกำไร

- การบริหารค่าใช้จ่าย
- ประสิทธิภาพการดำเนินงาน
- เงินออม / หนี้สินสมาชิก
- เน้นสวัสดิการสมาชิก

## Liquidity : สภาพคล่อง

- ความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น (ชำระตามกำหนด)
- ความสมดุลของสินทรัพย์และหนี้สินระยะสั้น



## 6.2

## วิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนงาน / งบประมาณ

ที่-	รายจ่าย	ประมาณการรายจ่าย	จ่ายจริง	ผลต่าง
1	เงินเดือนและค่าจ้าง	300,000.00	290,000.00	10,000.00
2	ค่าล่วงเวลา	50,000.00	48,000.00	2,000.00
3	ค่าน้ำ ไฟ และโทรศัพท์	4,000.00	3,500.00	500.00
4	ค่าต่อเติมอาคารสำนักงาน	0.00	100,000.00	-100,000.00
5	ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์	5,000.00	4,850.00	150.00
6	ค่าตอบแทนผู้ตรวจสอบกิจการ	12,000.00	12,000.00	0.00
7	ค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะกรรมการและเจ้าหน้าที่	20,000.00	30,000.00	-10,000.00
8	ค่าเบี้ยประชุมกรรมการ	54,000.00	70,000.00	-16,000.00
9	ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	3,000.00	10,000.00	-7,000.00
	รวมทั้งสิ้น	448,000.00	568,350.00	-120,350.00

6.3

แบบงบประมาณเงินสด

ณ วันที่ ..... / ไตรมาสที่ .....

ประมาณเงินสดรับ เงินสดที่สหกรณ์ได้รับ / คาดว่าจะได้รับ .....

ประมาณเงินสดจ่าย เงินสดที่สหกรณ์จ่ายออกไป / คาดว่าจะจ่าย .....

เงินสดรับสุทธิ (จ่ายสุทธิ) เงินสดรับ มากกว่า เงินสดจ่าย เป็น เงินสดรับสุทธิ  
เงินสดจ่าย มากกว่า เงินสดรับ เป็น เงินสดจ่ายสุทธิ

บวก เงินสดยกมาต้นงวด .....

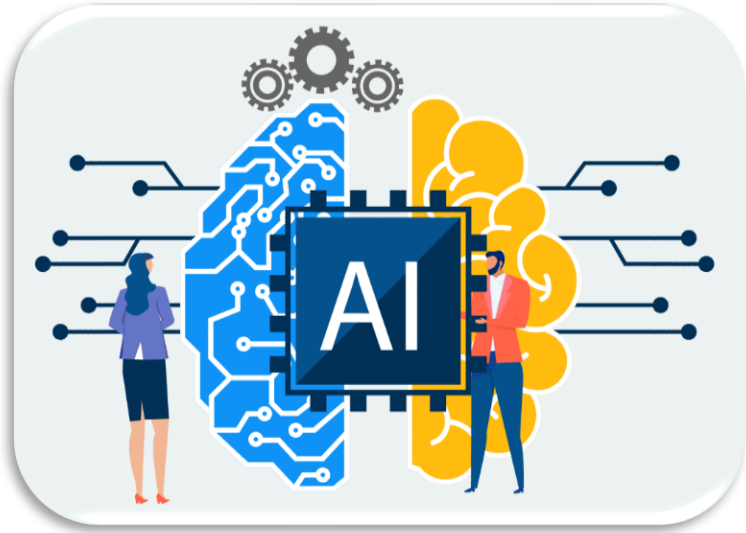
เงินสดคงเหลือที่มีอยู่ปลายงวด .....

หัก เงินสดขั้นต่ำที่้องการมีไว้ .....

จำนวนเงินสดส่วนเกิน .....

จำนวนเงินสดที่้องการเพิ่ม .....

จำนวนที่ควรนำไปลงทุน .....



# 6.4



โลกเปลี่ยน...บุคลากรสหกรณ์ต้องปรับ

Change  to be better

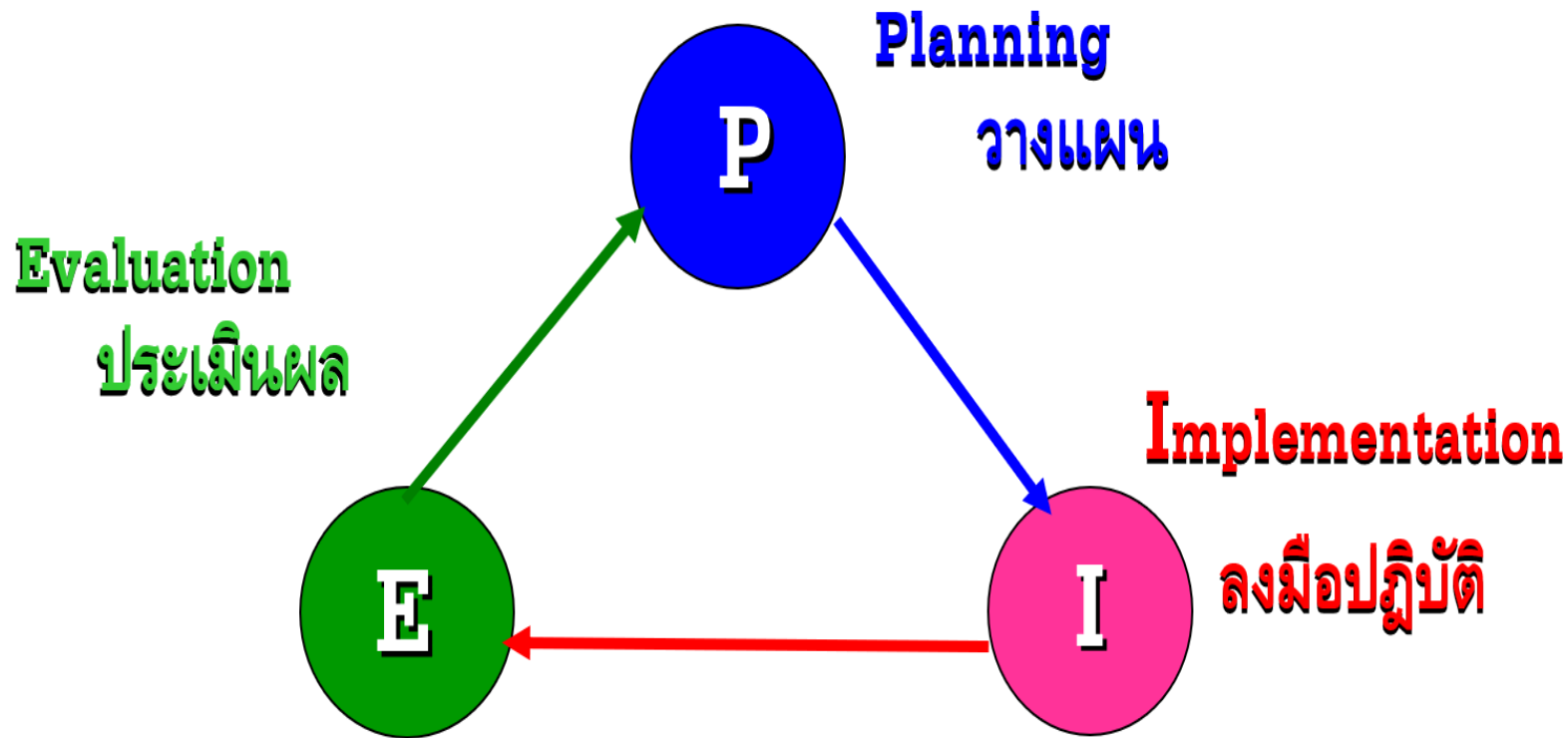
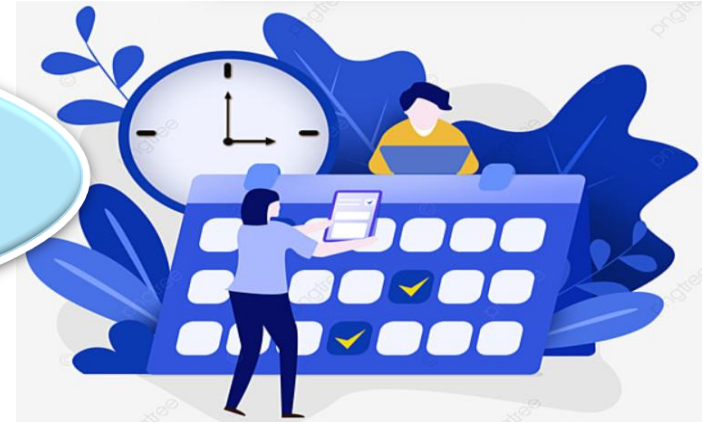


## การนำ AI มาใช้ในใช้ในกิจการบริการทางการเงิน

# 6.4

- 1 การตรวจจับและป้องกันการฉ้อโกง โดยการเรียนรู้จากข้อมูลการฉ้อโกงในอดีต
2. AI คาดการณ์กระแสเงินสด โดยการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ มากมายที่อาจส่งผลกระทบต่อกระแสเงินสดในอนาคต
- 3 การสร้างรายงานทางการเงินอัตโนมัติ เช่น งบฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสด
4. การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านสินเชื่อ เช่น วิเคราะห์ประวัติเครดิตของผู้กู้ รูปแบบธุรกรรมและพฤติกรรม
5. บริการทางการเงินส่วนบุคคล สามารถให้คำแนะนำทางการเงินและแนะนำผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับลูกค้าแต่ละคน
6. การจัดการการลงทุน ด้วยการให้คำแนะนำการลงทุนแบบเฉพาะบุคคลและจัดการ *Port Folio*
7. การปฏิบัติตามข้อบังคับตามกฎหมายข้อบังคับ สามารถระบุปัญหาด้านปฏิบัติตามกฎระเบียบที่อาจเกิดขึ้นได้
8. การดำเนินการออกใบแจ้งหนี้ โดยดึงข้อมูลจากใบแจ้งหนี้อัตโนมัติ จับคู่กับใบสั่งซื้อและประมวลผลการชำระเงิน
- 9 การวิเคราะห์เชิงทำนาย คาดการณ์แนวโน้มในอนาคตและสถานะตลาด เพื่อการวางแผนทางการเงินเชิงกลยุทธ์
- 10 Chatbots สำหรับการบริการลูกค้า สามารถจัดการกับคำถามของลูกค้า / ให้คำแนะนำได้หลากหลาย

# การควบคุมติดตามผล



ผู้บริหารองค์กร :

- ตามทุกระดับ

ผู้จัดการ

- ตามเจ้าหน้าที่ทุกคน



# หลักการที่ 17 การพัฒนาปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ ( ต่อ )



สหกรณ์ออมทรัพย์ พอเพียง จำกัด

แบบทบทวนความเสี่ยง

ณ วันที่ .....

เป็นเพียงแนวคิดของผู้บรรยาย

สหกรณ์เปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ความเสี่ยงด้านเงินลงทุน											
วัตถุประสงค์	ปัจจัยเสี่ยง	ประเมินความเสี่ยงเบื้องต้น ( ก่อนการจัดการความ			ความเสี่ยงที่เหลืออยู่ หลังการจัดการความเสี่ยง			ความเสี่ยง ที่เกิดขึ้นใหม่	การจัดการความเสี่ยง เพิ่มเติม		
		โอกาส	ผลกระทบ	ระดับ ความเสี่ยง	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับ ความเสี่ยง				
		1	เพื่อให้สหกรณ์ได้รับคืนเงินลงทุนในตราสารหนี้และผลตอบแทนอย่างถูกต้องครบถ้วนตามกำหนดเวลา	1.1	สถาบันที่สหกรณ์นำเงินไปลงทุนในตราสารหนี้อาจไม่มีสภาพคล่องทางการเงินที่เพียงพอต่อการชำระคืนเงินทุนและผลตอบแทน	5	5			25 สูงมาก	3
	1.2	สหกรณ์อาจต้องระงับการรับรู้รายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและประมาณการด้อยค่าเงินลงทุนตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์	4	5	20 สูงมาก	3	3	9 ปานกลาง	- สหกรณ์อาจต้องตั้งการด้อยค่าเงินลงทุนตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ( นทส.)	- ตั้งการด้อยค่าเงินลงทุนให้เพียงพอและเหมาะสมกับมูลค่ายุติธรรม ตามระเบียบ นทส.	



## การทบทวน และปรับปรุงแก้ไข

**ระยะเวลา** : ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมและความจำเป็นของแต่ละสถานการณ์ อาจเป็นรายวัน / รายสัปดาห์ / รายเดือน / รายไตรมาส / ราย 6 เดือน เช่น

- ประเมินการเงินสดรับ - จ่าย / แผนเสริมสภาพคล่อง ( ถ้ามี )
- ผลงานตามแผนงาน / แผนธุรกิจ / ประเมินการรายได้ - ค่าใช้จ่าย
- ความเหมาะสมของผลงานกับการใช้งบประมาณ / ผลงานเทียบแผนงบประมาณ
- ผลการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์สหกรณ์
- การประเมินผลการควบคุมภายใน
- แผนบริหารความเสี่ยง

# เสริมสร้าง / ส่งเสริม (เพื่อไม่ให้เกิดขึ้นอีก)

- สร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์
- สร้างความเข้าใจกับสมาชิก / ภาคีเครือข่าย



- HRM : บริหารคน
- HRD : พัฒนาคน

ดำเนินคดี (ดูอายุความ)



ระบบการติดตาม  
การแก้ไขปัญหาของสหกรณ์  
จัดการอย่างไร ???



ลงทะเบียนที่ต้อง  
(เขียนเสีย...ให้วอกแล้ว)  
เช่น ให้ออก / ไล่ออก

# หาผู้รับผิดชอบ

ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง



ตั้งคณะกรรมการ  
สอบสวนข้อเท็จจริง



จงพัฒนาตัวเองให้มาก  
เพราะตัวคุณ  
คือทรัพย์สินที่มีค่ามากที่สุด  
ของตัวเอง

– Warren Buffet –  
( มหาเศรษฐี , นักลงทุน )



“เพราะแสงตา มีใช้เพราะรอยรอย  
เพราะเขี้ยวชาย มีใช้เพราะโอกาส  
เพราะสามารถ มีใช้เพราะโชคช่วย  
ตั้งยุคแล้ว **ลิขิตฟ้าหรือจะสู้มานะตน**”

สงเน้ง



ขอบคุณ

